

การศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

สารนิพนธ์
ของ
ถวิลวัลย์ อัมรินทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

343.0114

ก 282 ก

ร. 2

การศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ
ของ
ถวิมลวัลย์ อัมรินทร์

10 ก.ค. 2543

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543

ถวิลวัลย์ อัมรินทร์. (2543). การศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน
มหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม. สารนิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยา -
การแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร, ศาสตราจารย์
ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 และเพื่อเปรียบเทียบ
ความมีน้ำใจของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ประชากรที่ใช้
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม
จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจเป็นนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 4 ที่มีคะแนนความมีน้ำใจอยู่ระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 - 56.66 จำนวน 12 คน
แบบแผนของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One Group Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความมีน้ำใจและโครงการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
คือสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติที่ใช้
ในการตรวจสอบสมมติฐานได้แก่ t – Dependent

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์
อยู่ในระดับมาก
2. ความมีน้ำใจของนักเรียนเพิ่มขึ้นภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ
โดยใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

**THE STUDY OF THE NURTURANCE OF MATHAYOM SUKSA IV STUDENTS
OF MAHIDOL WITTHAYANUSORN SCHOOL IN CHANGWAT NAKORNPATOM**

**AN ABSTRACT
BY
TAWINWAN AMARIN**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
February 2000**

Tawinwan Amarin. (2000). *The Study of the Nurturance of Mathayom Suksa IV Students of Mahidol Witthayanusorn School in Changwat Nakornpathom*. Master project, M.A. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Asst. Prof. Wanpen Pongprayoon, Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak.

The purpose of this research was twofold : (1) to study the nurturance of Mathayom Suksa IV students of Mahidol Witthayanusorn School in Changwat Nakornpathom; and (2) to compare their nurturance before and after participating in the nurturance development project. The population of the study consisted of 400 Mathayom Suksa IV students of Mahidol Witthayanusorn School in Changwat Nakornpathom in the academic year 1999. The subjects participated in the project were 12 Mathayom Suksa IV students selected from the population and their nurturance scores lay between 40th – 56.66th percentile. The research design was One Group Pretest-Posttest Design. The research instruments were a nurturance questionnaire and the nurturance development project. Mean, standard deviation and the t – Dependent were used to analyze the data.

The results of the study were as follows :

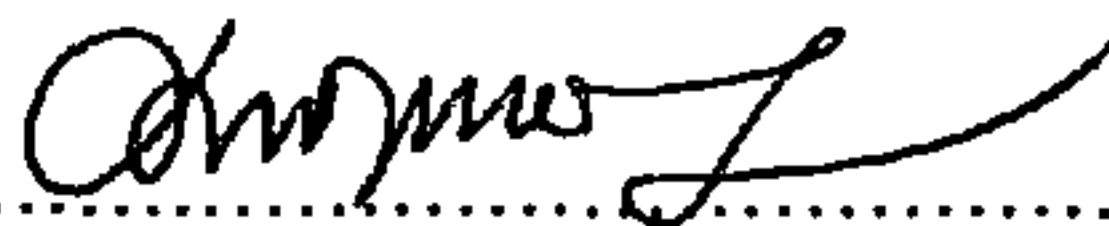
1. The nurturance scores of Mathayom Suksa IV students of Mahidol Witthayanusorn School were high.
2. The nurturance scores of the students participated in the nurturance development project significantly increased at .01 level.

สารนิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

ของ
ถวิลวัลย์ อัมรินทร์
ได้รับอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

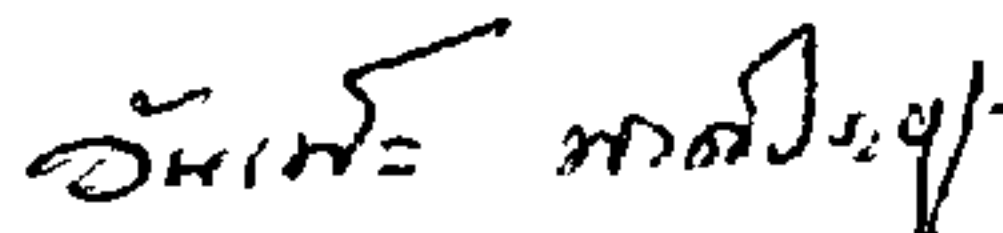
(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรศุภกุล)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจิตวิทยาการแนะแนว

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จิตรศุภกุล)
หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

วัน....24....เดือน....กุมภาพันธ์.....พ.ศ..2543...

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความเมตตาของผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร ประธานควบคุมสารนิพนธ์และศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ และผู้อำนวยการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ที่กรุณาอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ อาจารย์ฝ่ายแนะแนวโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑลทุกคนที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความเมตตาตลอดระยะเวลาการศึกษาและการทำวิจัย

ขอขอบคุณ พี่และน้องวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนวทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณปราโมทย์ อัมรินทร์และสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ผู้ให้ทั้งชีวิต สติปัญญาและกำลังใจในการทำสารนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบแด่คุณพ่อคุณแม่และ ผู้มีพระคุณทางวิชาการทุกท่าน

ถวิลวัลย์ อัมรินทร์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ	9
	ความหมายของความมีน้ำใจ	9
	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความมีน้ำใจ	9
	องค์ประกอบของความมีน้ำใจ	14
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ	15
	งานวิจัยในต่างประเทศ	15
	งานวิจัยในประเทศ	16
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	17
	ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม	17
	ปรัชญาพื้นฐานของกลุ่ม	18
	จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม	18
	การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม	20
	ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม	21
	คุณสมบัติที่จำเป็นของครูผู้สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม	22
	ขนาดของกลุ่ม	23
	เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม	23
	คุณประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม	24
	กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	28
งานวิจัยในต่างประเทศ	28
งานวิจัยในประเทศ	29
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	31
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	31
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	31
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	35
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	41
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	41
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	42
อภิปรายผล	42
ข้อเสนอแนะ	45
บรรณานุกรม	46
ภาคผนวก	54
ประวัติย่อผู้วิจัย	134

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design 35
2	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีน้ำใจของนักเรียน ... 38
3	เปรียบเทียบความมีน้ำใจของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วม โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 39
4	เปรียบเทียบความมีน้ำใจรายด้านของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วม โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 40
5	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความมีน้ำใจ 129
6	เปรียบเทียบความมีน้ำใจของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วม โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 130
7	เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 131
8	เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 132
9	เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 133

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาอย่างรวดเร็วในด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่นำสมัยในยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบันได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทย ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของคนไทยโดยรวม (เอนกและคนอื่น ๆ. 2524 : 51; อ้างอิงมาจาก สุชา จันทน์เอน. 2524 : 26) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแนวคิดต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนไทย ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา กล่าวคือ มีสังคมในลักษณะต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างฉวยโอกาสต่อสู้เพื่อชีวิตที่ดีกว่าของตนเอง เท่านั้นให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ (ธนาคารกรุงเทพ จำกัด. 2532 : 37) และการเห็นความสำคัญของวัตถุได้ปลูกฝังความโลภ ความอิจฉาริษยาและความเห็นแก่ตัวได้อย่างไม่หยุดหย่อน (เฉลิมเกียรติ ผิวนวล. 2532 : 34 – 35) จนทำให้ความมีน้ำใจของนักเรียนทั่วไปที่มีต่อบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์ โรงเรียนและสังคมลดลง ซึ่งสอดคล้องกับอุทัย ทองพูน (2528 : 80 – 82) ที่กล่าวว่าปัญหาของคนไทยในปัจจุบันคือขาดความมีน้ำใจ โดยเฉพาะคนในเมืองใหญ่ เช่นกรุงเทพมหานคร ที่สังคมเจริญด้วยวัตถุแต่ขาดความเจริญทางด้านจิตใจเช่นความมีน้ำใจ (สมิต อาชวณิชกุล. 2535 : 131)

ความมีน้ำใจถือว่าเป็นคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งที่บุคคลทุกคนพึงมีดังที่ซุดา จิตพิทักษ์ (2541 – 2542 : 15) กล่าวว่าความเมตตา กรุณา ความเสียสละและความมีน้ำใจ คุณธรรมทั้งสามประการนี้รวมอยู่ด้วยกันได้ด้วย ความเมตตา กรุณาเป็นที่ตั้งเพราะเมื่อมีความรัก ความสงสารผู้อื่นแล้ว ความเสียสละ ความมีน้ำใจก็จะตามมา บุคคลพึงมีความรัก ความสงสาร ความเสียสละและความมีน้ำใจเพื่อแผ่ต่อเพื่อน ๆ และคนอื่น ๆ ตามความเหมาะสม จึงจะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขได้ในสังคม

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งซึ่งทำหน้าที่ให้การศึกษอบรม ตลอดจนถ่ายทอดความเชื่อต่าง ๆ ค่านิยม วัฒนธรรม แบบแผนและความประพฤติที่พึงงามให้แก่เยาวชน โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เป็นหนึ่งในสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังกล่าวและเนื่องจากโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เป็นโรงเรียนที่มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะ เพื่อเตรียมนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางสายวิทยาศาสตร์ นักเรียนส่วนมากที่สามารถเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ได้มักเป็นผู้ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปและมีความสามารถด้านการเรียนรู้

จากการที่ผู้วิจัยปฏิบัติการสอนและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าเรื่องที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มักจะมาขอคำปรึกษาได้แก่เรื่องการเรียนรู้ การปรับตัว

ให้เข้ากับสถานที่เรียน การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ และปัญหาสำคัญที่พบอีกปัญหาหนึ่งคือ การที่นักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม นักเรียนบางคนไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในด้านการเรียนและไม่ปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา ปัญหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับคามมีน้ำใจของนักเรียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นนักเรียนใหม่ นักเรียนแต่ละคนมาจากสภาพครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามคามมีน้ำใจถือเป็นคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญประการหนึ่งที่ทุกคนพึงมี โดยเฉพาะนักเรียนที่ศึกษาที่โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ซึ่งโดยภาพรวมเป็นผู้มีความพร้อมทางด้านการเรียนรู้ เพราะถ้านักเรียนเป็นผู้มีน้ำใจแล้วจะทำให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ช่วยเหลือผู้อื่นและมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น คุณลักษณะดังกล่าวจะเอื้อให้นักเรียนสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า มีความรู้คู่คุณธรรม

การที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นทั้งผู้มีความรู้และมีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ควบคู่กันไปเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของครูซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป : 2) ซึ่งระบุไว้ว่า การศึกษานับเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าเนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิตทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ ตลอดจนความสามารถทางด้านการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษามีได้มุ่งเพียงให้คนอ่านออกเขียนได้และมีความรู้ในเนื้อหาเท่านั้น หากแต่มุ่งหวังให้สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวมทั้งการเข้าใจลักษณะของการอยู่ร่วมกัน ควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยามมีทุกข์หรือมีภัย ซึ่งเป็นลักษณะของบุคคลที่เป็นผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว (สุชาติ รัตนดิษฐ์กุล. 2533 : 90)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคามมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม และหลังจากศึกษาคามมีน้ำใจของนักเรียนแล้วผู้วิจัยจึงได้สร้างโครงการเพื่อพัฒนาคามมีน้ำใจของนักเรียน ซึ่งวิธีการพัฒนาคามมีน้ำใจสามารถกระทำได้หลายวิธีเช่น การเข้ากลุ่มฝึกความรู้สึกไว การใช้สถานการณ์จำลอง การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และการใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาคามมีน้ำใจของนักเรียน ซึ่งการใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาคามมีน้ำใจได้ดังที่เยาวยา เดชะคุปต์ (2517 : 228) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถสนองความต้องการพื้นฐานด้านจิตใจของบุคคลและช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านทักษะได้แก่ ทักษะทางสังคมอันได้แก่การอยู่ร่วมกัน การแบ่งปันกัน ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ การเคารพสิทธิของผู้อื่น การเข้าใจสภาพ

สังคม ทักษะในการให้ความรู้ ทักษะในการทำงานกลุ่ม ทักษะทางปัญญาและทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ซึ่งสอดคล้องกับคมเพชร จิตรศุภกุล (2521 : 14) ที่กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวมมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม โดยวิธีการดังกล่าวนี้ ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

เมื่อพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนได้เป็นผลสำเร็จแล้ว จะส่งผลดีต่อการพัฒนากิจกรรมนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวม กล่าวคือนักเรียนจะมีความรักสมัครสมานสามัคคีร่วมมือกันในหมู่คณะมากขึ้น เพราะนักเรียนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันและมีความเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น รวมทั้งจะส่งผลดีต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นทำให้เกิดภาพพจน์ที่ดีต่อโรงเรียนที่สามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดีโดยสร้างจิตสำนึกทางสังคมให้แก่นักเรียนและในอนาคตนักเรียนเหล่านี้อาจจะมียุทธศาสตร์ในการช่วยเหลือสังคมไทยได้ไม่มากนัก

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และผลการเปรียบเทียบความมีน้ำใจของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูแนะแนว ครูผู้สอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่จะนำโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มไปใช้ในการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 ที่มีคะแนนความมีน้ำใจอยู่ระหว่าง เปอร์เซนต์ไทล์ที่ 40-65 จำนวน 26 คน แล้วผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจปรากฏว่ามีนักเรียนจำนวน 12 คน ซึ่งนักเรียนที่สมัครใจนี้มีคะแนนความมีน้ำใจอยู่ระหว่างเปอร์เซนต์ไทล์ที่ 40 – 56.66 ส่วนนักเรียนที่ไม่สมัครใจนั้น เป็นนักเรียนที่ต้องเรียนพิเศษในช่วงเวลาที่กำหนดการทดลอง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มตามโครงการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความมีน้ำใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ หมายถึง การศึกษาวิธีการทางจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ คือ เกม การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มโดยการใช้เกม มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม นักเรียนทุกคนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในการทำกิจกรรมในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มโดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสร้างบรรยากาศ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นและวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนจากกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันปฏิบัติ เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวรวมทั้งสามารถวิเคราะห์และเข้าใจ ตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ให้นักเรียนช่วยกันสรุปและ รวบรวม แนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในกลุ่มจนเกิด ความเข้าใจ แล้วนำมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง และสามารถนำหลักการนั้นมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ ใช้เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจของตนเองให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง โดยการร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ และติชมร่วมกัน และผู้วิจัยประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยสังเกตจากความสนใจ ความ ร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม

1.2 ขั้นการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการกระทำที่แสดง ถึงความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว แล้วให้นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และมีบทบาทในการทำกิจกรรมในฐานะสมาชิกกลุ่มโดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสร้างบรรยากาศ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ อภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้แสดงและข้อคิดต่าง ๆ จากการแสดงบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ และเข้าใจ ตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ให้นักเรียนช่วยกันสรุป และรวบรวม แนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในกลุ่มจนเกิดความเข้าใจแล้ว นำมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง และสามารถนำหลักการนั้นมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อ พัฒนาความมีน้ำใจของตนเองให้เพิ่มขึ้น แล้วผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ให้นักเรียนทุกคนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง โดยการร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนให้ข้อ เสนอแนะและติชมร่วมกัน และผู้วิจัยประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยสังเกตจากความสนใจ ความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม

1.3 ขั้นการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม โดยการใช้เทคนิคแม่แบบ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ให้นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและด้านความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่นโดยผู้วิจัยสนทนาและซักถาม ให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักเรียนในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในด้านความมีน้ำใจแสดงละครในขณะที่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีส่วนร่วม ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นแม่แบบ เพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ อภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบและข้อคิดต่าง ๆ จากละครเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความ

เข้าใจเกี่ยวกับความมีน้ำใจด้านที่ผู้วิจัยต้องการพัฒนา รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และเข้าใจตนเอง และผู้อื่นได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ให้นักเรียนช่วยกันสรุปและรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในกลุ่มจนเกิดความเข้าใจ แล้วนำมาสรุปเป็นหลักการของตนเอง และสามารถนำหลักการนั้นมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจของตนเองให้ดีขึ้นแล้วผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ให้นักเรียนแต่ละคนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองโดยการร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกัน และผู้วิจัยประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยสังเกตจากความสนใจ ความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม

1.4 ขั้นการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม โดยการใช้สถานการณ์จำลอง มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่เรื่องความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จากนั้นให้นักเรียนในกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยให้นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และมีบทบาทในการทำกิจกรรมในฐานะเป็นสมาชิกกลุ่มโดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสร้างบรรยากาศ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้สมาชิกร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับจากสถานการณ์จำลองตามหัวข้อที่กำหนดอย่างทั่วถึง แล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอแนวการวิเคราะห์ของกลุ่มตนเอง เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความมีน้ำใจในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอย่างกว้างขวาง สามารถวิเคราะห์และรู้จักตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ให้นักเรียนแต่ละคนช่วยกันสรุปและรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกภายในกลุ่มจนเกิดความเข้าใจแล้วนำมาสรุปเป็นหลักการของตนเองและสามารถนำหลักการนั้นมาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจของตนเองให้เพิ่มขึ้นแล้วผู้วิจัยกล่าวสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ให้นักเรียนแต่ละคนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองโดยการร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกันและผู้วิจัยประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มโดยสังเกตจากความสนใจ ความร่วมมือ การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม

2. ความมีน้ำใจ หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเอื้อเฟื้อ มีความจริงใจและเต็มใจในการให้ความช่วยเหลือเพื่อน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งความมีน้ำใจเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การไม่เห็นแก่ตัว หมายถึงพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ได้แก่การช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย การเสียสละเพื่องานส่วนรวม การไม่เกี่ยงกันเรื่องงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน

2.2 การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึงพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยการช่วยเหลือเพื่อนในสิ่งที่ถูกต้อง และกระทำตามความสามารถที่มีอยู่ได้แก่ การช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ การช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน การช่วยเพื่อนถือของ ยกของและการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน

2.3 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยเอาใจเขามาใส่ใจเรา ได้แก่การช่วยปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ การให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา และการกล่าวชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ
 - 1.1.1 ความหมายของความมีน้ำใจ
 - 1.1.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความมีน้ำใจ
 - 1.1.3 องค์ประกอบของความมีน้ำใจ
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ
 - 1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 1.2.2 งานวิจัยในประเทศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1.2 ปรัชญาพื้นฐานของกลุ่ม
 - 2.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1.4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1.5 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1.6 คุณสมบัติที่จำเป็นของครูผู้สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1.7 ขนาดของกลุ่ม
 - 2.1.8 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม
 - 2.1.9 คุณประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.1.10 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

1.1.1 ความหมายของความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่พึงมีในตัวบุคคลและเป็นคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับคนไทย ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของความมีน้ำใจไว้ดังนี้

ทวีศักดิ์ ญาณประทีปและคนอื่น ๆ (2531 : 282) ได้ให้ความหมายของคำว่า “น้ำใจ” ไว้ในหนังสือพจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติพุทธศักราช 2530 ว่าหมายถึง ใจจริง นิสัยใจคอ ความเอื้อเฟื้อ

ประดับ เรืองมาลัย (2519 : 56) กล่าวว่า “ความมีน้ำใจ” คือความต้องการช่วยเหลือเพื่อนเวลาเขาเดือดร้อน มักยกโทษให้แก่เพื่อน ชอบทำอะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ผู้อื่นมีน้ำใจต่อผู้อื่น เห็นใจเวลาผู้อื่นได้รับอันตรายหรือเจ็บป่วย แสดงความรักใคร่ชอบพอดต่อผู้อื่น ชอบให้ผู้อื่นเล่าเรื่องปัญหาส่วนตัวให้ฟัง

พรรณราย ทรัพย์ะประภา (2529 : 184) ได้ให้ความหมายของ “ความมีน้ำใจ” ว่าเป็นส่วนที่มีเมตตากรุณา ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ปกป้องคุ้มครองผู้อื่นหรือมีความเห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจดีต่อผู้อื่น เช่นเดียวกับที่พ่อแม่แสดงต่อลูก ผู้บังคับบัญชาที่มีลักษณะเช่นนี้ เด่นชัดก็จะมีความเมตตาปราณีต่อลูกน้อง ผู้ให้บริการถ้ามีลักษณะเช่นนี้เด่นชัดก็จะให้บริการอย่างเต็มที่เพื่อช่วยเหลือผู้มารับบริการ

กนก จันทร์ขจร (2533 : 278) กล่าวว่า “น้ำใจ” คืออุปนิสัยใจคอแท้ ๆ ของคนที่รู้จักระลึกนึกถึงผู้อื่นเรียกว่า มีน้ำใจ ส่วนผู้ที่มุ่งคิดเฉพาะแต่ตนเองเป็นที่ตั้งไม่รู้จักระลึกถึงผู้อื่นบ้างเรียกว่าไม่มีน้ำใจหรือขาดน้ำใจ ผู้ที่มีน้ำใจนั้นเป็นผู้ที่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือก็รับเป็นภาระให้โดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น ลูกให้ที่นั่งแก่เด็ก สตรี คนชราบนรถประจำทางเป็นต้น ตามชนบท ชาวบ้านจะช่วยงานกันที่เรียกว่า “ลงแขก” เป็นบ่อเกิดของความรักสมัครสมาน ความสามัคคีกัน คนมีน้ำใจย่อมมีคุณธรรม มีจิตสำนึกในความเมตตากรุณาเป็นพื้นฐานที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลโดยไม่หวังผลตอบแทน

สรุปจากความหมายข้างต้น ความมีน้ำใจ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่แสดงต่อผู้อื่นอันแสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้นั้นมีความเมตตากรุณา มีความเห็นอกเห็นใจและมีความปรารถนาดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจโดยไม่ต้องการผลตอบแทน

1.1.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความมีน้ำใจ

วิจิตร อวระกุล (2525 : 140) กล่าวว่า การแสดงน้ำใจเป็นธรรมเนียมไทยมาแต่โบราณ หมายถึง ความมีน้ำใจกว้าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอาเปรียบไม่คอยแต่จะเอาของ ผู้อื่นแต่ฝ่ายเดียว เป็นการเห็นแก่ตัว และเอาเปรียบผู้อื่น และการมีน้ำใจเป็นการแสดงถึงการเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังความคิด กำลังเงินในลักษณะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความกรุณา

โอบอ้อมอารีแก่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ยาก กรุณาปราณีแก่คนทั่วไป และช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน

วันเพ็ญ บุญประกอบ (2526 : 41) กล่าวว่า การแสดงควมมีน้ำใจสามารถแสดงได้หลายโอกาส ทั้งกาย วาจา และใจ เช่น เพื่อนสอบไม่ได้ดี เราช่วยปลอบให้กำลังใจ ไม่ซ้ำเติม หรือตักเตือนเพื่อน เมื่อเพื่อนต้องการความรู้ ถ้าเรารู้ช่วยอธิบายให้ เมื่อถึงเวลาทำงานก็ช่วยกัน เช่น ถือกของ ยกของ เป็นต้น การแสดงน้ำใจและความช่วยเหลือนั้นเป็นคุณสมบัติที่ดีเลิศของผู้กระทำ แม้ไม่มีใครชมแต่ผู้กระทำก็ควรภูมิใจในสิ่งที่ตนกระทำนั้นจะต้องดีเสมอ เราชอบให้คนอื่นพูดดี กระทำดีต่อเรา เราก็ควรพูดดีกระทำดีต่อผู้อื่นด้วย

นิพนธ์ คันทะเสวี (2528 : 55) กล่าวว่า บุคคลที่มีน้ำใจ เป็นคนมีความเพียรพยายามสามารถช่วยผู้อื่น ช่วยหมู่คณะให้ทำงานสำเร็จ อย่างน้อยก็เป็นกำลังใจแก่ผู้อื่น แต่ถ้าเราเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในสิ่งที่เขาต้องการ ซึ่งจะทำให้ความเพียรพยายามมีความหมาย มีคุณค่ามากขึ้น แม้แต่สิ่งเล็กน้อย เช่น ถ้าเขาทำอะไร เราก็เข้าไปช่วยเขาก็ได้เห็นว่าเรา มีน้ำใจ ถ้าเขาเห็นว่าไม่จำเป็นที่เราจะช่วย เขาอาจบอกว่าไม่ต้องแต่เราก็น่าจะสบายใจที่เราได้แสดงน้ำใจของเรา อันเนื่องมาจากธรรมเนียมไทย หรือเด็กถ้าเห็นผู้ใหญ่ทำงานก็เข้าไปช่วยนักเรียน นิสิต นักศึกษา ถ้าเห็นครูอาจารย์ยกของ หอบหิ้วสิ่งของ หรือทำอะไรก็ควรช่วย ไม่ควรนิ่งดูตาย รับอาสาเข้าไปแบ่งเบาภาระตามแต่กรณี ไม่จำเป็นต้องให้ท่านออกปากขอรับรอง

ณรงค์ศักดิ์ ทะละภักฏ (2529 : 98) กล่าวว่า เรื่องของควมมีน้ำใจขึ้นอยู่กับลักษณะนิสัยที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากการเลี้ยงดู และแบบอย่างที่ได้รับ มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักยับยั้งความสามารถดีเด่น มองคนในแง่ดี มีความรับผิดชอบในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย มีความเป็นระเบียบแบบแผน แบ่งเวลาได้ถูกต้อง เป็นคนคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง มองทุกอย่างรอบข้างอย่างฉับไว มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาพร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวในสังคม

เอ็ม ชไนเดอร์ (เอเชนีย์ จัตรีวิทยานนท์. 2537 : 48 อ้างอิงมาจาก เอ็ม ชไนเดอร์. 2532 : 100 – 200) ได้กล่าวถึงควมเห็นแก่ตัวและควมมีน้ำใจสรุปได้ดังนี้ ควมมีน้ำใจเป็นผู้ที่มีลักษณะเมตตาเอื้อเฟื้อ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยึดตนเองเป็นใหญ่ มีความกรุณา มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ หรือเป็นคนใจบุญที่ไม่ต้องการสิ่งตอบแทน มีความเสียสละ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือกับทุกคน มีความอ่อนหวาน มีการให้อภัย มองโลกในแง่ดี มีความใจดีอุทิศเวลาให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และถ้ามีการลำดับควมสำคัญของเรื่องดังกล่าว อาจแบ่งได้ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. พยายามลดควมเห็นแก่ตัวลงและเพิ่มควมเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
2. ต้องพยายามแก้ปัญหาหรือทำอะไรสักอย่างหนึ่งให้ได้ และทำอย่างดีที่สุด

3. ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. ต้องมีความกระฉ่างแจ่ม อ่อนง่าย เข้าใจง่าย

หลายคนลงความเห็นไว้ในข้อ 1 เป็นข้อที่สำคัญที่สุด เพราะความไม่เห็นแก่ตัวเองทำให้คบกันได้ด้วยดี ซึ่งเป็นลักษณะของคนมีน้ำใจเป็นคุณสมบัติธรรมชาติ เช่นเดียวกับความเห็นแก่ตัวเป็นการตัดมิตรและเป็นการเพิ่มศัตรู สำหรับคุณสมบัติธรรมชาติในที่นี้ หมายถึงสิ่งแวดล้อมและ การอบรมอุปนิสัยในปฐมวัยของเด็ก

วุฒิสวัสดิ์ สวัสดิวัฒน์ (2534 : 38) กล่าวว่า “คุณธรรม” ประการหนึ่งที่ผู้บริหารหรือนักธุรกิจรวมทั้งมนุษย์ทุกคน จะต้องระลึกถึงเสมอคือ ความมีน้ำใจ ผู้ที่มีน้ำใจจะก่อให้เกิดความเบิกบาน และอบอุ่นใจแก่ผู้รับ ผู้มีน้ำใจนั้น แม้บางครั้งจะมีภาระมากมีเวลาน้อยแต่ก็ยังเจียดเวลาที่จะรับฟังปัญหาของผู้อื่น และเต็มใจที่จะให้ความอนุเคราะห์ความช่วยเหลือเท่าที่ตนเองจะให้ได้ รวมทั้งการให้ข้อคิดด้วยความปรารถนาดี ผู้มีน้ำใจอยากช่วยเหลือเท่าที่ตนเองจะให้ได้ รวมทั้งการให้ข้อคิดด้วยความปรารถนาดี ผู้มีน้ำใจอยากช่วยผู้อื่นด้วยความ ตั้งใจ มีความสุขกับการที่เป็นผู้ให้ และเป็นผู้ที่ทำให้บุคคลอื่นมีความสุข ผู้มีน้ำใจทำให้โลกนี้น่าอยู่ เพราะเป็นผู้ให้ความรัก ความเมตตา ความกรุณาและไม่ตรีจิตจากหัวใจ ดังนั้น ไม่ว่าเราจะอยู่ในฐานะใด ประกอบอาชีพใด จะเป็นนักธุรกิจหรือไม่ก็ตาม พื้นฐานความเป็นมนุษย์ คือน้ำใจ จะต้องเป็นหลักการสำคัญในการดำรงชีวิตและการประกอบกิจการงาน การสอนตนเองและฝึกตนเองให้มีน้ำใจ จึงเป็นสิ่งดีงาม น่ารัก น่านิยม เพราะผู้มีน้ำใจย่อมไม่ขาดแคลน ไม่อับจน ตรงกันข้ามเป็นผู้ที่จะพบกับหนทางของความสุข ความเจริญทุก ๆ ด้าน

สมิต อาชนิจกุล (2535 : 131 – 135) กล่าวถึงความมีน้ำใจไว้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายเงินทองอะไรมากมาย เราอาจแสดงออกซึ่งความมีเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมโลก โดยการช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็เป็นการแสดงน้ำใจได้ อาทิ การขึ้นรถโดยสารประจำทาง วัฒนธรรมดั้งเดิมจะสอนให้สุภาพบุรุษต้องสละที่นั่งให้แก่สตรี เด็กและคนชรานี้ก็นับว่าเป็นการแสดงน้ำใจ หากเราไปเที่ยวในชนบทแถบเหนือหรืออีสาน จะพบว่าชาวบ้านมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเชื้อเชิญให้เราไปเที่ยวรับประทานอาหาร เมื่อถึงเวลาอาหารในแต่ละมื้อหรือเมื่อเขาทำอาหารได้มากก็จะแบ่งให้บ้านอื่น ๆ ในหมู่บ้านนั้น เป็นการแสดงความมีน้ำใจต่อการแสดงความมีน้ำใจจึงไม่ใช่วัดกันได้ด้วยควมมีเงิน บางคนมีเงินมากแต่อาจแล้งน้ำใจก็ได้ บางคนเป็นเศรษฐี แต่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่ยอมสละเงินโดยไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทน

คนที่มีความมีน้ำใจนั้น เมื่อเห็นคนอื่นได้ดีกว่าจะมีมุทิตาจิตแสดงความยินดีด้วยความจริงใจ ความมีน้ำใจยังตรงข้ามกับความเห็นแก่ตัว ผู้ที่มีน้ำใจจะนึกถึงผู้อื่นและจะพยายามช่วยผู้อื่นที่ต่ำต้อยกว่าตัวเอง ขณะที่คนเห็นแก่ตัวมักจะคิดแต่ประโยชน์ส่วนตัวมาก่อน กล่าวกันว่าท่านมหาตมะคานธี ผู้นำชาวอินเดียนั้น ใช้เวลาไปในการแสดงความมีน้ำใจโดยการไปช่วยชาวบ้านที่ยากจนสร้างบ้านโดยลงมือด้วยตนเอง จนมีหลายคนที่ไม่เข้าใจคิดว่า คานธีใช้เวลาสิ้นเปลืองไปโดย

ได้รับประโยชน์ไม่คุ้มค่า เขาไม่เข้าใจว่านั่นเป็นการแสดงความมีน้ำใจของผู้นำประเทศที่มีต่อราษฎรผู้ยากไร้ ซึ่งผลสะท้อนมีให้เห็นทันทีว่าชาวอินเดียทุกหมู่เหล่าให้ความรักและศรัทธาต่อคานธีประหนึ่งเป็นเทพเจ้าจุติลงมาเกิดในโลกนี้ มนุษย์ผู้ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต ถ้าหากแล้งน้ำใจเสียเพียงอย่างเดียว เขาย่อมเป็นคนที่ขาดคุณค่าต่อสังคมที่เขาอยู่นั้น

การฝึกตนเองให้เป็นคนมีน้ำใจ กระทำได้ดังนี้

1. คิดถึงหัวอกคนอื่นและแสดงต่อผู้อื่นเหมือนที่เราต้องการให้ผู้อื่นแสดงต่อเรา จงทำดีต่อคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่ว่าความดีนั้นจะเป็นเพียงเล็กน้อยหรือสิ่งที่ยิ่งใหญ่ก็ตาม
2. จงคิดถึงการให้มากกว่าการได้รับ
3. เมื่อไปเที่ยวในที่ไกลหรือใกล้ก็ตาม ควรมีของฝากมาถึงคนที่เรารู้จักและญาติมิตรของเรา อันเป็นการแสดงความมีน้ำใจต่อกัน โดยไม่จำเป็นว่าจะต้องใช้เงินมากมาย
4. จงเสียสละกำลังทรัพย์ สติปัญญา กำลังกายและเวลาให้แก่ผู้เดือดร้อน ที่ต้องการพึ่งพาอาศัยเรา โดยเป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทน
5. จงมีนิสัยเอื้อเฟื้อเจือจานต่อเพื่อนบ้าน เช่นไปร่วมงานพิธีต่าง ๆ ไปงานแต่งงาน ไปงานศพหรืองานอื่น ๆ
6. จงให้ความรักแก่คนอื่น ๆ และช่วยเหลือเขาเมื่อเขาขอร้อง หรือเราเห็นว่าเขากำลังต้องการความช่วยเหลือจากเรา

อมรา อินโอชานนท์ (2534 : 9 - 10) ได้กล่าวถึงเรื่องน้ำใจในรถเมล์ว่าการโดยสารรถประจำทางแทบจะเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของชาวกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ที่ไม่มีรถยนต์ขับ เพราะแต่ละวันต้องใช้เวลาอยู่บนรถประจำทางคนละไม่น้อยทีเดียวสำหรับการเดินทางไปไหนมาไหน และภาพผู้โดยสารที่หอบของพะรุงพะรังด้วยมือข้างหนึ่ง ส่วนอีกข้างหนึ่งเกาะราวรถไว้แน่น ก็เป็นภาพที่เจเนตาและพบเห็นได้บ่อย ๆ ซึ่งคาดว่าหลายคนอยากให้ผู้ร่วมทางได้นั่งออกปากช่วยถือของให้ แต่บางครั้งความหวังก็ไม่เป็นผล ซึ่งสาเหตุที่คนบนรถประจำทางไม่ค่อยช่วยเหลือกัน อาจเป็นเพราะ

1. กลัวการถูกปฏิเสธ ซึ่งอาจเคยมีประสบการณ์มาก่อนหรือเคยเห็นตัวอย่างมาก่อน เช่น ออกปากช่วยถือของ แต่ได้รับการสั่นหน้าปฏิเสธ โดยไม่บอกเหตุผลสักคำ ทำให้เกิดความรู้สึกแค้นและเขินอาย มีความรู้สึกที่ไม่ได้รับความไว้วางใจ จึงไม่ยอมเอ่ยปาก เอื้อเฟื้อให้ใครอีก

2. เพศ หากเป็นเพศตรงข้ามมักไม่ค่อยกล้าช่วยเหลือกัน เช่นเด็กนักเรียนชายหรือนักศึกษาชาย ไม่ค่อยช่วยเหลือถือกระเป๋านักเรียนหรือหอบหนังสือให้กับเด็กผู้หญิง หญิงสาว ไม่ค่อยกล้าออกปากช่วยถือของให้ชายหนุ่ม ที่เป็นเช่นนี้ สาเหตุหลักคือ ไม่แน่ใจว่า จะถูกปฏิเสธหรือไม่ ซึ่งจะทำให้รู้สึกอายมากกว่าการถูกปฏิเสธจากเพศเดียวกันหรือจากคนต่างวัย และเหตุผลอีกอย่างคือ เกรงว่าจะถูกแปลเจตนาผิด ๆ ไป โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มสนใจเพศ

ตรงข้าม แต่ความคิดอ่านยังไม่ค่อยกว้างไกล เช่น มักจะสนใจแต่เพียงรูปร่างหน้าตาภายนอกเท่านั้น

3. วัยเด็กโดยเฉพาะเด็กนักเรียนระดับประถมมักไม่ค่อยช่วยผู้ใหญ่แต่จะช่วยเหลือกันเองมากกว่า ซึ่งอาจจะเป็นเพราะไม่กล้า หรือคิดว่าไม่จำเป็นต้องช่วยเพราะผู้ใหญ่แข็งแรง และสามารถช่วยตัวเองได้

4. คิดเอาเองว่าไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือ หรือมีเหตุผลที่ไม่ควรช่วยเช่น มักจะนึกว่าไม่จำเป็นต้องช่วยถือของให้ทหารที่มีร่างกายแข็งแรงและมีความอดทนหรือไม่ควรช่วยถือกระเป๋าเอกสารเพราะอาจบรรจุเอกสารสำคัญต่าง ๆ ที่เจ้าของไม่ยากให้ใครช่วยถือให้

5. ไม่อยากช่วยเหลือ โดยเฉพาะคนในอาชีพผู้ใช้แรงงานมักจะไม่ค่อยมีคนช่วยเหลือกระเป๋าเสื้อผ้าสัมภาระให้ ซึ่งอาจเป็นเพราะสภาพกระเป๋าสัมภาระหรือการแต่งกายของเจ้าของไม่ค่อยสะอาดนัก ทำให้ไม่เกิดความเต็มใจที่จะช่วย ทั้ง ๆ ที่เขาก็มีความเมื่อยล้า ต้องการความช่วยเหลือเช่นเดียวกับคนอื่นเหมือนกัน หรือผู้ที่ไม่ค่อยได้รับความช่วยเหลือก็มักจะไม่คิดอยากช่วยเหลือใคร หรืออยู่ในสภาพอารมณ์หงุดหงิดขุ่นมัวก็ไม่อยากช่วยเหลือใครเช่นกัน

6. ไม่ได้สนใจสิ่งรอบตัว เช่น นั่งหลับหรือมองออกไปนอกหน้าต่าง (อาจง่วงหรือไม่ก็ตาม) ทำให้ไม่เห็นว่ามีคนที่ยืนใกล้ ๆ ถือของหนักเพียงไร

7. เกรงว่าจะต้องรับผิดชอบของของคนอื่น ในกรณีที่รถแน่นมาก ๆ ก็อาจจะลำบากต่อการคืนของให้เจ้าของ ซึ่งถูกเบียดไปยืนอยู่บริเวณใดของรถก็ไม่ทราบ ทำให้เกิดความลังเลใจว่าจะช่วยถือของดีหรือไม่ดี เมื่อชุลลเวลาการออกปากช่วยเหลือนานเข้าก็ปล่อยเลยตามเลย

เจ็ดประการนี้ อาจเป็นสาเหตุประกอบที่ทำให้ไม่เกิดการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกันบนรถประจำทาง แล้วเราจะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการช่วยเหลืออย่างไรดี

การก่อให้เกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือบนรถประจำทางขึ้นได้นั้น อาจแบ่งเป็น 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. องค์การทางสังคม เช่น ใช้สื่อมวลชนช่วยชี้แนะแนวทางหรือรณรงค์ให้ประชาชนให้ความสำคัญกับพฤติกรรมนี้ ทาง ขสมก. อาจสร้างสภาพบรรยากาศให้ผู้โดยสารมีความสบายใจขึ้น ด้วยการเปิดเพลงเพราะ ๆ สนุกสนาน ด้วยเคยมีผู้วิจัยไว้แล้วพบว่าผู้ที่ได้ฟังเพลงเศร้า ๆ จะไม่ค่อยเกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือ ในทางตรงกันข้าม หากได้ฟังเพลงที่ร่าเริงแจ่มใส คนจะเกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือมากกว่า

2. คนในสังคม ด้านผู้โดยสารเองต้องแสดงความมีน้ำใจต่อกันเพิ่มขึ้น อีกหน้อยการที่คนในสังคมมีน้ำใจต่อกันและกันได้ ก็ต้องอาศัยการเรียนรู้และการได้เห็นตัวอย่าง ลูกเรียนรู้จากพ่อแม่ ศิษย์เรียนรู้จากครู เด็กเรียนรู้จากผู้ใหญ่ โปรดจำไว้เสมอว่าคนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากคนอื่นก็มักจะไม่ช่วยเหลือใครตอบแทน แต่คนที่ได้รับน้ำใจก็ย่อมอยากที่จะแบ่งปันน้ำใจให้ผู้อื่นเป็นการตอบแทนเช่นเดียวกัน ดังนั้นควรที่เราจะรู้จักให้ความรัก รู้จักแบ่ง รู้จัก

ช่วยเหลือกัน สร้างสรรค์จิตใจ” ตามคำขวัญสุภาพพิจิตที่ว่าไว้ ขอให้ช่วยกัน น้ำใจต่อน้ำใจจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ให้เหมือนกับลูกโซ่ที่คล้องเกี่ยวกันแล้วเราจะได้สายโซ่ที่ยาวอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

1.1.3 องค์ประกอบของความมีน้ำใจ

สาโรช บัวศรี (2515 : 11) กล่าวถึง ลักษณะของครูที่ดี จะต้องมีความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือน้ำใจอันดีงาม

น้ำใจอันดีงามดังกล่าวประกอบด้วย

1. การยกย่องให้เกียรติ และนับถือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ
2. การช่วยเหลือ แบ่งปัน ร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ
3. การเข้าใจที่จะใช้ปัญญาในการร่วมมือ ช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาทั้งปวง

ไม่ใช้ความโกรธ ความโลภ และความหลงผิดเข้าปฏิบัติต่อกัน

โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน (2529 : 66) กล่าวถึงพฤติกรรมของความมีน้ำใจว่าประกอบด้วย พฤติกรรมให้ความเอาใจใส่ทั้งหลาย ได้แก่ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ การให้ความสนใจ และการให้ความรัก

เผด็จ ทัดตชีโว (2531 : 31) กล่าวถึง คุณสมบัติของคนดีที่คนทั้งหลายต้องการ สามารถจัดคุณลักษณะได้หลายกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ความมีน้ำใจ จะประกอบด้วยลักษณะของความเสียสละโอบอ้อมอารี มีแต่ให้ เห็นแก่ส่วนรวม มีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจกัน ใจกว้าง มีเมตตากรุณา รักผู้อื่น

กลุ่มที่ 2 คือ ความฉลาด ประกอบด้วย ความคิดดี ๆ ไม่โง่ รู้ผิด รู้ถูกมีเหตุผล มองโลกในแง่ดี

กลุ่มที่ 3 คือ ไม่เป็นพิษภัยต่อผู้ใด ประกอบด้วยการไม่เบียดเบียนใคร ไม่ก้าวร้าว รุนแรง ไม่เกะกะเกราะ จริงใจ ซื่อสัตย์

และกลุ่มสุดท้าย คือมีความอดทน มีความบากบั่น ซึ่งจะเป็นลักษณะหลักที่จะแผ่ในทุกคนทุกแห่ง เหมือนความชื้นที่แผ่อยู่ในทุกที่แม้ในก้อนหิน

คอก และไฮล์บรูน (เอเชนีย์ จัตรวิทยานนท์. 2537 : 56 ; อ้างอิงมาจาก Gough and Heilbrun. 1983 : 59) ได้กล่าวถึงความมีน้ำใจ (Nurturance) ว่าประกอบด้วย 24 คุณลักษณะ ดังนี้ ความรู้สึกรักใคร่ไม่ทอดทิ้งกัน(Affectionate) ความรู้สึกสำนึกในบุญคุณ (Appreciative) เกรงใจ (Considerate) ร่วมมือ (Cooperative) วางใจได้ (Dependable) ให้อภัยไม่ผูกพยาบาท (Forgiving) มีความเป็นมิตร (Friendly) ใจกว้าง (Generous) สุภาพอ่อนโยน (Gentle) ใจดี (Good – natured) ชอบช่วยเหลือผู้อื่น (Helpful) กรุณา (Kind) เข้าสังคม (Outgoing) ชอบความสงบสุข (Peaceable) มีความรู้สึกรำลึกถึง (Sentimental) สังคมดี (Sociable) ใจดีอ่อนโยน (Soft-hearted) เห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Sympathetic) รอบคอบ (Thoughtful) อดทน (Tolerant) ไว้วางใจได้ (Trusting) เข้าใจผู้อื่น (Understanding) ไม่เห็นแก่ตัว (Unselfish) และอบอุ่น (Warm)

ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ไม่มีน้ำใจประกอบด้วย 22 ลักษณะ ดังนี้ ก้าวร้าว (Aggressive) ดีด้างห่างจากวงสังคม (Aloof) หยิ่งยโส (Arrogant) เผด็จการใคร่ขัดใจไม่ได้ (Autocratic) ขมขื่น (Bitter) ชอบเยาะเย้ยถากถางคนอื่น (Cynical) ชอบสงสัย (Distrustful) ชอบโอ้อวด (Egotistical) คอยจับผิดชอบวิพากษ์วิจารณ์ (Fault-finding) คนใจแข็งปราศจากเมตตา (Hard-hearted) วางตัวเป็นศัตรู (Hostile) ใจร้อนไม่อดทน (Impatient) คนไม่ดีก่อนข้างเลว (Indifferent) ไม่ยอมผ่อนปรน (Intolerant) หยาบคาย (Rude) เยาะเย้ย (Sarcastic) มุ่งแต่ตนเอง (Self-centered) หาประโยชน์ใส่ตน (Self – seeking) เห็นแก่ตัว (Selfish) หัวสูงบ้าเห่อ (Snobbish) ขี้เหนียว (Stingy) และใจร้าย (Unkind)

เอ็ดเวิร์ด (เอชเนย์ จัตรวิทยานนท์ . 2537 : 56 : อ้างอิงมาจาก Edwards.

1959) ได้อธิบายถึงความมีน้ำใจว่า เป็นลักษณะบุคลิกภาพอันเป็นลักษณะความต้องการทางใจ ได้แก่ความต้องการช่วยเหลือเพื่อนเวลาเขาเดือดร้อน ชอบช่วยเหลือคนที่ด้อยกว่า ชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความมี น้ำใจและรู้สึกเห็นใจ มักยกโทษแก่เพื่อน ชอบทำอะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้แก่คนอื่น ชอบมีน้ำใจต่อคนอื่น ชอบเห็นใจเวลาคนอื่นได้รับอันตรายหรือเจ็บป่วย แสดงความรักใคร่ต่อคนอื่น และชอบให้คนอื่นเล่าปัญหาส่วนตัวให้ฟัง

นอกจากนี้ กนก จันทรขจร (2533 : 278) กล่าวถึงคุณลักษณะของคนมีน้ำใจ คือมีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักกาลเทศะและโอกาส ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่เห็นด้วย รู้จักให้อุปการะและปฏิบัติต่อผู้อื่นตามแต่โอกาสและไม่หวังผลตอบแทน

สรุปจากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า “ความมีน้ำใจ” ประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ความไม่เห็นแก่ตัว การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และการกระทำเหล่านี้ ผู้กระทำทำด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

1.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

บอนด์ (Bond. 1969 : 3454) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความเอื้อเฟื้อกับบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ของเด็กประถมศึกษา โดยวัดลักษณะของความเอื้อเฟื้อจากการประเมินผลของครูและดูจากจำนวนขนมที่กลุ่มตัวอย่างบริจาคให้แก่เด็กยากจน ผลการศึกษาพบว่า ความเอื้อเฟื้อของเด็กชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับความรับผิดชอบทางสังคม และเด็กที่มีความรู้สึกผิดจะมีความเอื้อเฟื้อมากกว่าเด็กอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าสติปัญญาที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเอื้อเฟื้อและพบว่า เด็กหญิงมีลักษณะของความเอื้อเฟื้อมากกว่าเด็กชาย

แลงก์ (Lange. 1989 : 3676) ได้ศึกษาตัวแปร 2 ตัวแปรที่พยากรณ์ความพึงพอใจของผู้หญิง และข้อผูกมัดในสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับความสำคัญเฉพาะบทบาทที่เกี่ยวข้องกับ

อำนาจ ความมีน้ำใจ และความไว้วางใจ กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มหนึ่งเป็นหญิงที่มีคู่เป็นหญิง และอีกกลุ่มหนึ่งมีคู่เป็นชาย ผลการศึกษาพบว่า เพศชายรายงานว่ามีน้ำใจ เป็นสิ่งที่พยากรณ์ถึงความพึงพอใจและข้อผูกมัด ส่วนเพศหญิงรายงานว่าความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่พยากรณ์ทางลบกับความพึงพอใจ

กรีแนค (Gryvnak. 1991 : 2810) ได้ศึกษาการรับรู้ของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง ที่มีต่อการยอมรับอุปนิสัยส่วนตัวของทั้งสองเพศ 5 ลักษณะ คือ ความก้าวร้าว ความมีอำนาจ ความมีน้ำใจ ความเป็นอิสระและความมีไมตรีสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัคร วัยรุ่นชายและหญิงจากรัฐแคลิฟอร์เนียตอนใต้ เครื่องมือที่ใช้ คือ The Adjective Check List (ACL) ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นชายมีการยอมรับอุปนิสัยส่วนตัวของทั้งสองเพศไม่แตกต่างกันและมีคะแนนใกล้เคียงกับเกณฑ์ วัยรุ่นหญิงมีการยอมรับอุปนิสัยส่วนตัวของเพศหญิง ไม่พบความแตกต่างและมีคะแนนใกล้เคียงกับเกณฑ์ ส่วนการยอมรับที่มีต่ออุปนิสัยของ เพศชายมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแสดงว่าการรับรู้ของเพศหญิงที่มีต่อ เพศชายมีลักษณะในทางลบและไม่พอใจ

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ชรัยีนาท จิตต์บรรเทา (2538 : 67) ได้ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลอง และกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มที่ 2 ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้กรณีตัวอย่างมีความมีน้ำใจเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อาคม หงษ์ทอง (2539 : 65) ได้ศึกษา ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับการใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาความมีน้ำใจมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

สุกัญญา ภูริยะพันธ์ (2540 : 77 – 78) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้งรวม 9 ครั้ง ครั้งละ 1.30 ชั่วโมงและกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ 5 สัปดาห์ คนละ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ รวม 9 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ผลการ

ศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงมีความมีน้ำใจเพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริง มีความมีน้ำใจเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริง

จากผลการวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความมีน้ำใจหรือการแสดงความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งต่อการดำเนินชีวิตเพราะการที่บุคคลอยู่ร่วมกัน ย่อมต้องมีการพึ่งพาอาศัย เห็นอกเห็นใจ ให้ความช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเอื้ออาทรซึ่งกันและกันจึงจะทำให้บุคคลอยู่ด้วยกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 โดยจัดใน รูปของโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยการใช้กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่าง ๆ คือเกม การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองมากำหนดเป็นโครงการเพื่อทดลองใช้ในการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.1.1 ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

คำว่า "กิจกรรมกลุ่ม" (Group Activity) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้ แฮร์โรล (Harrold. 1952 : 504) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

เรกอนและเชฟเพิร์ด (Ragon and Shepherd. 1971 : 197) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นการศึกษาถึงธรรมชาติของกลุ่มเมื่อมนุษย์มาร่วมตัวกัน ซึ่งมีการศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม โดยใช้วิธีการอภิปรายและประเมินผลร่วมกัน

คมเพชร จัตรศุภกุล (2521 : 16) ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมกลุ่มหมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคนและการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวมมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านตัวบุคคลทุกคน

ทิสนา แคมมณี (2522 : 20) กล่าวถึง กลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่าเป็นวิทยาการที่ว่าด้วยเรื่องความสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม และกระบวนการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมถึงองค์ประกอบที่สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ตลอดจนการพัฒนาดตนเอง

ศุภาวดี บุญญวงษ์ (2527 : 2) กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่ม หรือสมาชิกต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่มและประสบผลสำเร็จในการทำงาน ครั้งนั้นด้วย

ประนอม เดชชัย (2531 : 100 -101) อธิบายว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยกลุ่ม ทำเป็นกลุ่ม กิจกรรมประเภทนี้จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ฝึกทักษะทางสังคม ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับมติของกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของผู้เรียน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มหมายถึง การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ที่ทำให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มไปพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

2.1.2 ปรัชญาพื้นฐานของกลุ่ม

คมเพชร จิตรศุภกุล (2521 : 4 - 6) กล่าวถึงปรัชญาพื้นฐานของกลุ่มดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนมีความสามารถพิเศษในตนเอง แม้ความสามารถจะแตกต่างกันออกไป แต่ก็ทำให้บุคคลสามารถช่วยเหลือกลุ่มโดยการนำความสามารถเหล่านั้นมาใช้ในการทำงานกลุ่ม นำมาส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อประสิทธิภาพของการทำงานโดยส่วนรวม

2. ประสบการณ์ที่ได้รับจากกลุ่ม จะส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้พัฒนาความสามารถพิเศษขึ้นมา แล้วนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและกลุ่มได้ จะเห็นได้ว่าสมาชิกในกลุ่มจะช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้

3. บุคคลแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อกัน และในขณะที่เดียวกันกลุ่มก็จะมีอิทธิพลต่อบุคคลแต่ละคนเช่นกัน จากกระบวนการในกลุ่มนี้เองจะทำให้สมาชิกเรียนรู้การรู้จักให้ (give) และการรู้กับรับ (take) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังในสังคมประชาธิปไตย

4. กลุ่มจะช่วยส่งเสริมบุคคลให้มีการพัฒนาทัศนคติทางสังคมในทางที่ดี เนื่องจากการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนั้น บุคคลได้มีโอกาสเรียนรู้ทัศนคติทางสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

2.1.3 จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

เบนเนท (Bennet. 1963 : 5 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มในการแนะแนวไว้ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษาอาชีพ สังคม และส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น

2. กิจกรรมของกลุ่มก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่ได้ปลดปล่อยความตึงเครียดทางอารมณ์ได้มีความเข้าใจ และได้ข้อคิดจากปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลตึงเครียดทางอารมณ์ได้มีความเข้าใจและได้ข้อคิดจากปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลมากขึ้น ทั้งศึกษาปัญหาของบุคคลที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่อ่อนอ่อน ผ่อนตามและนำมาแก้ไข ปรับปรุงบุคลิกภาพและวิถีทางชีวิต กิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้บุคคลได้วินิจฉัยตนเองและผู้อื่น

3. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้บุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

4. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลัง และลักษณะทั่วไปของปัญหาต่าง ๆ

บัดตัน (Button. 1974 : 1-2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโตและพัฒนาโดยเฉพาะทักษะด้านสังคมและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเปิดโอกาสให้มนุษย์ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การสวมบทบาท ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยบุคคลแต่ละคนเพื่อทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย

แทรกซ์เลอร์ และนอร์ท (Traxler and North. 1957 : 320) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับได้แก่การจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน

3. เพื่อเป็นรากฐานในการนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล

4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษา ความเจริญงอกงามของบุคคลและกลุ่ม

วินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522 : 170 – 172) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มว่า เพื่อนำมาพัฒนาบุคคลโดยอาศัยผู้จัดกิจกรรมกลุ่มที่มีความสามารถ ตลอดจนรู้กระบวนการของการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี สาเหตุที่เราใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นก็เพราะการเรียนรู้ โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์ตรง นอกจากจะได้ปฏิบัติแล้วยังเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ขึ้นด้วย ผลจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มจะทำให้บุคคลซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการที่จะสอนบุคคลให้มีการพัฒนาตนเองโดยใช้วาจาเพียงอย่างเดียว จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มอาจจะแบ่งได้ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเอง การได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ หรืออยู่ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม จะมีส่วนช่วยให้บุคคลรู้จักบุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น
 2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันก็ย่อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันดีขึ้น
 3. เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น
 4. การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านใดแก่สมาชิกขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่าต้องการจะให้เกิดการเรียนรู้ไปด้านใด ก็จัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น
- ประนอม เดชชัย (2531 : 101 – 102) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเข้าใจตนเอง และเข้าใจบุคคลอื่นภายในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเองเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ เกิดการเรียนรู้เรื่องของตนได้ดีขึ้น เช่น รู้ข้อบกพร่องของตนเอง หรือรู้ว่าตนเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลในกลุ่ม เกิดความเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ และรู้จักซึ่งกันและกันได้ดี ทราบข้อดีและข้อเสีย ข้อบกพร่องทั้งของตนเองและคนอื่น อันจะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกรู้สึกเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันคิดช่วยเหลือกัน ตลอดจนการปรับตัวเข้าหากันด้วย

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ประสพการณ์ที่จัดในกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพราะไม่มีมนุษย์คนใดอยู่คนเดียวได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ฉะนั้นการฝึกกิจกรรมกลุ่มในการเรียนการสอนจะช่วยฝึกให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน และร่วมมือกันแก้ปัญหา

3. เพื่อให้ผู้เรียนฝึกความรู้สึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระหว่างร่วมกิจกรรมกลุ่มเช่น ฝึกความรู้สึกอดทน ฝึกการยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวมเป็นต้น สิ่งที่ได้มาจากกิจกรรมกลุ่มเหล่านี้จะไปช่วยพัฒนาบุคคลและสังคมต่อไป

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสที่จะปรับปรุง แก้ไข พัฒนา เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตลอดจนความคิดเห็นต่าง ๆ และสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

2.1.4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

ฉลอง ภิมย์รัตน์ (2521 : 107 – 108) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มว่า ผู้สอนจะต้องคำนึงถึง สิ่งสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1. จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ลงมือกระทำกิจกรรมทุกอย่างที่จัดให้มีขึ้น

2. กิจกรรมที่จัด จะต้องมียุทธประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียน คือ หลังจากกระทำกิจกรรมร่วมกันแล้ว จะต้องมียุทธที่คาดว่าผู้เรียนจะต้องมีหรือต้องเกิดพฤติกรรมที่เนื้อหาได้กำหนดไว้
3. การดำเนินกิจกรรมเสริม ควรจะให้ดำเนินไปโดยไม่ต้องมีใครคอยบงการครูผู้สอนควรทำตัวเป็นผู้เรียนด้วยคนหนึ่ง มิใช่ผู้รู้และผู้กำหนดสิ่งต่าง ๆ
4. กิจกรรมที่จะทำควรทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีความหมายต่อตัวผู้เรียน
5. ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการวิเคราะห์ หรืออภิปราย รู้จักแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน
6. ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง สามารถวิเคราะห์ตนเองได้ว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร จึงจะเป็นไปตามที่กลุ่มนิยมชมชอบ
7. ผู้เรียนต้องรู้จักวิเคราะห์ และวินิจฉัยผู้อื่นที่ร่วมกลุ่มกับตน เช่นเดียวกันกับที่รู้จักตนเอง
8. ผู้เรียนจะต้องเอาใจใส่และสนใจเรื่องราวและความเคลื่อนไหวของกลุ่ม
9. ผลที่เกิดจากการเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่มควรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือชีวิตจริงได้ด้วย

2.1.5 ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่ม

เยาวยา เดชะคุปต์ (2522 : 228 – 231) กล่าวว่า ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มแบ่งเป็น 4 ขั้นดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม (Participation หรือ Involvement Stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มซึ่งเป็นผู้ลงมือปฏิบัติหรือแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างกว้างขวางและเกิดผลดี
2. ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้หลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรมซึ่งจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวางสามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น
3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ (Generalization and Application Stage) เมื่อผู้เรียนค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบและแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น สรุปเป็นหลักการของตนเองเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับตนเองได้

4. **ขั้นประเมินผล (Evaluation Stage)** ผู้เรียนย่อมทราบผลของการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่มได้เป็นอย่างดี โดยผู้เรียนสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเองจากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

วิชา **วโรคมะวิชัย** (2530 : 252 – 253) กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ ไว้ดังนี้

1. **ขั้นลงมือปฏิบัติ (Participation)** เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

2. **ขั้นค้นพบ (Discovery)** เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว จะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเอง อันจะนำไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

3. **ขั้นวิเคราะห์ (Analysis)** ขั้นที่สำคัญที่สุดคือ การทำให้ผู้เรียนรู้ได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ให้รวมกันเป็นจุดเดียว

4. **ขั้นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับตนเองและผู้อื่น (Application)** เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง คือสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้

จากลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวสรุปได้ว่า ลำดับขั้นของกิจกรรมกลุ่มประกอบด้วยขั้นการมีส่วนร่วม ขั้นวิเคราะห์ ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ และขั้นประเมินผล ซึ่งลำดับขั้นของการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา มีโอกาสพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2.1.6 คุณสมบัติที่จำเป็นของครูผู้สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

ฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2521 : 106) กล่าวว่า ครูผู้สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มจำเป็นต้องมีคุณสมบัติพิเศษบางประการซึ่งจำเป็นในการสร้างบรรยากาศของกลุ่มให้ดีขึ้น ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวได้แก่

1. มีความเป็นกันเองและเข้าใจผู้เรียนแต่ละคน
2. สามารถควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี
3. ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน
4. รู้จักให้กำลังใจ และคอยกระตุ้นผู้เรียนอยู่เสมอ
5. ต้องให้ผู้เรียนแสดงออก มากกว่าผู้สอน
6. รู้จักประสานงานให้กลุ่มดำเนินไปด้วยดี
7. เข้าใจความรู้สึก และสามารถจับความรู้สึกของผู้เรียนได้
8. วางตนเป็นกลาง และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
9. รู้จักใช้คำพูดที่ไพเราะ และโน้มน้าวจิตใจผู้เรียน

10. พยายามให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมด้วยตนเองอย่างทั่วถึง
11. สร้างบรรยากาศของความร่วมมือให้เกิดขึ้นในกลุ่ม
12. ให้งานวัดหรือชมเชยในรูปของกลุ่มหรือคณะมากกว่าให้แก่ส่วนบุคคลโดยเฉพาะ

2.1.7 ขนาดของกลุ่ม

สำหรับขนาดของกลุ่มนั้น มีผู้ให้ความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปดังนี้

ชอร์ (Shaw. 1971 : 3) กล่าวว่า กลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 10 คน เป็นอย่างมาก ถ้าจำนวนสมาชิก 30 คน ขึ้นไปก็จะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ แต่ก็อาจจะแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ และมีความเห็นว่า จำนวนสมาชิก มิใช่ปัญหาสำคัญ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ของสมาชิก และการร่วมมือในการทำงานของสมาชิกจะมีความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่มมากกว่า

วัตสันและแฮร์ (Deithon.1971 : 225; citing Watson and Hare. n.d.) กล่าวถึงขนาดของกลุ่มว่ากลุ่มย่อยควรมีขนาดไม่ใหญ่นักและควรมีจำนวน 5 คนเป็นอย่างน้อย แต่บางทีอาจกำหนดให้มีจำนวน 12-15 คนก็ได้เพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจ เพราะจะทำให้ สิ้นเปลืองน้อยลง แต่ก็ควรมีการแบ่งกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม เพื่อให้มีขนาดเหมาะสม ถ้ามีกลุ่มขนาดใหญ่เกินไป โอกาสที่สมาชิกจะมีส่วนร่วมจะลดน้อยลง อาจทำให้กลุ่มแตกแยกกันง่ายขึ้น

จำเนียร ชวงโชติ (2521 : 5) กล่าวไว้ในวงการศึกษาว่า นักจิตวิทยามักจะศึกษา กลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและในด้านการเรียนรู้ ก็จะมีการเรียนรู้ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

วัชร ฐะคำ (2523 : 87) กล่าวว่า กลุ่มที่จะมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนตั้งแต่ 6-8 คน อาจอนุโลมให้ได้ถึง 10 คน ถ้าจำเป็นเพราะว่าหากมีสมาชิกจำนวนมากเกินกำหนด กลุ่มจะแยกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ขึ้นมาเป็น 2 กลุ่มทันที

จากขนาดของกลุ่มดังกล่าวสรุปได้ว่า ขนาดของกลุ่มที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ควรเป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็ก ตั้งแต่ 6-12 คน และมากที่สุดไม่ควรเกิน 15 คน เพราะถ้าจำนวนสมาชิกมากเกินไป จะมีผลเสียต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือในการทำงานของสมาชิก

2.1.8 เวลาและจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม

การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง แต่ถ้าเวลาในการจัดเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยอาจจัดสัปดาห์ละ 3 ครั้ง (จักรวาล ภูวนันท์. 2537 : 27; อ้างอิงมาจาก Patterson. 1973) ในการกำหนดระยะเวลาของการเข้ากลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่มและธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม หากจัดกับสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียน (คมเพชร ฉัตรสุภากุล. 2530 : 26)

สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มขึ้นอยู่กับเป้าหมายของกลุ่ม แต่อย่างน้อยที่สุด ควรจะเข้ากลุ่มไม่ต่ำกว่า 8 ครั้ง ถ้ามากกว่านี้ได้ก็ยิ่งเป็นการดี (จักรวาล ภูวพันธ์. 2537 : 27; อ้างอิงมาจาก Trotzer. 1977)

2.1.9 คุณประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม

โรเจอร์ (Rogers. 1970 : 121 – 122) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม ดังนี้

1. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางความรู้สึก
2. มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึกมีความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเองมีการแสดงที่ตรงกับความรู้สึกของตน

3. เกิดแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การเข้าใจในตนเอง (Self-Actualization) การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง

4. เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่า บุคคลยอมรับตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นคงยิ่งขึ้นลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

พนม ลิ้มอารีย์ (ม.ป.ป. : 56 – 57) ได้กล่าวถึงประโยชน์อันเกิดจากการเข้าร่วมกลุ่มของสมาชิกไว้ดังนี้

1. กลุ่มจัดเป็นสนามทดลองสำหรับทดสอบความสามารถของสมาชิก เช่น เด็กวัยรุ่นต้องการคบเพื่อนต่างเพศ แต่มีความรู้สึกเคอะเขินแต่ถ้าเด็กเหล่านั้นได้เข้ากลุ่มมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ปฏิบัติต่อกล่านั้นก็จะค่อย ๆ หายและเป็นปกติได้ หรือในกรณีที่คนพูดเก่งแต่ไม่มีโอกาสจะพูดที่ไหน ก็จะอาศัยกลุ่มเป็นที่ทดลองหรือแสดงความสามารถให้คนอื่นเห็น

2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติ ความคิดเห็น และช่วยปรับปรุงเจตคติตลอดจนนิสัยใจคอของสมาชิก รวมทั้งให้สมาชิกเป็นกำลังใจให้กันและกัน

3. กลุ่มช่วยเสริมสร้างคามมีวินัยให้แก่ตนเอง เมื่อสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้อง มีการปฏิบัติกิจกรรมสม่ำเสมอ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ร่วมกันซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความอดทนด้วย

4. กลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ให้ความอบอุ่น กำลังใจ ความรัก และกลุ่มยังเป็นเครื่องบำรุงขวัญของสมาชิกด้วย การทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเป็นที่รักและได้รับความยกย่องจากกลุ่ม จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

พรรณพิศ วาณิชการ (2528 : 87) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มที่ดำเนินไปตามหลักการจะสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย

และความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการเหล่านี้เมื่อได้รับการตอบสนองก็จะส่งเสริมให้บุคคลในกลุ่มสามารถรู้จักตนเองและยอมรับตนเอง อันเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาตนเอง

นอกจากนี้ คมเพชร จัตรศุภกุล (2530 : 15 – 19) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่ม (Values in Group Activities) ว่านอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านอื่น ๆ อีกได้แก่

1. คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Values) เช่น การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม คุณค่าด้านอาชีพตลอดจนความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ

2. คุณค่าในด้านวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่มเมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่มจะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้ได้รับความเข้าใจเป็นอย่างดีในตัวผู้เรียน

3. คุณค่าในด้านการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีคุณค่าต่อการบำบัดได้เป็นอย่างดี ในโรงพยาบาลและคลินิกจะนำวิธีการทางกลุ่มไปใช้ในการรักษาคนไข้โดยทำการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียน ผู้เรียนที่มีปัญหาคล้ายคลึงกันอาจได้รับความช่วยเหลือ โดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อยจะได้รับประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Values to the School and Community) การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียน มีโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้บุคคลที่มีความสามารถมีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

จากคุณค่าและประโยชน์ดังกล่าว สรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มช่วยพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งตรงตรงและทางอ้อมที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของนักเรียน ทำให้บุคคลยอมรับและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ถือเป็นการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม ทศนคติและปทัสถานของสังคม ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม จะทำให้สมาชิกมีความรัก มีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน ให้กำลังใจกันและกัน อันจะทำให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและส่งผลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ส่วนอิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมและการฝึกทักษะมีดังนี้

ฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2521 : 100 – 104) กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมดังนี้

1. กลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกำลังใจแก่สมาชิก
2. กลุ่มช่วยให้สมาชิกได้แสดงออกหรือเป็นสนามทดลอง
3. กลุ่มช่วยสะท้อนให้สมาชิกมองเห็นภาพของตนเอง

4. กลุ่มช่วยสนองความต้องการของสมาชิก
5. กลุ่มช่วยให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นหรือกระฉับกระเฉง
6. กลุ่มช่วยสมาชิกในการตัดสินใจและแก้ปัญหา
7. กลุ่มทำให้สมาชิกมีความรู้สึกประทับใจ
8. กลุ่มช่วยผ่อนคลายความกดดันและความคับข้องใจ
9. กลุ่มช่วยสมาชิกมีให้ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางที่นอกกรอบกรอบ
10. กลุ่มช่วยสมาชิกในด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์
11. กลุ่มช่วยเสริมสร้างสุขภาพทางกายและใจ
12. กิจกรรมของกลุ่มสามารถช่วยสร้างความเข้าใจได้ดีขึ้น
13. กลุ่มช่วยสร้างปทัสถานให้สมาชิกยอมรับ

บัดตัน (วิลโลววรรณ สันตวโกมล. 2522 : 22; อ้างอิงมาจาก Button. 1974) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของการเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มที่ช่วยในการฝึกทักษะที่จำเป็นในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น ฯลฯ

2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะในการค้นคว้า หาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การอ่าน และการรายงาน

3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล

4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผน การเป็นผู้นำ การแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นการสร้างโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อสมาชิกกลุ่มได้ช่วยเหลือกลุ่มและช่วยเหลือบุคคลแต่ละคนก้าวไปสู่จุดหมายตามที่ตั้งไว้

2.1.10 กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

ทิตนา แชมมณี (2522 : 202-204) ได้เสนอการจัดกิจกรรมโดยใช้ กระบวนการกลุ่มที่สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ในการสอน สามารถกระทำได้หลายวิธีดังนี้

1. เกม (Game) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น แล้วให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้ชนะ

วิธีการนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย

2. บทบาทสมมติ (Role - Playing) มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาแล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้นและแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลัก วิธีการนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้งซึ่งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามอีกด้วย

3. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนที่ใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงนำมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหานั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง มีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงแล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นและมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออกเพราะอาจเป็นการเสี่ยงต่อผลที่ได้จะได้รับ

5. ละคร (Acting or Dramatization) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เรียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามที่กำหนดไว้โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง อันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการที่จะเข้าใจความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมของผู้อื่นซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจกัน นอกจากนี้การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกัน และได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) เป็นวิธีการที่ใช้กันมานานแล้ว และเป็นประโยชน์ในการเรียนของผู้เรียน เพราะกลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออกและช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

โคลัมบัส (Kolumbus. 1979 : 141 – 149) ได้แบ่งเกมออกเป็น 6 ประเภท ใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เกมฝึกกระทำคือ การที่ให้เด็กนำของเล่นต่าง ๆ มาเล่นอย่างมีกฎเกณฑ์หรือกติกาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้พัฒนาประสาทสัมผัสระหว่างการใช้กล้ามเนื้อและสายตา

2. เกมการศึกษาคือ เกมที่พัฒนาความคิดของเด็กโดยต้องคิดหาเหตุผลจากการเล่นเกม

3. เกมฝึกทักษะทางร่างกายหรือเกมผลศึกษาที่มีมากมายหลายชนิด เช่นเกมผู้นำ เกมไล่จับ เป็นต้น

4. เกมการฝึกทักษะทางภาษา เป็นเกมที่อาศัยจินตนาการและใช้คำพูดโดย ไม่ต้องใช้วัสดุ เช่น เกมอะไรเอ่ย เป็นต้น

5. เกมทายบัตร เป็นเกมที่ช่วยให้เด็กแยกความเหมือน ความแตกต่าง ฝึกการจำ

6. เกมพิเศษ เช่น เกมหาสิ่งของ ซึ่งครูอาจจะจัดให้เด็กเป็นครั้งคราว

ซึ่งการพัฒนาเทคนิค สื่อ วิทยาการความก้าวหน้าทางจิตวิทยาและกิจกรรมแปลกใหม่ที่น่าเข้ามาใช้ในกิจกรรมกลุ่มนี้. จะเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมกลุ่มให้สามารถกำหนดโครงสร้างกิจกรรมให้บรรลุจุดประสงค์ของกิจกรรมกลุ่มได้

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มนั้น มีเทคนิคหลายวิธีที่นำมาใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเช่น เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง ละคร และกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ จากกระบวนการที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093 – A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมลรัฐอินเดียนา ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม คือกลุ่มควบคุมในวิธีสอนแบบเก่า กับกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยกิจกรรมกลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่าการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน ทั้ง 2 กลุ่ม ในระหว่างการทดสอบก่อนสอน และทดสอบหลังสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากการรายงานของกลุ่มทดลอง พบว่านักศึกษาพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับแรงกระตุ้นได้อภิปรายได้อย่างอิสระในเรื่องค่านิยม และทุกคน ยินดีที่จะร่วมกิจกรรมกลุ่มอีกต่อไป

เดอร์ชมิทซ์ (Durschmidt. 1977 : 3953 - A) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจตนเองของนักศึกษาในกลุ่มทดลองจำนวน 38 คน โดยการให้เข้าร่วมกลุ่มการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเองส่วนกลุ่มควบคุมจำนวน 63 คนยังคงให้เรียนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมี การยอมรับตนเองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบการเข้าใจในตนเองของทั้งสองกลุ่ม พบว่าไม่แตกต่างกัน

เบิร์ตเฮาเซอร์ (Birkhauser. 1985 : 103) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม นักเรียนเกรด 3, 4 และ 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนอยู่ในชั้นเรียนตามปกติและนักเรียนซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ จำนวน 75 คน พบว่าทั้งสองกลุ่มมีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บอร์ดแมน (Boardman. 1988 : 1952) ศึกษาผลจากการนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในโปรแกรมการเลิกบุหรี่ให้กับอาสาสมัคร 67 คน พบว่ากระบวนการกลุ่มช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของโปรแกรมดังกล่าวได้ โดยเฉพาะในเพศหญิง

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

พวงแก้ว เนตรโอภาักษ์ (2533 : 63 – 68) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม จำนวน 14 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 7 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิมล หนองพงษ์ (2538 : 47 – 50) ได้ทำการวิจัยผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นัยนา นิยมโชค (2539 : 65 – 68) ได้ทำการวิจัยผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชาวเขาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก จังหวัดตาก จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนชาวเขาที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการปฏิบัติตนกับเพื่อนดีขึ้นกว่านักเรียนชาวเขาที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วาสนา รอดเชียง (2540 : 63 – 67) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมชาย แสงถนอม (2540 : 40 – 45) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่เข้าร่วม

กิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการให้ คำปรึกษาแบบกลุ่มมีทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วศินี มุกดอกไม้ (2541 : 83 – 86) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบึงบา อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 24 คนโดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ๗ ละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมและ กลุ่มควบคุมได้รับการให้ข้อเสนอแนะ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีสัมพันธภาพกับเพื่อน ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและหลังการทดลอง นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม และนักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะมีสัมพันธภาพกับเพื่อนเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อมรรวรรณ แก้วผ่อง (2542 : 93 – 96) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 13 -14 ปี จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๗ ละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวสรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาจิตใจของบุคคล ความเข้าใจในตนเอง การเลิกลบบุรี ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การปรับตัวกับครอบครัว ทัศนคติต่อการเรียนรวมทั้งการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมดีขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 ที่มีคะแนนความมีน้ำใจอยู่ระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 – 65 จำนวน 26 คน แล้วผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจปรากฏว่ามีนักเรียนจำนวน 12 คน ซึ่งนักเรียนที่สมัครใจนี้ มีคะแนนความมีน้ำใจอยู่ระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 – 56.66 ส่วนนักเรียนที่ไม่สมัครใจ เป็นนักเรียนที่ต้องเรียนพิเศษในช่วงเวลาที่ดำเนินการทดลอง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลคือ

1. แบบสอบถามความมีน้ำใจ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ

- 1.2 ศึกษาแบบสอบถามความมีน้ำใจของเอษณีย์ ฉัตรวิทยานนท์ (2537 : 98 -110) ชรีย์นาท จิตต์บรรเทา (2538 : 82 - 90) แบบทดสอบวัดจริยธรรมฉบับที่ 1 และฉบับที่ 3 ของ พูนสิริ เกษสังข์ (2539 : 106 – 116 และ 138 – 142) และ สุกัญญา ภูริยะพันธ์ (2540 : 140 – 152)

- 1.3 สร้างแบบสอบถามวัดความมีน้ำใจให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่างและนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 60 ข้อ

1.4 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามความมีน้ำใจที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า นิยามศัพท์เฉพาะ กลุ่มตัวอย่างและการใช้ภาษา

วิธีการหาคุณภาพของแบบสอบถามความมีน้ำใจของนักเรียน

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความมีน้ำใจที่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ไปสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน - นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีการของการแจกแจงที (t - distribution) แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป มาใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ข้อ

2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 1 มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88

ลักษณะของแบบสอบถามความมีน้ำใจ

แบบสอบถามความมีน้ำใจมีลักษณะเป็นสถานการณ์เพื่อศึกษาว่านักเรียนเคยปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์นั้น ๆ โดยให้นักเรียนพิจารณาข้อคำถามเป็นข้อ ๆ ซึ่งแต่ละข้อมีคำตอบคือ ก. ข. และ ค. ให้นักเรียนตอบเพียงข้อเดียว

ตัวอย่างแบบสอบถามความมีน้ำใจ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้น นักเรียนจะอย่างไร โดยเลือกคำตอบที่กำหนดให้เท่านั้น คำตอบเหล่านี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด

2. คำตอบแต่ละข้อจะมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก. ข. หรือ ค. แล้วทำเครื่องหมาย x ให้ตรงกับข้อที่เลือกในกระดาษคำตอบโปรดทำทุกข้อ

ตัวอย่าง

ด้านการไม่เห็นแก่ตัว

(0) ขณะที่ภาวิณีกำลังเดินออกนอกประตูโรงเรียนเพื่อกลับบ้านพบกระเป๋าสตางค์หล่นอยู่บนถนน ถ้านักเรียนเป็นภาวิณีจะทำอย่างไร

- ก. ทำเป็นมองไม่เห็นเพราะกลัวมีปัญหาภายหลัง
- ข. นำไปฝากยามแล้วค่อยแจ้งประชาสัมพันธ์ภายหลัง
- ค. เก็บไปส่งฝ่ายประชาสัมพันธ์ทันที

ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

(0) ช่วงพักกลางวัน ญัฐภูมิและปราโมทย์กำลังนั่งอ่านการ์ตูนในห้องเรียน ขณะนั้นธีระเดินเข้ามาหาเพื่อจะให้ญัฐภูมิช่วยอธิบายการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ที่เพิ่งเรียน แต่ธีระยังไม่เข้าใจ ถ้านักเรียนเป็นญัฐภูมิจะทำอย่างไร

- ก. บอกธีระว่าขออ่านการ์ตูนให้จบก่อน
- ข. บอกให้ไปถามปราโมทย์เพราะปราโมทย์เก่งกว่า
- ค. บอกธีระว่าตนเองไม่ค่อยเก่งแต่จะพยายามอธิบายให้

ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

(0) ในชั่วโมงภาษาไทย ขณะที่กิริติกำลังนั่งทำงานตามที่ครูสั่งปรากฏว่าเห็นเพื่อนคนหนึ่งกำลังอาเจียรและหน้าซีด ถ้านักเรียนเป็นกิริติจะทำอย่างไร

- ก. มองเฉย ๆ เพราะเพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ เพื่อนคนนั้นลุกไปช่วยแล้ว
- ข. รีบเข้าไปช่วยเหลือและนำไปห้องพยาบาล
- ค. ถ้าเพื่อนขอให้ช่วยก็จะช่วย ทั้งที่ตนเองก็รู้สึกพะอืดพะอม

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

2 คะแนน	หมายถึง	มีความมีน้ำใจมาก
1 คะแนน	หมายถึง	มีความมีน้ำใจบ้าง
0 คะแนน	หมายถึง	ไม่มีความมีน้ำใจเลย

เกณฑ์การแปลผลคะแนน ของแบบสอบถามความมีน้ำใจ

เกณฑ์การแปลผลรายด้าน

คะแนนเฉลี่ย	0 – 6.66	หมายถึง	ความมีน้ำใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย	6.67 – 13.33	หมายถึง	ความมีน้ำใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	13.34 – 20.00	หมายถึง	ความมีน้ำใจมาก

เกณฑ์การแปลผลโดยรวม (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 0 – 20.00	หมายถึง	ความมีน้ำใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 20.01-40.00	หมายถึง	ความมีน้ำใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 40.01 – 60.00	หมายถึง	ความมีน้ำใจมาก

2. โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ และกิจกรรมกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโครงการพัฒนาความมีน้ำใจและกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสม

2.2. สร้างโครงการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่างและนิยามศัพท์เฉพาะ

วิธีการหาคุณภาพของโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

1. นำโครงการพัฒนาความมีน้ำใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์พิจารณาตรวจสอบการสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล

2. นำโครงการพัฒนาความมีน้ำใจมาปรับปรุงและแก้ไขให้มีความเหมาะสมทางด้านภาษาและวิธีดำเนินกิจกรรมตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จำนวน 12 คน

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นโครงการที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการทดลองโดยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง วันจันทร์ วันพุธและ วันศุกร์ รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 16.10-17.00 น. ระหว่างวันที่ 22 พฤศจิกายน 2542 ถึงวันที่ 20 ธันวาคม 2542

แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลองในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One Group Pretest – Posttest) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 61)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
A	T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

A แทน กลุ่มตัวอย่าง

T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง

X แทน การพัฒนาความมีน้ำใจ

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จำนวน 400 คน ตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจและเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ขณะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เวลา 16.10 – 17.00 น. ตั้งแต่วันที่ 22 พฤศจิกายน 2542 ถึงวันที่ 20 ธันวาคม 2542 โดยใช้ห้องเรียน 1503 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม จำนวน 12 คน ตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจและเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

4. นำคะแนนก่อนและหลังการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำคะแนนความมีน้ำใจที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ มาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์
2. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73 – 74)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 79 – 80)
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามความมีน้ำใจโดยวิธีการของการแจกแจงที่ (t – distribution) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 215 – 217)
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความมีน้ำใจโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200 – 202)
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
 - การเปรียบเทียบความแตกต่างของความมีน้ำใจก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม โดยใช้สูตร t – Dependent (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 104 – 106)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
$(\sum D)^2$	แทน	กำลังสองของผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ตามสูตรของการทดสอบความแตกต่างของข้อมูล t- Dependent (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 104 – 106)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทย์ยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทย์ยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

ความมีน้ำใจของนักเรียน	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการไม่เห็นแก่ตัว	400	17.11	2.44	มาก
ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	400	17.88	2.87	มาก
ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	400	17.28	2.98	มาก
ความมีน้ำใจของนักเรียนโดยรวม	400	52.27	7.25	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่า ความมีน้ำใจโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก และความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีค่าใกล้เคียงกันและอยู่ในระดับมาก

2 เปรียบเทียบความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 เปรียบเทียบความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

การเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนการทดลอง	12	28.50	2.94	6.537**
หลังการทดลอง	12	38.17	5.05	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่า ความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพิ่มขึ้นภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจเพิ่มขึ้น

ตาราง 4 เปรียบเทียบความมีน้ำใจรายด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลัง
การเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

ความมีน้ำใจของนักเรียน	จำนวน (คน)	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	
ด้านการไม่เห็นแก่ตัว	12	10.75	2.86	14.08	2.27	4.622**
ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	12	9.42	1.73	13.17	2.59	6.081**
ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	12	8.33	1.50	10.92	2.23	6.485**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 ปรากฏว่า ความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีน้ำใจของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 ที่มีคะแนนความมีน้ำใจอยู่ระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 40 – 56.66 จำนวน 12 คน ที่ได้มาจากการสอบถามความสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

1. แบบสอบถามความมีน้ำใจ
2. โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

วิธีดำเนินการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นดังนี้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจและเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เวลา 16.10 – 17.00 น. ระหว่างวันที่ 22 พฤศจิกายน 2542 ถึงวันที่ 20 ธันวาคม 2542 โดยใช้ห้องเรียน 1503 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์
3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจและเก็บคะแนนที่ได้ไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2542
4. นำคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ทดสอบความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. ทดสอบความแตกต่างของความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม โดยใช้สูตร $t - \text{Dependent}$

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. ความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ อยู่ในระดับมาก และความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและอยู่ในระดับมาก
2. ความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1 การศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าความมีน้ำใจโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมาก ส่วนความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันและอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ส่วนมากมาจากสภาพครอบครัวที่มีความพร้อมทั้งทางด้านการครอบครัวและมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูที่ดีเยี่ยมเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้นักเรียนมีความมีน้ำใจมาก ดังที่ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 171 – 176) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทางสังคมที่มีต่อพัฒนาการของเด็กว่า นอกเหนือจากลักษณะส่วนบุคคลที่เด็กได้รับจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดูตลอดทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรธิดาแล้ว สิ่งที่สำคัญอื่น ๆ ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคม เจตคติ ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของชุมชนเป็นต้น และยังได้กล่าวถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเด็กว่า ครอบครัวเป็นพลังพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีการพัฒนาทั้งทางร่างกายจิตใจ เชาวน์ปัญญาและสังคมเพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศภายในครอบครัวก็มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็กกล่าวคือ การเลี้ยงดูโดยที่บิดามารดาให้ความรักความอบอุ่น ให้การยอมรับบุตรธิดาด้วยความเหมาะสม สมเหตุสมผลและสอดคล้องกับสภาพการณ์ จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโต เป็นบุคคลที่มีความไว้วางใจตนเองและบุคคลอื่น เป็นตัวของตัวเอง มีความนับถือตนเอง มีความรักตนเอง และรู้จักรักและเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น ซึ่งการรู้จักรักและเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของผู้มีน้ำใจนั่นเอง

นอกจากนี้กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่วัยเด็กอาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีความมีน้ำใจได้ ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่มจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นการเสริมสร้างความมีน้ำใจให้นักเรียนอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแสตริง (Strang. 1958 : 13 – 14) ที่ว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีที่สามารถจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตใจของบุคคลเช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการการยอมรับจากกลุ่มและยังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางอารมณ์ สังคม ทักษะ ความสนใจ รวมทั้งความเจริญงอกงามในด้านความรู้และทักษะของบุคคล ซึ่งการที่สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันจะเสริมสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้เป็นอย่างดี

2. นักเรียนมีความมั่นใจเพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมั่นใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาความมั่นใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ซึ่งในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์เกี่ยวกับความมั่นใจ ด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นโดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ เกม การแสดงบทบาทสมมติ การใช้แม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา แสดงความคิดเห็น ได้อภิปรายและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของความมั่นใจ ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาความคิด ความรู้สึกของตนเองและตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงความมั่นใจในด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประนอม เดชชัย (2531 : 101 – 102) ที่กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มจะช่วยฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและบุคคลอื่นในกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พบว่านักเรียนให้ความสนใจและกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันแม้ว่านักเรียนจะมาจากต่างห้องกัน ในระยะแรก ๆ นักเรียนบางคนจะมีอาการเขินอาย พุดน้อย ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยได้พยายามให้กำลังใจ กระตุ้นและสนับสนุนให้นักเรียนได้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ และเมื่อนักเรียนร่วมกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่ง นักเรียนเริ่มมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้น ทำให้บรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างเป็นกันเอง สนุกสนาน ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวินิจ เกตุขำและคมเพชร จัตรศุภกุล (2521 : 170 – 172) ที่กล่าวว่า การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในกิจกรรมกลุ่ม จะทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์ตรง นอกจากจะได้ปฏิบัติแล้วยังเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ขึ้นด้วย ผลจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มจะทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น และการได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสมาชิกภายในกลุ่มย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้และรู้จักซึ่งกันและกันดีขึ้น ทำให้สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดีขึ้น

จากการพิจารณาความมั่นใจในแต่ละด้านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมั่นใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม พบว่าหลังจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมั่นใจ ความมั่นใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือความมั่นใจของนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นซึ่งได้แก่ การช่วยปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ การให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา และการกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ นักเรียนมีการพัฒนาความมั่นใจมากที่สุด ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้แก่ การช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ การช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน การช่วยเพื่อนถือของ ยกของ และ

การให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน นักเรียนมีการพัฒนาความมีน้ำใจรองลงมา ส่วนความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวซึ่งได้แก่ การช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายการเสียสละเพื่องานส่วนรวม การไม่เกี่ยงกันเรื่องงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน นักเรียนมีการพัฒนาความมีน้ำใจรองลงมาเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของहरषा देवगढ़ी (2536 : 57) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาโดยส่วนร่วมมากกว่านักเรียนที่ได้รับข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของอาคม หงษ์ทอง (2539 : 65 – 70) ที่ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาความมีน้ำใจมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เนื่องจากโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ใช้เทคนิคต่าง ๆ ซึ่งได้แก่เกม การแสดง บทบาทสมมติ การใช้แม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลอง ดังนั้นควรมีการอบรมครูแนะแนว อาจารย์ผู้สอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนให้มีความรู้ ความชำนาญในการใช้โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี เพื่อสามารถนำไปใช้พัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนได้
2. ควรมีการติดตามผลนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียน หลังสิ้นสุดการทดลอง 3 เดือนหรือ 6 เดือน เพื่อดูว่าความมีน้ำใจของนักเรียนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในชั้นอื่น ๆ ต่อไป
2. ควรสร้างโครงการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนโดยใช้เทคนิคอื่น ๆ เช่น การให้คำปรึกษากลุ่ม การใช้ชุดการแนะแนวหรือ การใช้ชุดฝึกอบรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

การให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน นักเรียนมีการพัฒนาความมีน้ำใจรองลงมา ส่วนความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวซึ่งได้แก่ การช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายการเสียสละเพื่องานส่วนรวม การไม่เกี่ยงกันเรื่องงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน นักเรียนมีการพัฒนาความมีน้ำใจรองลงมาเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของหรรษา แดงภักดี (2536 : 57) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่าการใช้กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีคุณธรรมความมีน้ำใจนักกีฬาโดยส่วนร่วมมากกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของอาคม หงษ์ทอง (2539 : 65 – 70) ที่ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการพัฒนาความมีน้ำใจมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. เนื่องจากโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ใช้เทคนิคต่าง ๆ ซึ่งได้แก่เกม การแสดง บทบาทสมมติ การใช้แม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลอง ดังนั้นควรมีการอบรมครูแนะแนว อาจารย์ผู้สอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนให้มีความรู้ ความชำนาญในการใช้โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี เพื่อสามารถนำไปใช้พัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนได้

2. ควรมีการติดตามผลนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียน หลังสิ้นสุดการทดลอง 3 เดือนหรือ 6 เดือน เพื่อดูว่าความมีน้ำใจของนักเรียนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในชั้นอื่น ๆ ต่อไป
2. ควรสร้างโครงการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนโดยใช้เทคนิคอื่น ๆ เช่น การให้คำปรึกษากลุ่ม การใช้ชุดการแนะแนวหรือ การใช้ชุดฝึกอบรม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. (2533). *คู่มือการอบรมความรู้และจริยธรรมเพื่อชีวิต ตอนที่ 2*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2521). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- (2530). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- จำเนียร ช่างโชติและคนอื่น ๆ . (2521). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉลอง ภิมย์รัตน์. (2521). *กระบวนการกลุ่ม*. ภูเก็ต : วิทยาลัยครูภูเก็ต
- ชรัยน์นาท จิตต์บรรเทา. (2538). *การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ซุดา จิตพิทักษ์. (2541 – 2542, ต.ค. – มี.ค.). “คุณธรรมและจริยธรรมที่ครูควรจะต้องทำ,” ใน *วารสารปาริชาติ*. 11 (2) : 15.
- ซูเมกเกอร์. (2532). *มนุษย์คือชีวิตเล็ก ๆ ที่งดงาม : ความคิดทางจิตศาสตร์*. เฉลิมเกียรติ ผิวนวล แปลและเรียบเรียง. กรุงเทพฯ : เจริญการพิมพ์.
- ณรงค์ศักดิ์ ทะละภาณุ. (2529). “อิทธิพลของครูและโรงเรียนที่มีต่อเด็กในการพัฒนาคุณภาพชีวิต,” ใน *จริยธรรมกับสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ : ศิวพร.
- ทวีศักดิ์ ญาณประทีปและคนอื่น ๆ . (2531). *พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ทศพร มณีศรีขำ. (2524). *การพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคีโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- (2539). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ทิตนา แชมมณี. (2525). การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ. (เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์). กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ทิตนา แชมมณีและคนอื่น ๆ . (2522). กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์.
- ธนาคารกรุงเทพ จำกัด. (2532). "แนวทางการพัฒนาเยาวชนในทศวรรษหน้า," ในรายงานการสัมมนาทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ ธนาคารฯ.
- นัยนา นิยมโชค. (2539). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปฏิบัติตนกับเพื่อนของนักเรียนชาวเขาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษาศาสตร์ตาก จังหวัดตาก. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- นิพนธ์ กันธเสวี. (2528). มนุษย์สัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ประดับ เรืองมาลัย. (2519). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ประนอม เดชชัย. (2531). นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). สุขภาพจิตเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- (2536). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เผด็จ ทัดตชีโว, พระ. (2531). คนดีที่โลกต้องการ : ที่ระลึกวันคล้ายวันเกิดครบ 5 รอบ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- พนม ลิ้มอารีย์. (ม.ป.ป.). กลุ่มสัมพันธ์. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พรรณพิศ วาณิชการ. (2528, ก.ค. – ก.ย.). "การทำงานแบบกลุ่ม," ใน สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 1: 87.
- พรรณราย ทรัพย์ประภา. (2529). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์. (2533). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอก จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

- พูนสิริ เกษสังข์. (2539). การเปรียบเทียบคุณภาพของแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านพรหมวิหารสี่. ปริญญาโท กศ.ม. (วิชาเอกการวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2517). ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดมศึกษา.
- โยธิน ศันสนุทธและจุมพล พูลภัทรชีวิน. (2529). จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วศินี มุกดอกรไม้. (2541). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมที่มีต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบึงบา อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี. ปริญญาโท กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.
- วัชรวิ ฐะคำ. (2523). จิตวิทยาแนะแนวและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
- วันเพ็ญ บุญประกอบ. (2526, ก.พ.-มี.ค.). "สังสรสโมสร," ใน วารสารแนะแนว. 17(85) : 41.
- วาสนา รอดเชียง. (2540). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ. ปริญญาโท กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.
- วิจิตร อาวะกุล. (2525). เทคนิคมนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ : พิมพ์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, ก.พ. - มี.ค.). "คำเฉลยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้," ใน ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3) : 8 - 11.
- วินิจ เกตุขำและคมเพชร จัตรสุกุล. (2522). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิมล หนองพงษ์. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก. ปริญญาโท กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.
- วิไล พังสอาด. (2542). การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.

- วีณา วโรดมะวิชัย. (2530). *กลวิธีการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา*. เชียงใหม่, ภาค
วิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วุฒิสวัสดิ์ สวัสดิวัฒน์, ม.ร.ว. (2534). *สู่คุณธรรม*. กรุงเทพฯ : เอเชียเพรส จำกัด.
- ศุภวดี บุญญวงศ์. (2527). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2539). *108 เกมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมชาย แสงถนอม. (2540). *การเปรียบเทียบผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษา
แบบกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ของนักเรียน ชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาขาสุทธธรรมาอุปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ*. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม.
(วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2522, มี.ค.). "การสอนจริยศึกษาด้วยสถานการณ์จำลอง," ใน *ประชากรศึกษา*.
24(6) : 15 - 21.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2536). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิต อาชนิจกุล. (2535). *การพัฒนาตนเองภาค 2*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- สาโรช บัวศรี. (2515). *มาตรฐานบางประการสำหรับการสร้างครูที่ดี*. กรุงเทพฯ : อรุณ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8
(พ.ศ. 2540 – 2544)*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุกัญญา ภูริยะพันธ์. (2540). *การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล
ตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร*. ปรินุญานินพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยา
การแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
อัดสำเนา.
- สุชา จันทน์เอม. (2524). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาดา รัตนติตะกุล. (2533, ม.ค. – เม.ย.). "การวิเคราะห์หลักการคบมิตรในนิทานชาดก," ใน
วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. 4(1): 80-92.
- สุภา กิจจาท. (2529). "การใช้สถานการณ์จำลอง," ใน *เอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการ
การสอนแบบจุลภาค*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ.

สุวิทย์ ดวงเวียง. (2538). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติด ในสถานพักฟื้นประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชา เอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.

อมรรณ แก้วผ่อง. (2542). การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอก จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.

อมรา อินโชนนท์. (2534). "น้ำใจในรถเมล์," ใน บทความสุขภาพจิตเผยแพร่ทางวิทยุเล่ม 2. กรุงเทพฯ : เกษมการพิมพ์.

อาคม หงษ์ทอง. (2539). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแบนชะโด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.

อุทัย ทองพูน. (2528). จริยศึกษา. นครศรีธรรมราช : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

เอษณีย์ จัตุรวิทยานนท์. (2537). ผลของการเข้ากลุ่มฝึกความรู้สึกไวที่มีต่อความมีน้ำใจของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีพุดผกา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.

Bandura, A. and R.H. Walters. (1963) *Social Learning and Development*. New York : Holt Rinehart and Winston, 1963.

Bennett, Margaret E. (1963). *Guidance and Counseling in Group*. New York : McGraw – Hill.

Birkhauser, J.C. (1985). "The Effects of Group Dynamics on Self-Concept in the Elementary School Classroom," *Dissertation Abstracts International*. 46(1) : 103 – A.

Boardman, J.A. (1988). "The Effectiveness of Structured Group Interactions to Enhance Group Process in A Smoking Cessation Program," *Dissertation Abstracts International*. 50(1) : 1952 – A.

- Bond, Norman David. (1969, Apr.). "Correlates of Altruism in Elementary School Children," *Dissertation Abstracts International*. 29 : 3454 A.
- Button, Leslie. (1974). *Development Group Work with Adolescents*. London : University of London Press.
- Cruickshank D. (1972, July). "Nature of Simulation and Games : A Preliminary Inquiry," in *Education Technology*.
- Deithon, Lee C. (1971). "Small Group Instruction," in *The Encyclopedia of Education*. New York : The Mcmillan Company and Free Press.
- Durschmidt, Barbara. J. (1977, Jan.). "Self-Actualization and the Human Potential Group Process in A Community College," *Dissertation Abstracts International*. 38 (3) : 3953 – A.
- Geller, Danial M. (1978, Nov.). "Involvement in Role Playing Simulation; A Demonstration with Studies on Obedience," in *Journal of Personality and Social Psychology*. 36 : 219.
- Gryvnak, Patrique Ann. (1991, May). "A Study of Five Personal Characteristics as Perceived by Males and Females (Aggressive, Dominance, Nurturance, Autonomy, Affiliation)," *Dissertation Abstracts International*. 52 : 2810.
- Handley Leslie Mille. (1975, Dec.). "The Relationship of Role Playing and Opinion Change in Elementary School Children," *Dissertation Abstracts International*. 36 : 3383 – 3384 A.
- Harrold, Kenneth, F. (1952). "Evaluation and Research in Group Dynamics," in *Educational and Psychological Measurement*. p.492 – 504.
- Kolumbus, E.S. (1979). *Is It Tomorrow Yet?* . 2nd ed. Mount Carmel : International Training Center.
- Lange, Shirley Jo. (1989, Aug.). "Satisfaction and Commitment in Lesbian and Heterosexual Relationship : The Roles of Power, Nurturance, and Trust," *Dissertation Abstracts International*. 50 : 3676.
- Lex, J.J. (1973, May). "Attitude Change to Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics," *Dissertation Abstracts International*. 33 (12) : 6093 – A.
- Rogers, Carl R. (1970). *Encounter Groups*. New York : Harper and Row.
- Rogers, Carl R. and Rosalined F. Diamond. (1954). *Psychotherapy and Personality Change*. Chicago : University of Chicago Press.

- Schultz, Landall L. (1972). *Simulation in Social and Administration Science*. New Jersey : Prentice Hall Inc.
- Shaw, Marvin E. (1971). *Group Dynamic : The Psychology of Small Group Behavior*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.
- Strang, Ruth. (1958). *Group Work In Education*. New York : Harper & Brothers.
- Traxler, A.E. and North, R.D. (1957). *Techniques of Guidance*. New York : Harper & Row.
- Trotzer, J.P. (1977). *The Counselor and Group : Integrating Theory, Training and Practice*. Monterey, California : Brooks/Cole Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. แบบสอบถามความมีน้ำใจ
2. รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามความมีน้ำใจ
3. ตารางโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
4. โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

แบบสอบถามความมีน้ำใจ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนเป็นบุคคลในสถานการณ์นั้น นักเรียนจะอย่างไร โดยเลือกคำตอบที่กำหนดให้คำตอบเหล่านี้ ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงมากที่สุด

2. คำตอบแต่ละข้อจะมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก. ข. หรือ ค. แล้วทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับข้อที่เลือกในกระดาษคำตอบ โปรดทำทุกข้อ

ตัวอย่าง

(0) ขณะที่ภาวิณีกำลังเดินออกนอกประตูโรงเรียนเพื่อกลับบ้านพบกระเป๋าสตางค์หล่นอยู่บนถนน ถ้านักเรียนเป็นภาวิณีจะอย่างไร

ก. ทำเป็นมองไม่เห็นเพราะกลัวมีปัญหาภายหลัง

ข. นำไปฝากยามแล้วค่อยแจ้งประชาสัมพันธ์ภายหลัง

ค. เก็บไปส่งฝ่ายประชาสัมพันธ์ทันที

ในข้อ (0) ถ้านักเรียนเลือกคำตอบข้อ ก. คือ “ทำเป็นมองไม่เห็นเพราะกลัวมีปัญหาภายหลัง” ให้ขีดเครื่องหมาย X ลงที่ข้อ ก. ในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค
0	X		

1. มินตรา เนตรชนกและสุธาทิพย์ นัดทำรายงานวิชาสังคมศึกษา ในวันหยุดเวลา 9.00 น. ที่โรงเรียนปรากฏว่า สุธาทิพย์มาช้า 40 นาที ถ้านักเรียนเป็นสุธาทิพย์จะทำอย่างไร
 - ก. ทำเป็นเฉย ๆ ดูท่าทีของเพื่อน ๆ ก่อนว่าจะพูดอย่างไร
 - ข. ขอโทษเพื่อน ๆ ที่มาช้าและเล่าให้เพื่อนฟังถึงสาเหตุของการมาช้า
 - ค. ขอโทษเพื่อนที่มาช้าและรีบลงมือช่วยเพื่อนทำรายงานทันที
2. สมสกุลเป็นเพื่อนรักกับพิมพ์พรณ สมสกุลขยันท่านหนังสือจึงมีความรู้ใหม่ ๆ มาก บังเอิญสมสกุลไปอ่านพบเทคนิคการคิดเลขเร็ว จึงได้นำหลักการมาใช้ในการเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมสกุล นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. บอกพิมพ์พรณว่ามีความรู้เกี่ยวกับการคิดเลขเร็วมาถ้าสนใจให้ไปอ่านหนังสือเล่มนั้นเอง
 - ข. ไม่ได้บอกพิมพ์พรณเพราะเห็นว่าพิมพ์พรณไม่ค่อยสนใจวิชาคณิตศาสตร์
 - ค. แนะนำเทคนิคการคิดเลขเร็วให้พิมพ์พรณและเพื่อนคนอื่น ๆ
3. ปริญญ์กับชวลิตเป็นเพื่อนสนิทกัน แต่ปริญญ์มีปัญหาทางบ้านมากมาย ทำให้เรียนหนังสือไม่ค่อยรู้เรื่อง และชอบนั่งเหม่อลอยอยู่เสมอ ถ้านักเรียนเป็นชวลิต นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ปลอ่ยให้ปริญญ์นั่งเหม่อไปเรื่อย ๆ ไม่รบกวน
 - ข. บอกปริญญ์ว่ามีเรื่องอะไรก็ปรึกษาตนได้
 - ค. ถ้าปริญญ์ขอให้ช่วยก็จะช่วย
4. พรรณี ทิพวรรณ วรพจน์และศุภเดช อยู่กลุ่มทำรายงานวิชาภาษาอังกฤษด้วยกัน พรรณีและทิพวรรณถนัดในการค้นหาข้อมูลในห้องสมุด วรพจน์สามารถพิมพ์คอมพิวเตอร์ได้บ้าง ศุภเดชไม่ถนัดด้านการค้นหาข้อมูลแต่สามารถพิมพ์คอมพิวเตอร์ได้คล่องและมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้านถ้านักเรียนเป็นศุภเดช นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. บอกพรรณีและทิพวรรณว่าตนและวรพจน์จะช่วยกันพิมพ์รายงานเพราะที่บ้านมีเครื่องคอมพิวเตอร์
 - ข. อาสาหาข้อมูลที่จะทำรายงานไปจ้างร้านที่รู้จักกันพิมพ์รายงาน
 - ค. ให้วรพจน์นำข้อมูลที่พรรณีและทิพวรรณหาได้มาพิมพ์งานที่บ้านของตน
5. ณัฐและวุฒิเป็นเพื่อนร่วมชั้นกันแต่ไม่ค่อยได้คุยและสนิทสนมกันมากนัก วันหนึ่งหลังจากเลิกเรียนวิชาพลศึกษา ณัฐรีบไปซื้อน้ำ ส่วนวุฒิเดินตามมาที่หลัง ถ้านักเรียนเป็นณัฐนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. รีบดื่มแล้วไปเข้าห้องน้ำ
 - ข. ยื่นขวดน้ำของตนให้วุฒิดื่ม
 - ค. ถ้าวุฒิขอดื่มน้ำ ก็จะทำให้ดื่ม

6. สุรัสวดีกับศศิเพ็ญเป็นเพื่อนร่วมชั้นกัน ทั้งสองไม่ค่อยได้พูดกันบ่อยนัก แต่วันนี้ศศิเพ็ญถูกอาจารย์ดุเพราะทำการบ้านไม่ได้ ส่วนสุรัสวดีทำได้ ถ้านักเรียนเป็นสุรัสวดีนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ทำงานของตนต่อไป
 - ข. ให้ศศิเพ็ญยืมสมุดการบ้านไปลอก
 - ค. พุดปลอบใจและช่วยอธิบายให้ฟัง
7. ขณะที่สมนึกกำลังนั่งดูเพื่อนสอบเดินลีลาตอยุ่นั้น ปรากฏว่าน้องนุชและหทัยทิพย์เข้ามาชวนให้ขึ้นไปทำเวร เพราะไม่มีใครขึ้นไปทำเวรเลย ถ้านักเรียนเป็นสมนึก นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. บอกน้องนุชและหทัยทิพย์ให้รอดูคู่ของเพื่อนสอบเดินรำให้จบก่อนแล้วค่อยไปทำเวรพร้อมกัน
 - ข. บอกน้องนุชและหทัยทิพย์ให้ขึ้นไปทำเวรก่อนเดี๋ยวจะตามไป
 - ค. ตามน้องนุชและหทัยทิพย์ไปทำเวรจนเสร็จเรียบร้อย
8. กนิษฐาเพิ่งกลับจากการไปเยี่ยมพ่อแม่ที่จังหวัดกาญจนบุรี จึงนำขนมมาทานกับเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นกนิษฐา นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. เก็บขนมไว้ทานกันเฉพาะในหมู่เพื่อนสนิท
 - ข. ส่งให้เพื่อนแบ่งกันทานทั่วห้องในช่วงพัก
 - ค. บอกเพื่อนว่าใครอยากทานขนมให้มาหาที่โต๊ะ
9. ในช่วงชั่วโมงภาษาไทยเอมอรนั่งใกล้กับปานทิพย์ ปรากฏว่าปานทิพย์ไอเป็นระยะ ๆ เวียนศีรษะตัวร้อนแต่ไม่ยอมบอกใครว่าไม่สบาย ถ้านักเรียนเป็นเอมอรนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ถามปานทิพย์ว่าจะให้ช่วยอะไร
 - ข. ถ้าปานทิพย์ขอร้องก็จะพาไปห้องพยาบาล
 - ค. บอกให้อาจารย์ทราบว่าเป็นเพื่อนไม่สบายและขออนุญาตพาเพื่อนไปห้องพยาบาล
10. อภิกเป็นคณะกรรมการจัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน เย็นวันนี้จะประชุมคณะกรรมการเป็นวันแรกเพื่อกำหนดนโยบายต่าง ๆ แต่อภิกนึกได้ว่าได้นัดเพื่อนสนิทว่าจะเล่นฟุตบอลด้วยกัน ถ้านักเรียนเป็นอภิกจะทำอย่างไร
 - ก. อยู่ร่วมประชุมกับเพื่อน ๆ จนกระทั่งเสร็จสิ้นการประชุม
 - ข. พยายามพูดโน้มน้าวให้เพื่อน ๆ เลื่อนประชุมเพราะตนติดธุระ
 - ค. เข้าร่วมประชุมสักครู่แล้วขอตัวออกก่อนเสร็จสิ้นการประชุม

11. ในชั่วโมงภาษาอังกฤษ อาจารย์ได้มอบหมายให้นักเรียนหาความหมายของคำศัพท์จาก Dictionary บุษกรลีมเอา Dictionary มา เพื่อน ๆ ไม่รู้ว่าศิริรัตน์มีทั้ง Talking Dictionary และ Dictionary แต่ศิริรัตน์ใช้ Talking Dictionary ถ้านักเรียนเป็นศิริรัตน์ จะทำอย่างไร
 - ก. ทำเฉย ๆ เพราะไม่มีใครรู้ว่าตนเองมี Dictionary 2 ชนิด
 - ข. ให้ Dictionary แก่บุษกรลีมก่อนอาจารย์จะเข้าสอน
 - ค. ถ้าบุษกรมาถามจึงจะให้ยืม
12. ธนิตและทรงพลได้แข่งขันเกม Scrabble กับวิโรจน์และวรุฒิ เมื่อการแข่งขันสิ้นสุดลง ผลปรากฏว่าธนิตและทรงพลแพ้ ถ้านักเรียนเป็นธนิตหรือทรงพล จะทำอย่างไร
 - ก. รอดูท่าทีของวิโรจน์และวรุฒีก่อน
 - ข. จับมือแสดงน้ำใจนักกีฬาตามมารยาท
 - ค. แสดงความยินดีอย่างจริงใจ
13. ทางโรงเรียนจะจัดการแข่งขันกีฬาสีภายในของโรงเรียน จึงได้เตรียมงานโดยมอบหมายให้นักเรียนเป็นหัวหน้าฝ่ายจัดเตรียมสถานที่ นักเรียนจะทำอย่างไรเพื่อให้เพื่อนร่วมชั้นทุกคนช่วยงานด้วย
 - ก. ขอร้องเพื่อนที่พอจะขอร้องได้ให้มาช่วยกัน
 - ข. ขอความร่วมมือจากเพื่อนทุกคนโดยแบ่งหน้าที่กันทำ
 - ค. บอกเพื่อนว่างานนี้ถ้าใครไม่มาครูจะตัดคะแนนจิตพิสัยทั้งห้อง
14. หทัยชนกและวัลภาเป็นคู่แข่งทางการเรียนเพราะทั้งสองคนได้คะแนนไล่เลี่ยกันเสมอในการทดสอบเก็บคะแนนรายจุดประสงค์ ในการสอบวิชาสุดท้ายซึ่งเป็นข้อสอบแบบเขียนตอบของการสอบกลางภาคเรียนที่ 1 ปรากฏว่า ปากกาของหทัยชนกเกิดหมึกหมด ส่วนปากกาที่มีสำรองอีกด้ามเขียนไม่ดีหมึกไม่สม่ำเสมอ ในขณะที่วัลภาทำข้อสอบเสร็จแล้ว ถ้านักเรียนเป็นวัลภานักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ขออนุญาตอาจารย์ผู้คุมสอบ แล้วเอาปากกาให้หทัยชนกยืม
 - ข. รีบเก็บของแล้วนำกระดาษคำตอบไปส่งอาจารย์ผู้คุมสอบ
 - ค. ถ้าหทัยชนกเอ่ยปากขอยืม จะให้ยืม
15. อาจารย์ชมประพัฒน์ว่าทำงานเรียบร้อย สะอาดและเป็นระเบียบสมควรที่จะเป็นตัวอย่าง สโรชนั่งอยู่ ใกล้ ๆ ประพัฒน์ ถ้านักเรียนเป็นสโรชจะทำอย่างไร
 - ก. ชมประพัฒน์ตามครู
 - ข. เฉย ๆ เพราะมีอาจารย์หลายท่านชมประพัฒน์แบบนี้บ่อย ๆ
 - ค. หันไปทางประพัฒน์แล้วชมว่าเยี่ยมจริง

16. หลังเลิกเรียนอรพรรณและเพื่อนอีก 4 คนได้แก่ ปัทมา ยุวเรศ วิไล และเอกธิดา นัดกันทำงานกลุ่มคือจัดบอร์ดหน้าห้องพักรูพลานามัย ทุกคนช่วยกันทำงานจนในที่สุดสามารถจัดบอร์ดเสร็จ แต่ปรากฏว่าบริเวณที่จัดบอร์ดมีเศษกระดาษตกเกลื่อนเต็มไปหมดและขณะนั้นใกล้เวลา 6 โมงเย็นแล้ว ถ้านักเรียนเป็นอรพรรณหรือเพื่อนร่วมงานในกลุ่มของอรพรรณนักเรียนจะอย่างไร
- รอให้เพื่อนไปหาอุปกรณ์ทำความสะอาดมาก่อน
 - ไปหาอุปกรณ์ทำความสะอาดทำความสะอาดจนเรียบร้อย
 - ไปหาอุปกรณ์ทำความสะอาดแล้วรอให้เพื่อน ๆ ช่วยกันทำความสะอาดพร้อมกัน
17. ขณะที่วัชรกำลังนั่งรอผู้ปกครองมารับที่โต๊ะในโรงอาหาร ได้เห็นเพื่อนกลุ่มหนึ่งซึ่งเรียนห้องเดียวกันกำลังทำการบ้านวิชาภาษาอังกฤษซึ่งมีบางข้อที่เขียนคำตอบผิด ถ้านักเรียนเป็นวัชรนักเรียนจะอย่างไร
- มองดูเฉย ๆ เพราะถ้าบอกไปแล้วเพื่อนจะไม่เชื่อ
 - ถามว่ากำลังทำการบ้านหรือ ถ้าต้องการความช่วยเหลือขอให้บอก
 - ขอดูว่ากำลังทำการบ้านวิชาอะไรและอธิบายว่าจะหาคำตอบที่ถูกต้องได้อย่างไร
18. สุปจน์ได้ลงแข่งขันแบดมินตันกับวัชรในการแข่งขันแบดมินตันระหว่างห้องเพื่อชิงชนะเลิศระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏว่าสุพจน์เกิดแข่งขันแพ้วัชร ถ้านักเรียนเป็นสุพจน์ นักเรียนจะอย่างไร
- บอกวัชรว่าคราวหน้าจะเอาชนะให้ได้
 - แสดงความยินดีกับวัชรตามมารยาท
 - จับมือแสดงน้ำใจเป็นนักกีฬา
19. วันนี้หลังเลิกเรียนนักเรียนทุกคนจะต้องช่วยกันจัดห้องสอบ พินยาและภูวนัยนัดกันว่าจะไปดูคณิตศาสตร์กันที่บ้านของพินยา ถ้านักเรียนเป็นพินยา หรือภูวนัยนักเรียนจะอย่างไร
- เลิกเรียนแล้วรีบออกไปจากห้องเลย
 - อยู่ช่วยเพื่อนจัดห้องสอบจนเสร็จ
 - ช่วยจัดห้องสอบสักพักแล้วขอตัวกลับเพราะติดธุระ
20. เพื่อน ๆ ได้มาปรึกษากับอารยาว่า ใกล้สอบแล้วควรจัดกลุ่มติววิชาต่าง ๆ ที่ตนเองถนัด ถ้านักเรียนเป็นอารยา นักเรียนจะไปติวให้เพื่อนหรือไม่
- ไป แต่จะติวให้เฉพาะเพื่อนที่สนิท
 - ไป เพราะอยากให้เพื่อน ๆ สอบได้คะแนนดี ๆ
 - ไม่ไป เพราะเกรงว่าจะอ่านหนังสือไม่ทัน

21. นกมบลบอกให้โซติมาฟังว่า ป้าที่อยู่อเมริกาจะมารับนกมบลไปอยู่ด้วย และให้เรียนต่อที่นั่นเลย ถ้านักเรียนเป็นโซติมา จะทำอย่างไร
- ก. รับฟังแต่ไม่แสดงความคิดเห็น
 - ข. บอกว่ายินดีด้วยและทำงานต่อไป
 - ค. บอกว่าเสียต๋ายที่ต้องขาดเพื่อนดี ๆ ไปคนหนึ่งแต่ดีใจจริง ๆ ที่เพื่อนจะไปเรียนเมืองนอก
22. ในช่วงโมงคณิตศาสตร์อาจารย์ให้หัวหน้าห้องนำเอกสารซึ่งเป็นแนวข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยวิชาคณิตศาสตร์มาแจกให้นักเรียนทุกคน ปรากฏว่าเอกสารเหลือ 1 ชุด แต่ยังมีคนไม่ได้ 2 คน ถ้านักเรียนเป็นหัวหน้าห้องนักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ขอให้เพื่อนตรวจดูอีกครั้งว่ามีใครอาจหยิบเอกสารเกินขอให้นำมาคืน
 - ข. นำเอกสารที่เหลือ 1 ชุดไป X – ROX เท่ากับจำนวนเพื่อนที่ยังไม่ได้
 - ค. บอกเพื่อนอีก 2 คนที่ยังไม่ได้ให้ขอเอกสารจากอาจารย์
23. วิภาและสาวิตรี นัดกันมาติววิชาเคมี ฟิสิกส์และชีววิทยาที่โรงเรียน รุ่งนภาและศรีอักษรทราบข่าวอยากจะขอมาร่วมฟังด้วย ถ้านักเรียนเป็นวิภาหรือสาวิตรี นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ยินดีเพราะเป็นการช่วยเพื่อนและการอ่านหนังสือหลาย ๆ คนจะได้มีความคิดหลากหลาย
 - ข. ไม่ปฏิเสธแต่พูดออกตัวว่าไม่ได้เก่งถ้าอยากมากก็มา
 - ค. แนะนำว่าควรให้เพื่อนที่เก่งกว่าช่วยติวให้
24. ในการแข่งขันกีฬาสิ ชนะพลเป็นตัวแทนนักกีฬาสีแดงแข่งขันฟุตบอลรอบชิงชนะเลิศ ชนะพลและทีมสีแดงมีความหวังว่าทีมของตนจะต้องชนะเลิศแต่ปรากฏว่า ทีมสีแดงแพ้เพราะชนะพลยิงลูกโทษไม่เข้าประตู ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนร่วมทีมฟุตบอลกับชนะพล นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. พุดคุยกับเพื่อนตามปกติแต่ลึก ๆ ยังตำหนิชนะพล
 - ข. บอกชนะพลว่าไม่ต้องเสียใจเพราะทำอย่างดีที่สุดแล้ว
 - ค. บอกชนะพลว่าเสียต๋ายที่ยิงลูกโทษไม่เข้าเลยทำให้ทีมสีแดงแพ้
25. อาจารย์ศุภฤกษ์ขอให้นักเรียนช่วยพัฒนาห้องเรียนฟิสิกส์ให้สะอาด นักเรียนส่วนใหญ่ช่วยกันทำความสะอาด แต่ปริญญาและเอษณะ จะเล่นและไม่ค่อยช่วยเพื่อนทำความสะอาด เมื่อทำความสะอาดเสร็จเพื่อน ๆ จึงขอให้ปริญญาและเอษณะนำถังขยะไปเททิ้ง ถ้านักเรียนเป็นปริญญา หรือเอษณะ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ทำแต่บอกเพื่อนว่าจะไปห้องน้ำ
 - ข. นำถังขยะไปเทเพราะกลัวว่าอาจารย์จะตำหนิว่าไม่ค่อยช่วยเพื่อน
 - ค. นำถังขยะไปเทเพราะไม่ได้เป็นงานหนักและตนเองไม่ได้ช่วยเพื่อนเต็มที่
26. นครินทร์และพรเทพเป็นเพื่อนกันแต่อยู่คนละห้อง นครินทร์มักจะขอยืมหนังสือพรเทพอยู่บ่อย ๆ แต่ไม่ค่อยรับผิดชอบ พรเทพต้องคอยมาทวงหนังสือคืนบ่อย ๆ บางครั้งยืมไปแล้วก็

ทำลาย วันนั้นครินทร์มาขอยืมหนังสือภาษาอังกฤษของพรเทพอีก ถ้านักเรียนเป็นพรเทพจะทำอย่างไร

- ก. ไม่ให้ยืมโดยอ้างว่าเพื่อนห้องอื่นยืมไปแล้วยังไม่นำมาคืน
- ข. ให้ครินทร์ยืมแต่กำชับว่าเมื่อใช้เสร็จให้รีบนำมาคืน
- ค. ให้ครินทร์ยืมเพราะเกรงว่าเพื่อนจะหาว่าใจแคบ

31/ 27. ขณะที่ปวีณาเดินลงมาจากหอพัก พบเกษรา นั่งท่าทางเหม่อลอยอยู่คนเดียวที่เก้าอี้ ม้าหินหน้าหอพัก ถ้านักเรียนเป็นปวีณา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปชวนคุยสักครู่แล้วถามว่ามีอะไรให้ช่วยไหม 9
- ข. เข้าไปนั่งพูดคุยกัยพักแล้วขอตัวไปทำธุระ 1
- ค. เดินผ่านไปเพราะจะรีบไปทำธุระส่วนตัว 0

28. หลังจากเสร็จสิ้นการสอบอาจารย์ที่ปรึกษานัดหมายให้นักเรียนทุกคนช่วยกันยกเก้าอี้ไปเก็บไว้ที่เดิม แต่องงค์และสุภาภรณ์นัดกันว่าจะไปดูภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์เมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ ถ้านักเรียนเป็นองงค์หรือสุภาภรณ์ จะทำอย่างไร

- ก. สอบเสร็จแล้วรีบออกจากโรงเรียนเพื่อไปให้ทันดูภาพยนตร์
- ข. ยกเก้าอี้เฉพาะของตัวเองไปเก็บแล้วรีบไปดูภาพยนตร์
- ค. รอจนเพื่อนสอบเสร็จแล้วช่วยกันยกเก้าอี้ไปเก็บจนเสร็จเรียบร้อย

29. ในชั่วโมงภาษาอังกฤษ เมื่อครูอธิบายวิธีการทำแบบฝึกหัดเปลี่ยนรูปกริยาตาม Tenses ต่าง ๆ แล้วจึงให้นักเรียนนั่งทำแบบฝึกหัดกันเงียบ ๆ ลดาวัลย์เข้าใจและทำได้ในขณะที่สุภาพซึ่งนั่งถัดจากลดาวัลย์ไม่รู้เรื่องและทำไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นลดาวัลย์ จะทำอย่างไร

- ก. อธิบายหลักการเปลี่ยนรูปกริยาให้สุภาพจนเข้าใจและสามารถทำด้วยตนเองได้
- ข. บอกสุภาพว่าถ้าทำเสร็จแล้วจะอธิบายให้
- ค. ถ้าสุภาพขอให้ช่วยก็จะช่วย

30. จิรพัฒน์ ภูมิฐานและศุภวรรณ เป็นเพื่อนนักเรียนห้องเดียวกัน ปรากฏว่าจิรพัฒน์ป่วยเป็นไข้หวัดไม่มาโรงเรียน 3 วันแล้ว ถ้านักเรียนเป็นภูมิฐานหรือศุภวรรณ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ถามเพื่อน ๆ ในห้องถึงอาการป่วยของจิรพัฒน์
- ข. รอให้จิรพัฒน์มาโรงเรียนแล้วจึงถามอาการป่วย
- ค. ขอเบอร์โทรศัพท์ของจิรพัฒน์จากเพื่อน ๆ แล้วโทรศัพท์ไปถามอาการป่วยด้วยตนเอง

รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามความมีน้ำใจ

1. แบบสอบถามความมีน้ำใจ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการไม่เห็นแก่ตัว ได้แก่ ข้อ 1, 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25, และ 28
2. ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้แก่ข้อ 2, 5, 8, 11, 14, 17, 20, 23, 26 และ 29
3. ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้แก่ข้อ 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, และ 30

2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามความมีน้ำใจ

ข้อ	ก	ข	ค
1.	0	1	2
2.	1	0	2
3.	0	2	1
4.	2	0	1
5.	0	2	1
6.	0	1	2
7.	1	0	2
8.	0	2	1
9.	1	0	2
10.	2	0	1
11.	0	2	1
12.	0	1	2
13.	1	2	0
14.	2	0	1
15.	1	0	2

ข้อ	ก	ข	ค
16.	0	2	1
17.	0	1	2
18.	0	1	2
19.	0	2	1
20.	1	2	0
21.	0	1	2
22.	2	1	0
23.	2	1	0
24.	1	2	0
25.	0	1	2
26.	1	2	0
27.	2	1	0
28.	0	1	2
29.	2	1	0
30.	1	0	2

ตารางโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
1 50 นาที	การปฐมนิเทศ ความหมายและ ลักษณะของความมี น้ำใจ วัตถุประสงค์ ของโครงการพัฒนา ความมีน้ำใจโดยใช้ กิจกรรมกลุ่ม	1. เพื่อสร้าง สัมพันธภาพที่ดี ระหว่างนักเรียนกับ ผู้วิจัยและระหว่าง เพื่อนที่เข้าร่วมการ ทดลอง 2. เพื่อให้นักเรียน ทราบความหมาย และลักษณะของ ความมีน้ำใจ 3. เพื่อให้นักเรียน ทราบวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาท หน้าที่ของผู้วิจัยและ บทบาท หน้าที่ของ นักเรียนในการเข้า ร่วมโครงการพัฒนา ความมีน้ำใจ	1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับนักเรียน แนะนำตัวและให้นักเรียนแนะนำ ตนเองทีละคน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกม “คู่ของ ฉัน” โดยมีขั้นตอนดังนี้ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็น วงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียน ทราบถึงกติกา และวิธีการเล่นเกม จากบัตรคำที่ผู้วิจัยแจกให้กับนัก เรียนทุกคน เมื่อนักเรียนได้รับบัตร คำแล้ว หลังจากที่ผู้วิจัยให้สัญญาณ การเป่านกหวีด โดยนำบัตรคำของ ตนไปต่อกับเพื่อน ตามข้อความที่ กำหนด 2.3 ผู้วิจัยเป่านกหวีดให้ สัญญาณ ให้นักเรียนนำบัตรคำไป ต่อคู่กับเพื่อน เมื่อพบคู่แล้ว ผู้วิจัย แจกกระดาษและดินสอ เพื่อให้ นักเรียนผลัดกันซักถามข้อมูลส่วน ตัวของพวกเขาและกัน เช่น ชื่อเล่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว งาน อดิเรก อุปนิสัย สิ่งที่น่าสนใจมาก ที่สุดเป็นต้น โดยใช้เวลา 10 นาที 2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคู่ ออกมาแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตน ในเรื่องที่ได้ซักถาม เพื่อให้เพื่อนใน กลุ่มได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นจนครบ ทุกคู่ 2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดง ความคิดเห็นจากกิจกรรมดังนี้	1. บัตรคำสุภาพ คำพังเพย : น้ำมาปลากินมด น้ำลดมดกินปลา น้ำขึ้น ให้รีบตัก น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย น้ำเชี่ยว อย่าเอาเรือขวาง ปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ ต้ำน้ำพริก ละลายแม่น้ำ 2. กระดาษ 3. ดินสอ 4. นกหวีด

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
2 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน การไม่เห็นแก่ตัว : การช่วยกันทำงาน ตามที่ได้รับมอบ หมายอย่างเต็ม ความสามารถ	1. เพื่อให้นักเรียน ตระหนักถึงความ สำคัญของความมี น้ำใจด้านการไม่ เห็นแก่ตัว 2. เพื่อให้นักเรียน รู้จักช่วยกันทำงาน ตามที่ได้รับมอบ หมายอย่างเต็ม ความสามารถ	2.5.1 ความรู้สึกที่มีต่อ กิจกรรม "คู่ของฉัน" 2.5.2 ข้อคิดและ ประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม "คู่ของ ฉัน" 2.6 ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของ นักเรียน และชี้แจงเกี่ยวกับโครง การพัฒนาความมีน้ำใจ ดังนี้ 2.6.1 ผู้วิจัยอธิบายความ หมายและลักษณะความมีน้ำใจ 2.6.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาทหน้าที่ของ ผู้วิจัยและบทบาทหน้าที่ของ นัก เรียนที่ต้องปฏิบัติในการเข้าร่วม โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ 3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซัก ถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียด ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงไปแล้วและ นัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการ เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป 4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุป ความหมายและลักษณะของความมี น้ำใจ 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนาทบทวน ความหมายและลักษณะของความมี น้ำใจและการร่วมกิจกรรมกลุ่มแล้ว แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน 1.2 เมื่อนักเรียนจับกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คนแล้ว ผู้วิจัยขอ อาสาสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่ม ละ 1 คน 1.3 ผู้วิจัยอธิบายกติกาและ ขั้นตอนการทำกิจกรรมดังนี้	1. ลูกปัดหลากสี 2. หลอดกาแฟ หลากสี (ตัดเป็น ท่อน ๆ ขนาด 4 เซนติเมตร) 3. เชือกฟาง 4. กรรไกร 5. นกหวีด

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			1.3.1 นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มจะได้รับลูกปัดหลากสี หลอดกาแฟหลากสี เชือกฟางและกรรไกรกลุ่มละ 1 ชุด 1.3.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มใช้เชือกฟางร้อยลูกปัดและหลอดกาแฟสลับสีตามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ยาวที่สุดภายในเวลา 15 นาที 1.3.3 ในระหว่างทำกิจกรรม นักเรียนสามารถขอหรือแลกเปลี่ยนลูกปัดและหลอดกาแฟกับสมาชิกกลุ่มอื่นได้ 1.3.4 หลังจากการอธิบายและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามจนเข้าใจแล้ว ผู้วิจัยให้สัญญาณเป่านกหวีดให้นักเรียนเริ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเมื่อหมดเวลาให้นักเรียนหยุด การทำกิจกรรม 2. ขั้นวิเคราะห์ 2.1 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นในการร่วมกิจกรรม 2.2 ให้อาสาสมัครที่เป็นผู้สังเกตการณ์ ออกมารายงานการร่วมกิจกรรมของสมาชิกในแต่ละกลุ่มว่ามีพฤติกรรมในการช่วยกันทำงานอย่างไร 2.3 ผู้วิจัยใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
3 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน- การไม่เห็นแก่ตัว : การเสียสละเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม	1. เพื่อให้นักเรียน ตระหนักถึงความ สำคัญของความมีน้ำ ใจด้านการไม่เห็น แก่ตัว 2. เพื่อให้นักเรียน ตระหนักถึงคุณค่า ของการเสียสละใน การช่วยกันทำงาน โดยคำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน	3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน สรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม "ร่วมแรงร่วมใจ" เกี่ยวกับการช่วย กันทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความสามารถแล้วสรุป เป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดย เชื่อมโยงความคิดและผลการสรุป ของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียน เห็นความสำคัญของการไม่เห็นแก่ ตัวและการช่วยเพื่อนทำงานตามที่ ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความ สามารถ 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปราย และบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจาก การเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน เสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เรื่อง การปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ร่วม กัน สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องคำนึง ถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า 1.2 ผู้วิจัยเล่าบทกวีเรื่อง เรื่อง "เพื่อห้องของเรา" ให้นักเรียน ฟัง 1.3 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยวิธี อาสาสมัคร 1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทกวี เรื่อง "เพื่อห้องของเรา" ให้ ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียม ตัวแสดง 1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้	1. เอกสาร บทกวีเรื่อง "เพื่อห้องของเรา" 2. อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไม้กวาด ที่ตักผง ไม้ถูพื้น เป็นต้น

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 1.6 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทที่ได้รับและเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทของแต่ละคน 2. ขั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา” ดังนี้ 2.1.1 การกระทำของอาจารย์รัชนี้แสดงถึงอะไร 2.1.2 การกระทำของจิรพัฒน์แสดงถึงอะไร 2.1.3 การกระทำของธีรเดชมีความเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด 2.1.4 การกระทำของปิยะแสดงถึงอะไร 2.1.5 การกระทำของเกริกศักดิ์มีความเหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด 2.1.6 การแสดงบทบาทสมมติเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับอะไร 2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา” โดยการสนทนาซักถาม 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากละครบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา”	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
4 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน การไม่เห็นแก่ตัว : การไม่เกี่ยงกัน ทำงานและไม่เอา เปรียบเพื่อนในการ ทำงาน	เพื่อให้นักเรียน ตระหนักถึงความ สำคัญของความมีน้ำ ใจด้านการไม่เห็นแก่ ตัวโดยไม่เกี่ยงกัน ทำงาน และไม่เอา เปรียบเพื่อนในการ ทำงาน	เกี่ยวกับการเสียสละในการช่วยกัน ทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วน รวมมากกว่าส่วนตนแล้วสรุปเป็น แนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดย เชื่อมโยงความคิดและผลการสรุป ของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียน เห็นความสำคัญของความมีน้ำใจ ด้านการไม่เห็นแก่ตัวด้วยการเสีย สละในการช่วยกันทำงานโดยคำนึง ถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วน ตน 4. ชั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้ รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน เสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เรื่อง การปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ร่วม กัน สมาชิกภายในกลุ่มจะต้อง ไม่เกี่ยงกันทำงาน และไม่ควรถือ เปรียบเพื่อน 1.2 ผู้วิจัยเล่าบทบาทสมมติ เรื่อง “เลิกเสียที่...นิสัยเห็นแก่ตัว” ให้นักเรียนฟัง 1.3 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยวิธี อาสาสมัคร 1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาท สมมติเรื่อง “เลิกเสียที่...นิสัยเห็น แก่ตัว” ให้ ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและ เตรียมตัวแสดง 1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้ เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่ให้	1. เอกสารบท บาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที่...นิสัย เห็นแก่ตัว” 2. อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไม่วาด ที่ตักผง ลูกบาสเกตบอล

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 1.6 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทที่ได้รับและเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทของแต่ละคน 2. ขั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที...นิสัยเห็นแก่ตัว” ดังนี้ 2.1.1 การกระทำของอาจารย์ธงชัยมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.2 การกระทำของธวัชแสดงถึงอะไร 2.1.3 การกระทำของอัศวพล สุรศักดิ์ นครและจำรัสแสดงถึงอะไร 2.1.4 การกระทำของจิรัช มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.5 การแสดงบทบาทสมมติเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับอะไร 2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที...นิสัยเห็นแก่ตัว” โดยการสนทนาซักถาม 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากละครบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียทีนิสัยเห็นแก่ตัว”	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
5 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ	เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ	เกี่ยวกับการไม่เกี่ยงกันทำงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงานแล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวด้วยการไม่เกี่ยงกันทำงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน 4. ขั้นประเมินผล 4.1. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ การไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่ช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ จะก่อให้เกิดผลอย่างไร 1.2 ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าจะมีเพื่อนกลุ่มหนึ่งมาแสดงละครเรื่อง “น้ำใจของเพื่อน” ให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแนะนำตัวเองตามบทบาทในละคร และเมื่อทุกคนพร้อมผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงละคร 1.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดงเพื่อ	1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่แสดงเป็นแม่แบบด้านความมีน้ำใจ 2. เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง “น้ำใจของเพื่อน” 3. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ แบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สมุดแบบฝึกหัด ปากกา

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			ให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ 2. ชั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบในละครเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน" ดังนี้ 2.1.1 การกระทำของสลักจิตแสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นสลักจิตนักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่เพราะเหตุใด 2.1.3 การกระทำของปิยะวิดี แสดงถึงอะไร 2.1.4 ถ้านักเรียนเป็นปิยะวิดี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการชมละครเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน" โดยการสนทนาซักถาม 3. ชั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับการชมละครแม่แบบเรื่อง "น้ำใจของเพื่อน" เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
6 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วย ติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน	เพื่อให้นักเรียน ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการ ให้ความช่วยเหลือ เพื่อนโดยการช่วย ติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน	4. ชั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ชั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อนจะก่อให้เกิดผลอย่างไร 1.2 ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าจะมีเพื่อนกลุ่มหนึ่งมาแสดงละครเรื่อง "ช่วยติวหน่อยนะ" ให้นักเรียนดูแล้วให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแนะนำตัวเองตามบทบาทในละครและเมื่อทุกคนพร้อม ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงละคร 1.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง เพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ 2. ชั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบในละครเรื่อง "ช่วยติวหน่อยนะ" ดังนี้ 2.1.1 การกระทำของอารยาแสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นอารยา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด	1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นแม่แบบด้านความมีน้ำใจ 2. เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง "ช่วยติวหน่อยนะ" 3. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ แบบเรียน สมุด

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			2.1.3 ถ้านักเรียนเป็นข้อ ผิด นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.4 การกระทำของ ศุภวรรณ แสดงถึงอะไร 2.1.5 นักเรียนคิดว่าการ กระทำของศุภวรรณเหมาะสม หรือไม่ เพราะเหตุใด 2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้ นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้ จากการชมละครเรื่อง “ช่วยตีว หน้อยนะ” โดยการสนทนาซักถาม 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน สรุปสิ่งที่ได้รับการชมละครแม่ แบบเรื่อง “ช่วยตีวหน้อยนะ” เกี่ยว กับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดย การช่วยตีวิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดย เชื่อมโยงความคิดและผลการสรุป ของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียน เห็นความสำคัญของการให้ความ ช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยตีวิชา ต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้ รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน เสนอแนะและติชมร่วมกัน	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
7 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ	เพื่อให้นักเรียน ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการ ให้ความช่วยเหลือ เพื่อนโดยการถือ ของ ยกของ	1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน โดยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่ เรื่องความมีน้ำใจด้านการให้ความ ช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์ จำลองเรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา” 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจำนวน หนึ่งอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ส่วนที่ เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ 1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถาน การณ์จำลองเรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา” ให้ผู้แสดงเพื่อทำ การศึกษาและซักซ้อมก่อนการ แสดง 1.5 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแนะนำ ตนเองตามบทบาทที่แสดง 1.6 ผู้วิจัยและนักเรียนที่เป็น ผู้สังเกตการณ์ช่วยกันจัดฉากให้ เหมือนสถานการณ์จริงและให้ ผู้แสดง แสดงตามลำดับเหตุการณ์ 2. ขั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น กลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน แล้วให้ นักเรียนช่วยกันทบทวนและ วิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ รับจากสถานการณ์จำลองเรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา” ตามหัวข้อต่อไปนี้ 2.1.1 การกระทำของ รุ่นและจิริะแสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นรุ่น หรือจิริะนักเรียนจะกระทำเช่นนั้น	1. เอกสาร ประกอบการใช้ สถานการณ์จำลอง เรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือด้วยมือ ของเรา” 2. อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สมุดแบบฝึกหัด เป็นนักเรียน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
8 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้	เพื่อให้นักเรียน ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการ ให้ความช่วยเหลือ เพื่อนโดย	หรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.3 ถ้านักเรียนประสบ เหตุการณ์เช่นนี้แล้วไม่มีใคร ช่วยเหลือ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร 2.1.4 การแสดงความมี น้ำใจในสถานการณ์จำลองเรื่องนี้มี ผลดีและผลเสียอย่างไร 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละ กลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอแนว การวิเคราะห์สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือ ของเรา" 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน สรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์ จำลองเรื่อง "ช่วยยก ช่วยถือด้วย มือของเรา" ที่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดย เชื่อมโยงความคิดและผลการสรุป ของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียน เห็นความสำคัญของการให้ความ ช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้ รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน เสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ เพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์ การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน	1. นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นแม่แบบด้าน ความมีน้ำใจ 2. เอกสาร

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
	เพื่อนิยมอุปกรณ์ การเรียนรู้ สมุดจด งานหรือเงิน	การให้เพื่อนนิยม อุปกรณ์การเรียนรู้ สมุดจดงานหรือเงิน	จะก่อให้เกิดผลอย่างไร 1.2 ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าจะมี เพื่อนกลุ่มหนึ่งมาแสดงละครเรื่อง “ไม่เป็นไร” ให้นักเรียนดู แล้วให้ นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ให้ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็น แม่แบบแนะนำตัวเองตามบทบาท ในละครและเมื่อทุกคนพร้อม ผู้วิจัย จึงให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดง ละคร 1.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกต พฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง เพื่อ ให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ 2. ขั้นวิเคราะห์ 2.1. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับ พฤติกรรมของแม่แบบในละครเรื่อง “ไม่เป็นไร” ดังนี้ 2.1.1 การกระทำของ อักขรา แสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็น อักขรา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.3 การกระทำของ อภิรดี แสดงถึงอะไร 2.1.4 ถ้านักเรียนเป็น อภิรดี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.5 การกระทำของ โสภา แสดงถึงอะไร 2.1.6 นักเรียนคิดว่าการ กระทำของอักขรา อภิรดีและโสภา มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะ เหตุใด	ประกอบการใช้ เทคนิคแม่แบบ เรื่อง “ไม่เป็นไร” 3. อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ปากกา สมุดจด งาน ธนบัตรใบละ 50 บาท 1 ใบ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
9 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน ความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น : การปลอบใจ เพื่อนเมื่อเพื่อน ไม่สบายใจ	เพื่อให้นักเรียน ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการ ปลอบใจเพื่อนเมื่อ เพื่อนไม่สบายใจ	2.2. ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการชมละครเรื่อง “ไม่เป็นไร” โดยการสนทนาซักถาม 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการชมละครแม่แบบเรื่อง “ไม่เป็นไร” เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุด จดงานหรือเงิน แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่เรื่องความมีน้ำใจ ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วยการปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอบ” 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจำนวน	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอบ” 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			หนึ่งอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ส่วนที่เหลือเป็น ผู้สังเกตการณ์ 1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอม” ให้ผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง 1.5 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแนะนำตนเองตามบทบาทที่แสดง 1.6 ผู้วิจัยและนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริงและให้ผู้แสดงแสดงตามลำดับเหตุการณ์ 2. ชั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน แล้วให้นักเรียนช่วยกันทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ ๑ ที่ได้รับจากสถานการณ์จำลอง เรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอม” ตามหัวข้อดังต่อไปนี้ 2.1.1 การกระทำของ ทรนพรและสุพัฒน์แสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็น ทรนพรหรือสุพัฒน์ นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.3 ถ้าเพื่อนของนักเรียนประสบปัญหาเช่นเดียวกับ นววรรณ นักเรียนจะทำอย่างไร 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอแนวการวิเคราะห์ สถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอม”	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
10 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน ความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น : การให้กำลังใจ เพื่อนเมื่อเพื่อนมี ปัญหา	เพื่อให้นักเรียน เข้าใจและเห็นความ สำคัญของการแสดง ความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่นด้วยการให้ กำลังใจเพื่อน เมื่อ เพื่อนมีปัญหา	3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน สรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์ จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอม” ที่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต จริง 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดย เชื่อมโยงความคิดและผลการสรุป ของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียน เห็นความสำคัญของการแสดง ความเห็นอกเห็นใจเพื่อนด้วยการ ปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้ รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน เสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน โดยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่ เรื่องความมี น้ำใจด้านความเห็นอก เห็นใจผู้อื่นด้วยการให้กำลังใจ เพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์ จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ” 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจำนวน หนึ่งอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ส่วนที่ เหลือเป็น ผู้สังเกตการณ์ 1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสาร สถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ... ให้เธอ” ให้ผู้แสดงเพื่อทำการศึกษา และซักซ้อมก่อนการแสดง 1.5 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแนะนำ ตนเองตามบทบาทที่แสดง	1. เอกสาร ประกอบการใช้ สถานการณ์ จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ” 2. อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
			1.6 ผู้วิจัยและนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริงและให้ผู้แสดงแสดงตามลำดับเหตุการณ์ 2. ชั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน แล้วให้นักเรียนช่วยกันทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากสถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ” ตามหัวข้อดังต่อไปนี้ 2.1.1 การกระทำของดวงพรและสมฤทัย แสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นดวงพรหรือสมฤทัย นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.3 ถ้าเพื่อนของนักเรียนประสบปัญหาเช่นเดียวกับลัดดา นักเรียนจะทำอย่างไร 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอแนวการวิเคราะห์สถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ” 3. ชั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการแสดง	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
11 50 นาที	ความมีน้ำใจด้าน ความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น : การกล่าวคำ ชมเชยเพื่อนเมื่อ เพื่อนประสบความสำเร็จ	เพื่อให้นักเรียน ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการ กล่าวคำชมเชย เพื่อนเมื่อเพื่อน ประสบความสำเร็จ	ความเห็นอกเห็นใจเพื่อนด้วยการ ให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา 4. ชั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้ รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน เสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ชั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับความรู้สึกที่นักเรียน ประสบความสำเร็จแต่ไม่ได้รับการ ยอมรับหรือคำยกย่องจากผู้ใกล้ชิด 1.2 ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าจะมี เพื่อนกลุ่มหนึ่งมาแสดงละครเรื่อง “ความสำเร็จของเพื่อน” ให้นักเรียน ดู แล้วให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ ที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็น แม่แบบแนะนำตัวเองตามบทบาท ในละครและเมื่อทุกคนพร้อม ผู้วิจัย จึงให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดง ละคร 1.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกต พฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง เพื่อ ให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ 2. ชั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับ พฤติกรรมของแม่แบบในละครเรื่อง “ความสำเร็จของเพื่อน” ดังนี้ 2.1.1 การกระทำของ วิทยาและเฉลิมแสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็น วิทยาหรือเฉลิม นักเรียนจะปฏิบัติ	1. นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นแม่แบบด้าน ความมีน้ำใจ 2. เอกสาร ประกอบการใช้ เทคนิคแม่แบบ เรื่อง “ความสำเร็จ ของเพื่อน” 3. อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
12 50 นาที	ปัจจัยนิเทศ : สรุป การเรียนรู้ที่ได้จาก การเข้าร่วมโครงการ พัฒนาความมีน้ำใจ	1. เพื่อให้นักเรียน ตระหนักและเห็น ความสำคัญของการ แสดงความมีน้ำใจใน	ตนเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด 2.1.3 การกระทำของ มนตรี แสดงถึงอะไร 2.1.4 ถ้านักเรียนเป็น มนตรี นักเรียนจะปฏิบัติตนเช่นนั้น หรือไม่ เพราะเหตุใด 2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้ นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้ จากการชมละครเรื่อง “ความสำเร็จ ของเพื่อน” โดยการสนทนาซักถาม 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน สรุปสิ่งที่ได้รับจากการชมละคร แม่แบบเรื่อง “ความสำเร็จของ เพื่อน” เกี่ยวกับการกล่าวคำชมเชย เพื่อนเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดย เชื่อมโยงความคิดและผลการสรุป ของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียน เห็นความสำคัญของการกล่าวคำ ชมเชยเพื่อนเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้ รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกัน เสนอแนะและติชมร่วมกัน 1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็น วงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายถึงความสำคัญและคุณค่า	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	สื่อที่ใช้
	โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ประโยชน์และข้อ เสนอแนะ	ด้านต่าง ๆ ต่อผู้อื่น 2. เพื่อให้นักเรียน บอกประโยชน์และ ข้อคิดที่ได้จากการ เข้าร่วมโครงการ พัฒนาความมีน้ำใจ โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม 3. เพื่อให้นักเรียนมี ทัศนคติที่ดีต่อการ แสดงความมีน้ำใจ แล้วนำความรู้มา พัฒนาตนเองในการ ปฏิบัติตนในสังคม ได้อย่างเหมาะสม	ของความมีน้ำใจในด้านต่าง ๆ 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายถึงประโยชน์และข้อคิดที่ ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ พัฒนาความมีน้ำใจที่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในชีวิตจริง ได้ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ 4. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม ความมีน้ำใจเพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) 5. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วกล่าวปิด โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้ กิจกรรมกลุ่ม	

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมรวม 12 ครั้ง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ : ความหมายและลักษณะของความมีน้ำใจ วัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
- ครั้งที่ 2 ความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว : การช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
- ครั้งที่ 3 ความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว : การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
- ครั้งที่ 4 ความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว : การไม่เกี่ยงกันทำงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน
- ครั้งที่ 5 ความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ
- ครั้งที่ 6 ความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือโดยการช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน
- ครั้งที่ 7 ความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ
- ครั้งที่ 8 ความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงาน หรือเงิน
- ครั้งที่ 9 ความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น : การปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ
- ครั้งที่ 10 ความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น : การให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา
- ครั้งที่ 11 ความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น : การกล่าวคำชมเชยเพื่อนเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ
- ครั้งที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ : สรุปการเรียนรู้ที่ได้จากโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ประโยชน์และข้อเสนอแนะ

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ครั้งที่ 1

หัวข้อเรื่อง การปฐมนิเทศ ความหมายและลักษณะของความมีน้ำใจ วัตถุประสงค์
ของโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัยและระหว่างเพื่อนที่เข้าร่วมการทดลอง
2. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมาย และลักษณะของความมีน้ำใจ
3. เพื่อให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาท หน้าที่ของผู้วิจัยและบทบาทหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. บัตรคำสุภาษิต-คำพังเพย
2. กระดาษ
3. ดินสอ
4. นกหวีด

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับนักเรียน แนะนำตัวและให้นักเรียนแนะนำตนเองทีละคน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่นเกม “คู่ของฉัน” โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
 - 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงกติกา และวิธีการเล่นเกมจากบัตรคำที่

ผู้วิจัยแจกให้กับนักเรียนทุกคน เมื่อนักเรียนได้รับบัตรคำแล้ว หลังจากที่ผู้วิจัยให้สัญญาณการเป่านกหวีด โดยนำบัตรคำของตนไปต่อกับเพื่อน ตามข้อความที่กำหนดดังนี้

น้ำมาปลาकिनมด	- น้ำลดมดกินปลา
น้ำขึ้น	- ให้รีบตัก
น้ำร้อนปลาเป็น	- น้ำเย็นปลาตาย
น้ำเชี่ยว	- อย่าเอาเรือขวาง
ปากปราศรัย	- น้ำใจเชือดคอ
ดำน้าพริก	- ละลายแม่น้ำ

2.3 ผู้วิจัยเป่านกหวีดให้สัญญาณ ให้นักเรียนนำบัตรคำไปต่อคู่กับเพื่อน เมื่อพบคู่แล้วผู้วิจัยแจกกระดาษและดินสอ เพื่อให้นักเรียนผลัดกันซักถามข้อมูลส่วนตัวของกันและกัน

เช่น ชื่อเล่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว งานอดิเรก อุปนิสัย สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดเป็นต้น โดยใช้ เวลา 10 นาที

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตน ในเรื่องที่ได้ซักถาม เพื่อให้เพื่อนในกลุ่มได้รู้จักกันมากยิ่งขึ้นจนครบทุกคู่

2.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากกิจกรรมดังนี้

2.5.1 ความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรม “คู่ของฉัน”

2.5.2 ข้อคิดและประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรม “คู่ของฉัน”

2.6 ผู้วิจัยสรุปข้อคิดเห็นของนักเรียน และชี้แจงเกี่ยวกับโครงการพัฒนาความ มีน้ำใจ ดังนี้

2.6.1 ผู้วิจัยอธิบายความหมายและลักษณะความมีน้ำใจ

2.6.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการ บทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและ บทบาทหน้าที่ของ นักเรียนที่ต้องปฏิบัติในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ

3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ชี้แจงไปแล้วและนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

4 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายและลักษณะของความมีน้ำใจ

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ครั้งที่ 2

หัวข้อเรื่อง ความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว : การช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

ชื่อกิจกรรม ร่วมแรงร่วมใจ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. ลูกปัดหลากสี
2. หลอดกาแฟหลากสี (ตัดเป็นท่อน ๆ ขนาด 4 เซนติเมตร)
3. เชือกฟาง
4. กรรไกร
5. นกหวีด

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้ เกม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนาทบทวนความหมายและลักษณะของความมีน้ำใจและการร่วมกิจกรรมกลุ่มแล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน

1.2 เมื่อนักเรียนจับกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คนแล้ว ผู้วิจัยขออาสาสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์กลุ่มละ 1 คน

1.3 ผู้วิจัยอธิบายกติกาและขั้นตอนการทำกิจกรรมดังนี้

1.3.1 นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จะได้รับลูกปัดหลากสี หลอดกาแฟหลากสี เชือกฟางและกรรไกรกลุ่มละ 1 ชุด

1.3.2 ผู้วิจัยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มใช้เชือกฟางร้อยลูกปัดและหลอดกาแฟ สลับสีตามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ยาวที่สุดภายในเวลา 15 นาที

1.3.3 ในระหว่างทำกิจกรรม นักเรียนสามารถขอหรือแลกเปลี่ยนลูกปัดและหลอดกาแฟกับสมาชิกกลุ่มอื่นได้

1.3.4 หลังจากการอธิบายและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามจนเข้าใจแล้ว ผู้วิจัยให้สัญญาณเป่านกหวีดให้นักเรียนเริ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเมื่อหมดเวลาให้นักเรียนหยุดการทำกิจกรรม

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นในการร่วมกิจกรรม

2.2 ให้อาสาสมัครที่เป็นผู้สังเกตการณ์ ออกมารายงานการร่วมกิจกรรมของสมาชิกในแต่ละกลุ่มว่ามีพฤติกรรมในการช่วยกันทำงานอย่างไร

2.3 ผู้วิจัยใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม “ร่วมแรงร่วมใจ” เกี่ยวกับการช่วยกันทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถแล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการไม่เห็นแก่ตัวและการช่วยเพื่อนทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง ความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว : การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
ชื่อกิจกรรม เพื่อห้องของเรา
จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของการเสียสละในการช่วยกันทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

เวลา 50 นาที
สื่อที่ใช้

1. เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา”
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไม้กวาด ที่ตักผง ไม้ถูพื้น เป็นต้น

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า

1.2 ผู้วิจัยเล่าบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา” ให้นักเรียนฟัง

1.3 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยวิธีอาสาสมัคร

1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา” ให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง

1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.6 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทที่ได้รับและเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทของแต่ละคน

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา” ดังนี้

2.1.1 การกระทำของอาจารย์รัชนี้แสดงถึงอะไร

2.1.2 การกระทำของจิรพัฒน์แสดงถึงอะไร

2.1.3 การกระทำของธีรเดชมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.4 การกระทำของปิยะแสดงถึงอะไร

2.1.5 การกระทำของเกริกศักดิ์มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.6 การแสดงบทบาทสมมติเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับอะไร

2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา” โดยการสนทนาซักถาม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากละครบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา” เกี่ยวกับการเสียสละในการช่วยกันทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนแล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวด้วยการเสียสละในการช่วยกันทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เพื่อห้องของเรา”

ตอนเช้าในชั่วโมงโฮมรูม อาจารย์รัชนี้ได้มาพบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 แล้วบอกว่าสัปดาห์หน้าจะมีคณะกรรมการประเมินโรงเรียนมาตรวจเยี่ยมโรงเรียน จึงขอความร่วมมือจากนักเรียนทุกคนให้ช่วยกันจัดห้องให้สะอาดเรียบร้อย และจัดป้ายนิเทศด้วย อาจารย์รัชนี้มอบหมายให้จิรพัฒน์เป็นแกนนำเพื่อน ๆ จัดห้องเรียนแล้วอาจารย์ก็เดินจากไป จิรพัฒน์คือหัวหน้าชั้น จึงได้ประชุมกับเพื่อน ๆ ให้ช่วยกัน อีรเดชเห็นด้วยกับจิรพัฒน์แล้วบอกให้เพื่อน ๆ เริ่มทำเย็นนี้เลย โดยเสนอให้พวกผู้ชายจัดโต๊ะ-เก้าอี้ พวกผู้หญิงกวาดถู และนักเรียนบางส่วนช่วยกันจัดป้ายนิเทศ ปิยะ ทรงพล และเอกรัฐ บอกว่าพวกตนไม่ว่างเพราะนัดกันว่าจะไปเล่นฟุตบอล อีรเดชพูดเตือนสติเพื่อนทั้ง 3 คนจึงยอมช่วยและในตอนเย็นหลังเลิกเรียนทุกคนได้ช่วยกันทำงาน บางคนกวาด บางคนถู บางคนจัดโต๊ะ บางคนยกเก้าอี้ บางคนช่วยกันจัดป้ายนิเทศ บางคนปิดหน้าต่าง

ขณะที่ทุกคนกำลังช่วยกันทำงานอยู่นั้น เกริกศักดิ์ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 เดินมาที่หน้าประตูแล้วพูดชวนนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ไปแข่งฟุตบอล ปิยะตอบตกลงแต่ต้องคอยให้ทำความสะอาดห้องและจัดป้ายนิเทศให้เสร็จก่อน เกริกศักดิ์จึงบอกว่าปล่อยให้คนอื่นทำก็ได้ นักเรียนที่ช่วยงานมีหลายคนปิยะตอบว่า ไม่ได้เพราะไม่อยากเป็นคนเห็นแก่ตัว จะต้องช่วยงานของห้องให้เสร็จก่อน

บทบาทของอาจารย์รัชนี้

สมมติให้ฉันเป็นอาจารย์รัชนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ฉันบอกกับนักเรียนว่าสัปดาห์หน้าจะมีคณะกรรมการประเมินโรงเรียนมาเยี่ยมโรงเรียน จึงขอให้นักเรียนทุกคนช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนและจัดป้ายนิเทศโดยให้หัวหน้าชั้นเป็นผู้นำเพื่อน ๆ

บทบาทของจิรพัฒน์

สมมติให้ฉันชื่อจิรพัฒน์ ฉันเป็นหัวหน้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 อาจารย์รัชนี้สั่งให้ฉันเป็นผู้นำเพื่อน ๆ ช่วยกันจัดห้องให้สะอาดเรียบร้อย ฉันรับปากอาจารย์รัชนี้และบอกให้เพื่อน ๆ ช่วยกันเพื่อห้องของเรา

บทบาทของอีรเดช

สมมติให้ฉันชื่ออีรเดช ฉันเห็นด้วยกับจิรพัฒน์จึงเสนอแนะให้เริ่มทำงานเย็นนี้เลย และบอกว่าให้ผู้ชายจัดโต๊ะ – เก้าอี้ พวกผู้หญิงกวาดถูและฉันช่วยพูดให้ปิยะช่วยทำงาน

บทบาทของปิยะ

สมมติให้ฉันชื่อปิยะ ตอนแรกฉันไม่เห็นด้วยในการทำงานแต่เมื่อธีระเดชพูดเตือนสติฉัน ฉันจึงยอมช่วย และเมื่อเกริกศักดิ์มาชวนพวกฉันไปเล่นฟุตบอล ฉันตกลงแต่ต้องช่วยกันทำห้องให้เสร็จเสียก่อนเพราะพวกฉันไม่ใช่คนแล้งน้ำใจไม่ยากเป็นคนเห็นแก่ตัว จึงต้องช่วยทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเสียก่อน

บทบาทของเกริกศักดิ์

สมมติให้ฉันชื่อเกริกศักดิ์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 กำลังทำงาน ฉันมาชวนนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 ไปแข่งฟุตบอลกับนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ฉันเสนอแนะปิยะให้ปล่อยให้นักเรียนคนอื่น ๆ ทำงานกันเอง

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง ความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว : การไม่เกี่ยงกันทำงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน

ชื่อกิจกรรม เลิกเสียที่...นิสัยเห็นแก่ตัว

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัว โดยไม่เกี่ยงกันทำงาน และไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน

เวลา

50 นาที

1. สื่อที่ใช้

2. เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที่...นิสัยเห็นแก่ตัว”

3. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไม้กวาด ที่ตักผง ลูกบาสเกตบอล

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ร่วมกัน สมาชิกภายในกลุ่มจะต้องไม่เกี่ยงกันทำงาน และไม่ควรถือเอาเปรียบเพื่อน

1.2 ผู้วิจัยเล่าบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที่...นิสัยเห็นแก่ตัว” ให้นักเรียนฟัง

1.3 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยวิธีอาสาสมัคร

1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที่...นิสัยเห็นแก่ตัว” ให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง

1.5 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงช่วยจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.6 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทที่ได้รับและเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดง

บทบาทของแต่ละคน

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที่...นิสัยเห็นแก่ตัว” ดังนี้

2.1.1 การกระทำของอาจารย์ธงชัยมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะ

เหตุใด

2.1.2 การกระทำของธวัชแสดงถึงอะไร

2.1.3 การกระทำของอัศวพล สุรศักดิ์ นครและจำรัสแสดงถึงอะไร

2.1.4 การกระทำของจิรัชย์มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.5 การแสดงบทบาทสมมติเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับอะไร

2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที...นิสัยเห็นแก่ตัว” โดยการสนทนาซักถาม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากละครบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที...นิสัยเห็นแก่ตัว” เกี่ยวกับการไม่เกี่ยงกันทำงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวด้วยการไม่เกี่ยงกันทำงานและไม่เอาเปรียบเพื่อนในการทำงาน

4. ขั้นประเมินผล

4.1. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกับการประเมินผล
การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “เลิกเสียที่...นิสัยเห็นแก่ตัว”

ณ ห้องโถงใต้อาคารเรียนของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์หลังเลิกเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ได้นัดมาช่วยกันทำป้ายชื่อต้นไม้ต่าง ๆ เพื่อนำไปปักตามโคนต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน ซึ่งงานนี้เป็นงานของห้องที่นักเรียนทุกคนต้องช่วยกันทำนักเรียนจัดกลุ่มแบ่งหน้าที่กันทำงาน บางกลุ่มช่วยกันทำป้ายชื่อ บางคนช่วยกันประกอบแผ่นป้ายชื่อเป็นรูปตัว T บางกลุ่มนำป้ายชื่อที่ทำเสร็จเรียบร้อยแล้วไปปักตามโคนต้นไม้ ขณะที่เพื่อน ๆ กำลังช่วยกันทำงานอย่างขะมักเขม้น อัครพลและเพื่อนอีก 3 คน ได้แก่ สุรศักดิ์ นคร และจำรัส ไม่สนใจที่จะช่วยเพื่อนทำงานเดินไป เดินมา คอยแหย่เพื่อนที่กำลังทำงานบ้าง ชวนเพื่อนที่กำลังทำงานเล่นบ้าง งานใกล้เสร็จแล้วเหลือแต่การกวาดพื้นที่บริเวณที่ทำงานให้สะอาด ธีรชซึ่งเป็นหัวหน้าจึงขอให้อัครพลและเพื่อน ๆ ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณที่ทำงานเนื่องจากอาจารย์ธงชัยบอกว่าจะมาตรวจดูการทำงาน of นักเรียนด้วย อัครพลตอบโดยทันทีว่าตนจะไม่ทำงานเก็บกวาดเพราะงานนี้เป็นงานของพวกเขาผู้หญิง จิรัชญ์พูดเตือนสติ อัครพลและเพื่อน ๆ ว่า ขอให้คิดถึงส่วนรวมงานนี้ทุกคนจะได้คะแนนเท่ากันหมด ถ้าเราช่วยกันทำงานอย่างเต็มความสามารถแสดงว่าเราไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบเพื่อน และไม่ว่างานจะมีลักษณะเช่นไรถ้าทำได้ก็ควรทำไม่ควรเกี่ยงงาน อัครพลไม่สนใจคำพูดของจิรัชญ์ แต่กลับชวนเพื่อน ๆ ไปเล่นบาสเกตบอล

ขณะที่ธีรชและเพื่อน ๆ 2-3 คนกำลังจะลงมือทำความสะอาดบริเวณที่นักเรียนทำงาน อาจารย์ธงชัยได้เดินมาตรวจการทำงาน of นักเรียน และสังเกตเห็นอัครพลและเพื่อน ๆ กำลังเล่นบาสเกตบอลอยู่กลางสนาม จึงให้นักเรียนคนหนึ่งไปเรียกอัครพลและเพื่อน ๆ มาพบ อาจารย์ธงชัยให้อัครพล สุรศักดิ์ นครและจำรัสยืนเข้าแถวต่อหน้าเพื่อน ๆ ที่กำลังทำงานและบอกว่า ได้เห็นเหตุการณ์ตลอดว่าอัครพลและเพื่อนไม่ได้ช่วยงานเพื่อน ๆ อาจารย์ธงชัยจึงว่ากล่าวตักเตือน อัครพลและเพื่อน ๆ และบอกนักเรียนทุกคนว่าการกระทำของอัครพลและเพื่อนเป็นการกระทำของคนเห็นแก่ตัวเอาเปรียบเพื่อน ไม่ช่วยเพื่อนทำงานแล้วยังเกี่ยงงาน อาจารย์ธงชัยลงโทษอัครพล สุรศักดิ์ นครและจำรัสด้วยการตัดคะแนนการทำงานกลุ่มคนละ 10 คะแนน และสั่งให้อัครพลและเพื่อน ๆ ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณที่เพื่อนทำงาน แล้วก็เดินจากไป อัครพลบ่นกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มว่ารู้สึกอายที่ถูกอาจารย์อบรมต่อหน้าเพื่อน ๆ ต้องปรับปรุงตัวใหม่และต้องเลิกเสียที่...นิสัยเห็นแก่ตัว สุรศักดิ์ นครและจำรัสเห็นด้วย

บทบาทของอาจารย์ธงชัย

สมมติว่าฉันชื่ออาจารย์ธงชัย หลังเลิกเรียนฉันได้สังเกตการทำงาน of นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 และพบว่าอัครพล สุรศักดิ์ นครและจำรัสไม่ช่วยเพื่อน ๆ ทำงานแต่กลับเล่นบาสเกตบอล ฉันจึงให้นักเรียนคนหนึ่งไปเรียกอัครพลและเพื่อน ๆ มาฉันได้ว่ากล่าวตักเตือน

อัครพลและเพื่อน ๆ ว่าการกระทำของพวกเขาเป็นการกระทำของคนเห็นแก่ตัว เอาเปรียบเพื่อน ไม่ช่วยเพื่อนทำงานแล้วยังเกีย่งงานเพื่อน และลงโทษอัครพลและเพื่อน ๆ ด้วยการตัดคะแนนคนละ 10 คะแนน รวมทั้งให้ทำความสะอาดบริเวณที่เพื่อนทำงานด้วย

บทบาทของธวัช

สมมติว่าฉันชื่อธวัชเป็นหัวหน้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ฉันขอให้อัครพล สุรศักดิ์ นครและจำรัสทำความสะอาดบริเวณที่ทำงานแต่อัครพลปฏิเสธ ฉันและเพื่อน ๆ จึงช่วยกันทำเอง

บทบาทของอัครพล

สมมติว่าฉันชื่อ อัครพล ฉันไม่ช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มแต่กลับเดินไปเดินมาแหย่เพื่อนบ้าง ขวนเพื่อนที่กำลังทำงานเล่นบ้าง เมื่อธวัชขอให้ช่วยทำความสะอาดบริเวณที่ทำงาน ฉันเกีย่งว่าเป็นงานของผู้หญิงและไม่ยอมทำ เมื่อจิริชัยพูดเตือนสติ ฉันไม่สนใจคำพูดของจิริชัยแต่กลับชวนสุรศักดิ์ นครและจำรัสไปเล่นบาสเกตบอล ฉันถูกอาจารย์ธงชัยเรียกพบและว่ากล่าวตักเตือน และได้รับการลงโทษด้วยการถูกตัดคะแนน และทำความสะอาดบริเวณที่ทำงาน ฉันรู้สึกอายและบอกกับเพื่อน ๆ ว่าจะปรับปรุงตัวใหม่และเลิกนิสัยเห็นแก่ตัวเสียที

บทบาทของสุรศักดิ์ นครและจำรัส

สมมติว่าฉันชื่อสุรศักดิ์ นครและจำรัส ฉันเป็นเพื่อนสนิทของอัครพลฉันไม่ช่วยเพื่อนทำงานกลุ่ม แต่กลับเดินไปเดินมา เมื่อธวัชขอให้ฉันและเพื่อนในกลุ่มทำความสะอาดบริเวณที่ทำงาน ฉันไม่ทำแต่กลับไปเล่นบาสเกตบอลกับเพื่อน ๆ จนถูกอาจารย์ธงชัยเรียกพบและว่ากล่าวตักเตือน และได้รับการลงโทษด้วยการถูกตัดคะแนน และทำความสะอาดบริเวณที่ทำงาน เมื่ออัครพลบอกว่าปรับปรุงตัวใหม่และเลิกนิสัยเห็นแก่ตัว ฉันและเพื่อน ๆ จึงเห็นด้วย

บทบาทของจิริชัย

สมมติว่าฉันชื่อจิริชัย เมื่ออัครพลปฏิเสธธวัชว่าจะไม่ทำความสะอาดบริเวณที่ทำงาน ฉันจึงพูดเตือนสติให้อัครพลและเพื่อนให้นึกถึงส่วนรวมไม่ควรแสดงความเห็นแก่ตัว ด้วยการเอาเปรียบเพื่อนและไม่ควรเกีย่งงาน

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ครั้งที่ 5

หัวข้อเรื่อง ความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ

ชื่อกิจกรรม น้ำใจของเพื่อน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่แสดงเป็นแม่แบบด้านความมีน้ำใจ
2. เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง “น้ำใจของเพื่อน”
3. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ แบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สมุดแบบฝึกหัด ปากกา

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ การไม่ให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่ช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ จะก่อให้เกิดผลอย่างไร

2. ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าจะมีเพื่อนกลุ่มหนึ่งมาแสดงละครเรื่อง “น้ำใจของเพื่อน” ให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแนะนำตัวเองตามบทบาทในละคร และเมื่อทุกคนพร้อม ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงละคร

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดงเพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบในละครเรื่อง “น้ำใจของเพื่อน” ดังนี้

2.1.1 การกระทำของสลักจิตแสดงถึงอะไร

2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นสลักจิตนักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.3 การกระทำของปิยะวิดี แสดงถึงอะไร

2.1.4 ถ้านักเรียนเป็นปิยะวิดี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการชมละครเรื่อง “น้ำใจของเพื่อน” โดยการสนทนาซักถาม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการชมละครแม่แบบเรื่อง “น้ำใจของเพื่อน” เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน
การประเมินผล

1. สัมผัสจากความสนใจของนักเรียนขณะร่วมกิจกรรม
2. สัมผัสจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ

เรื่อง การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยอธิบายเนื้อหาวิชาที่เพื่อนไม่เข้าใจ “หัวใจของเพื่อน”

เช้าวันหนึ่ง พิมศิริ มติมา และพัชรากำลังนั่งคุยกันเรื่องการเรียน

- พิมศิริ : ฉันไม่ค่อยเข้าใจเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่เรา กำลังเรียนเลย
- มติมา : ฉันก็เหมือนกัน ยิ่งวิชาฟิสิกส์ยิ่งแย่มากไม่รู้เรื่องเลย ฉันพยายามตั้งใจฟังเวลาอาจารย์อธิบาย ก็ยังไม่รู้เรื่อง แล้วเธอละ พัชร รู้เรื่องไหม
- พัชร : อย่าถามเลย เธอก็รู้ว่าฉันอ่อนคำนวณ เออ ! นี่แน่ะ เราไปขอให้สลักจิตกับปิยะวัติช่วยเราดีกว่า
- บรรยาย : หลังจากทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว สลักจิตชวนปิยะวัติให้ขึ้นห้องเรียนเพื่อไปอ่านหนังสือการ์ตูนที่เพิ่งซื้อใหม่ 2 เล่ม ทั้งสองคนชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเหมือนกัน พิมศิริ มติมา และพัชรอยู่หน้าห้องเรียน เห็นสลักจิตและปิยะวัติกำลังนั่งอ่านหนังสือการ์ตูน จึงเดินเข้าไปหาเพื่อนทั้งสอง
- พัชร : สลักจิต ปิยะวัติ พวกเราอยากให้เธอช่วยอธิบายวิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์ให้พวกเราฟังหน่อยได้ไหม
- สลักจิต : แหม ! กำลังอ่านการ์ตูนสนุก ๆ อยู่เชียว ให้ปิยะวัติอธิบายก็แล้วกัน เขาเก่งกว่าฉัน (พูดเสร็จสลักจิตยังคงอ่านหนังสือต่อไปโดยไม่สนใจเพื่อน ๆ)
- ปิยะวัติ : ตรงไหนล่ะ ที่เธอไม่เข้าใจ มาสิฉันจะอธิบายให้ฉันอธิบายคณิตศาสตร์ก่อนนะเขียนบนกระดานดำนี้ละนะ ถ้าเธอมีอะไรเพิ่มเติม จะเสริมก็ได้นะสลักจิต
- สลักจิต : เธออธิบายไปก่อนเถอะ ขอฉันอ่านการ์ตูนให้จบก่อน
(สัญญาณดังขึ้นให้นักเรียนเตรียมพร้อมเพื่อการเรียนในภาคบ่าย)
- ปิยะวัติ : แย่จัง ฉันยังอธิบายเนื้อหาไม่หมดเลย เย็นนี้หลังเลิกเรียนว่างไหม ฉันจะได้อธิบายต่อให้จบ
- สลักจิต : แต่ฉันอยู่ไม่ได้นะ ฉันไม่ว่าง เลิกเรียนแม่ฉันมารอรับกลับบ้าน
- มติมา : แล้วเธอไม่รับกลับบ้านหรือ
- ปิยะวัติ : ไม่เป็นไร เตี่ยฉันโทรศัพท์ให้พ่อมารับเย็นหน่อยก็ได้
- พัชร : พวกเราต้องขอบใจเธอมากนะ
- ปิยะวัติ : ส่วนวิชาฟิสิกส์ค่อยอธิบายวันหลังแล้วกันนะ
- พิมศิริ : แล้วแต่เธอก็แล้วกัน ขอบใจเธอจริง ๆ

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ครั้งที่ 6

หัวข้อเรื่อง ความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน

ชื่อกิจกรรม ช่วยติวหน่อยนะ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นแม่แบบด้านความมีน้ำใจ
2. เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง “ช่วยติวหน่อยนะ”
3. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ แบบเรียน สมุด

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เทคนิคแม่แบบซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน จะก่อให้เกิดผลอย่างไร

1.2 ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าจะมีเพื่อนกลุ่มหนึ่งมาแสดงละครเรื่อง “ช่วยติวหน่อยนะ” ให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแนะนำตัวเองตามบทบาทในละครและเมื่อทุกคนพร้อม ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงละคร

1.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง เพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบในละครเรื่อง “ช่วยติวหน่อยนะ” ดังนี้

2.1.1 การกระทำของอารยาแสดงถึงอะไร

2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นอารยา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่

เพราะเหตุใด

2.1.3 ถ้านักเรียนเป็นข้อผูก นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.4 การกระทำของศุภวรรณ แสดงถึงอะไร

2.1.5 นักเรียนคิดว่าการกระทำของศุภวรรณเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการชมละครเรื่อง “ช่วยติวหน่อยนะ” โดยการสนทนาซักถาม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการชมละครแม่แบบเรื่อง “ช่วยติวหน่อยนะ” เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อนแล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนโดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนขณะร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ
เรื่องการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการช่วยติววิชาต่าง ๆ ให้แก่เพื่อน
"ช่วยติวหน่อยนะ"

ในชั่วโมงภาษาอังกฤษ เมื่ออาจารย์อึ้งค์อธิบายเรื่องการใช Participle
 เสร็จแล้วก็ให้ นักเรียนทำแบบฝึกหัด

อาจารย์อึ้งค์ : ทุกคนฟังข่าวดีนะวันจันทร์หน้าครูจะทดสอบเรื่องที่ครูได้สอนไปแล้วคือ Infinitive Gerund และ Participle ขอให้ทุกคนเตรียมตัวให้พร้อมด้วยนะ เอาละหมดเวลาแล้ว กลับบ้านได้ ครูไปแล้ว (แล้วอาจารย์อึ้งค์ก็เดินออกจากห้องเรียนไป)
(วิรัตน์บอกทำความเคารพอาจารย์)

วิรัตน์ : โอ้ยนี้หรือข่าวดีของอาจารย์แต่เป็นข่าวร้ายของพวกเรา เพื่อน ๆ อย่าเพิ่งกลับบ้านนะอยู่ปรึกษากันก่อนว่าจะทำอย่างไร พวกเราถึงจะทำข้อสอบได้ มีเวลาเตรียมตัว 5 วัน จะไหว

ดวงแข : เราน่าจะหาคนติวเรื่องที่จะสอบ เพื่อน ๆ หลายคนก็เห็นด้วย พวกเรายังไม่ค่อยเข้าใจดีเลย มีใครจะเสนอตัวบ้างไหม

วิรัตน์ : ฉันไง ผลการสอบวิชาภาษาอังกฤษอยู่อันดับรอง ๆ นะ รองที่โหล่งละ รับรองติวแล้ว.....
(เพื่อน ๆ โห้วิรัตน์ เพราะรู้ว่าวิรัตน์แกล้งเสนอตัวไปอย่างนั้น ทั้งที่ตัวเองก็อ่อนวิชาภาษาอังกฤษ)

ดวงแข : ตกเรียบ
(เพื่อน ๆ หัวเราะกันครืน แต่วิรัตน์ไม่โกรธเพื่อน ถือว่าหยอกล้อกันเล่น)
: ฉันขอเสนออารยา

อารยา : โอ้ย ไม่เอาหรอกฉันไม่เก่ง ฉันไม่ว่าง งานเยอะ ต่างคนต่างไปอ่านเองแล้วกัน
(พูดเสร็จคว้ากระเป๋าเดินออกไปจากห้องโดยไม่ได้นสนใจใคร)

ดวงแข : ศุภวรรณ..... นะ ช่วยหน่อยนะ

ศุภวรรณ : ได้ แต่ฉันขอเวลาอ่านทบทวน 1 วันก่อนนะ และขอให้เพื่อนอ่านมาก่อนด้วยนะ

ช่อผกา : จะบ้าไปแล้วหรือศุภวรรณ งานออกตั้งเยอะ ดูอย่างอารยาสิ เขาก็เก่งภาษาอังกฤษเขายังปฏิเสธเลย ฉันว่าเขาไม่ยอมเสียเวลามาติวให้เพื่อน ๆ มากกว่า

ศุภวรรณ : ก็เป็นเรื่องของเขา ช่างเขาเถอะ

ช่อผกา : ฉันกะว่าจะชวนเธอนัดติวกันในกลุ่มของเรา 2 – 3 คนที่หอพัก

ศุภวรรณ : เราพักอยู่หอเดียวกันเจอกันทุกวันมีเวลาคุยกันได้อยู่แล้ว แต่ฉันเห็นใจเพื่อน ๆ ที่เขาไม่เข้าใจ เขาไปอ่านเองอาจจะไม่ค่อยรู้เรื่อง ถ้าได้บอกเทคนิคการจำและสรุป

หลักสำคัญให้เขา เขาก็อาจจะเข้าใจดีขึ้นก็ได้

ข้อผูก : เสียเวลาแทนที่จะได้มีเวลาอ่านบททวนอย่างเต็มที่

ศุภวรรณ : ฉันคิดว่าการตีให้เพื่อนก็เหมือนกับเราได้ทำความเข้าใจกับเรื่องที่เรารอ่านอีกครั้ง เหมือนกับการทวน จะทำให้เราเข้าใจมากขึ้น

ข้อผูก : จ๊ะ แม่คนใจพระ

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ ครั้งที่ 7

หัวข้อเรื่อง ความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ

ชื่อกิจกรรม ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือด้วยมือของเรา”
2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สมุดแบบฝึกหัด เป็นนักเรียน

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่เรื่องความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ

1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา”

1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจำนวนหนึ่งอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ส่วนที่เหลือเป็น

ผู้สังเกตการณ์

1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา” ให้ผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง

1.5 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแนะนำตนเองตามบทบาทที่แสดง

1.6 ผู้วิจัยและนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริงและให้ผู้แสดง แสดงตามลำดับเหตุการณ์

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน แล้วให้นักเรียนช่วยกัน ทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากสถานการณ์จำลองเรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา” ตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1.1 การกระทำของรุ่นและจิริะแสดงถึงอะไร

2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นรุ่นหรือจิริะนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่

เพราะเหตุใด

2.1.3 ถ้านักเรียนประสบเหตุการณ์เช่นนี้แล้วไม่มีใครช่วยเหลือ
นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

2.1.4 การแสดงความมีน้ำใจในสถานการณ์จำลองเรื่องนี้มีผลดี
และผลเสียอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอแนวการวิเคราะห์
สถานการณ์จำลองเรื่อง “ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา”

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง
“ช่วยยก ช่วยถือ ด้วยมือของเรา” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนโดย
เน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการ
เข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม

2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและการสรุป

ของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
เรื่อง การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการถือของ ยกของ
“ช่วยยกช่วยถือ ด้วยมือของเรา”

ฉากที่ 1 หลังจากที่รุ่งปิดไฟ ปิดพัดลม เรียบร้อยแล้วจึงออกจากห้องเรียนเพื่อไปเรียนต่อที่ ห้องฟิสิกส์ จิระอรุณอยู่หน้าห้องเพื่อน ๆ คนอื่นไปกันหมดแล้ว ขณะที่รุ่งและ จิระกำลังเดินมาถึงบันได เพื่อจะไปขึ้น 6 ทั้งสองคนเห็น ศิวพรเพื่อนนักเรียนหญิงห้องอื่นกำลังยกกล่องสมุดแบบฝึกหัดกองโตจะขึ้นบันได รุ่งร้องทักศิวพร ขณะที่ศิวพรหันกลับมามองเพื่อนทำให้ศิวพร ก้าวเท้าพลาดเสียหลักสะดุดขึ้นบันไดจะหกล้ม โชคดีที่ รุ่งและจิระคว้าแขนไว้ได้ทัน แต่สมุดตกเกลื่อนกระจายบนพื้น นักเรียนบางคนเห็นเหตุการณ์ แต่ก็เดินผ่านไปเฉย ๆ ขณะที่รุ่ง จิระและศิวพร ช่วยกันเก็บสมุดแบบฝึกหัด

รุ่ง : ขอโทษนะ ศิวพร ฉันเกือบทำให้เธอเจ็บตัวซะแล้ว

ศิวพร : แหม ! ก็เสียงของเธอ เบาชะที่ไหนล่ะ ฉันก็ตกใจนะสิ ดีนะ ที่เธอกับจิระคว้าฉันไว้ได้ทัน มิฉะนั้นคงหกล้มหน้าคว่ำกระแทกบันไดแน่เลย

รุ่ง : ฉันเห็นเธอยกสมุดแบบฝึกหัดกองโตคนเดียวก็อยากจะช่วย เป็นอย่างไรบ้างเจ็บตรงไหน

ศิวพร : หน้าแข้งกระแทกบันไดนิดหน่อย ไม่เป็นไรแล้วล่ะ ขอบใจมาก

จิระ : อย่างนี้เข้าทำนอง ทำคุณบูชาโทษแท้ ๆ (หัวเราะกันทั้ง 3 คน)

รุ่ง : เธอจะเอาสมุดแบบฝึกหัดนี้ไปห้องไหนล่ะ ฉันจะยกไปให้

ศิวพร : ห้อง 1704

รุ่ง : ฉันกับจิระก็จะไปเรียนฟิสิกส์ที่ชั้น 7 เหมือนกัน ฉันช่วยเธอนะ

จิระ : เอาเป้ของนายมา ฉันจะถือให้

รุ่ง : ไม่เป็นไร เราแบ่งกันถือสมุดคนละครึ่งแล้วกัน

จิระ : ได้สิ

ฉากที่ 2 ศิวพรขออนุญาตอาจารย์สุดาเข้าห้อง รุ่งและจิระคำนับอาจารย์เพื่อขออนุญาตแล้ววางกองสมุดไว้บนโต๊ะ

อาจารย์สุดา : กรุณาไปเอาสมุดแบบฝึกหัดตั้งนาน ทำไมเพิ่งมา

รุ่ง : ผมผิดเองครับ ผมเห็นศิวพรยกสมุดกองโตจึงเรียกเขา หวังจะช่วยเขาถือ นะครับ ผมเสียงดังทำให้เขาตกใจเสียหลักเกือบจะหกล้ม ผมกับจิระคว้าแขนเขา

ไว้ทันทำให้สมุดตกเกลื่อนเราช่วยกันเก็บแล้วผมกับจิระก็ช่วยกันยกมานี้แหละครับ

อาจารย์สุตา : ขอบใจเธอทั้งสองคนมาก นักเรียนดูรุ่งกับจิระไว้เป็นตัวอย่างนะเขาเห็นเพื่อนถือของหนัก เขาก็มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ขอให้ทุกคนปรบมือแสดงความขอบใจในน้ำใจของรุ่งและจิระด้วย

ฉากที่ 3 ในห้องเรียนวิชาฟิสิกส์ รุ่งและจิระหยุดยืนที่หน้าประตู คำนับอาจารย์พัชรา เพื่อขออนุญาตเข้าห้องเรียน อาจารย์พัชรามีสีหน้าไม่พอใจที่รุ่งและจิระเข้าห้องเรียนช้าเกือบครึ่งชั่วโมง

อาจารย์พัชรา : พวกเธอไปไหนมา เพื่อน ๆ เขาเรียนกันไปเกือบครึ่งชั่วโมงแล้ว

จิระ : ผมกับรุ่งช่วยเพื่อนยกสมุดแบบฝึกหัดไปที่ห้อง 1704

อาจารย์พัชรา : สรุปว่าเข้าห้องช้าเพราะช่วยเพื่อน ดีนะ
(เพื่อน ๆ ในห้องต่างหัวเราะ)

รุ่ง : ผมเห็นเพื่อนยกสมุดแบบฝึกหัดกองโตกำลังจะขึ้นบันได จึงเรียกเขา หวังจะช่วยแต่เขาตกใจเสียงของผม เลยเสียหลักจะหกล้ม ผมกับจิระช่วยเขาไว้ได้ เราช่วยกันเก็บสมุดที่ตกเกลื่อนพื้นและผมกับจิระก็ยกกองสมุดไปส่งเขาที่ห้องเรียนครับ

(เพื่อน ๆ หัวเราะกันครืนพอรุ่งพูดว่าเขาตกใจเสียงของผม...)

อาจารย์พัชรา : เอาละ นักเรียนหยุดหัวเราะเยาะเพื่อนได้แล้ว รุ่ง จิระ เข้ามานั่งที่ได้ นักเรียนคะ การช่วยเหลือเพื่อนยกของ ถือของเป็นการกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจ แต่ต้องระวังให้ถูกกาลเทศะด้วยและการแสดงความมีน้ำใจของเราต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่เรา คราวหน้าขอให้เธอทั้งสองพยายามเข้าเรียนให้ตรงเวลาด้วยนะ

(รุ่ง และจิระรับคำอาจารย์พัชรา)

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ

ครั้งที่ 8

หัวข้อเรื่อง ความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น : การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน

ชื่อกิจกรรม ไม่เป็นไร

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นแม่แบบด้านความมีน้ำใจ
2. เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง “ไม่เป็นไร”
3. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ปากกา สมุดจดงาน ธนบัตรใบละ 50 บาท 1 ใบ

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน จะก่อให้เกิดผลอย่างไร

1.2 ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าจะมีเพื่อนกลุ่มหนึ่งมาแสดงละครเรื่อง “ไม่เป็นไร” ให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแนะนำตัวเองตามบทบาทในละครและเมื่อทุกคนพร้อม ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงละคร

1.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง เพื่อให้เกิดความคิดที่จะเลียนแบบ

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของแม่แบบในละครเรื่อง “ไม่เป็นไร” ดังนี้

2.1.1 การกระทำของอักขราแสดงถึงอะไร

2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นอักขรา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่
เพราะเหตุใด

2.1.3 การกระทำของอภิรดีแสดงถึงอะไร

2.1.4 ถ้านักเรียนเป็นอภิรดี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.5 การกระทำของโสภามาแสดงถึงอะไร

2.1.6 นักเรียนคิดว่าการกระทำของอักษรา อภิรดีและโสภามีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.2. ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสดูความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการชมละครเรื่อง “ไม่เป็นไร” โดยการสนทนาซักถาม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการชมละครแม่แบบเรื่อง “ไม่เป็นไร” เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน แล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน สมุดจดงานหรือเงิน

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน
การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนขณะร่วมกิจกรรม

2. สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ
เรื่อง การให้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน
สมุดจดงาน หรือเงิน
“ไม่เป็นไร”

- ฉากที่ 1 ขณะที่นักเรียนกำลังทำข้อสอบวิชาภาษาไทยปากกาของอภิตีเกิดหมึกหมด ส่วนอีกด้านหนึ่งมีหมึกแต่เขียนไม่ติด อักษราซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ เห็นเหตุการณ์ จึงยกมือขออนุญาตอาจารย์ผู้คุมสอบเพื่อให้ปากกาแก่อภิตียืม
- อักษรา : อาจารย์คะ ขออนุญาตให้ปากกาแก่อภิตียืมค่ะ
- อาจารย์ : ครูอนุญาต เธอช่างมีน้ำใจต่อเพื่อนจริง ๆ
- อภิตี : ขอบใจนะ อักษรา
- ฉากที่ 2 เมื่อทำข้อสอบเสร็จ อภิตีได้ไปซื้อปากกา แล้วนำปากกามาคืนอักษรา
- อภิตี : อักษรา ขอบใจเธอจริง ๆ นะที่ให้ฉันยืมปากกา มิฉะนั้นฉันคงไม่ได้ทำข้อสอบจนเสร็จเธอช่างมีน้ำใจจริง ๆ แม้ว่าเราจะเป็นคู่แข่งทางการเรียน
- อักษรา : ฉันไม่เคยคิดว่าเธอเป็นคู่แข่งของฉัน แต่เธอเป็นเพื่อนฉัน เราเป็นเพื่อนกัน มีอะไรก็ต้องช่วยเหลือกัน จริงไหม
- อภิตี : ฉันเสียใจที่คิดกับเธอเช่นนั้น ต่อไปนี้เราจะเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันนะ
- ฉากที่ 3 หลังจากนักเรียนทำข้อสอบวิชาสุดท้ายเสร็จ ต่างก็ทยอยกันกลับบ้าน โสการอพบอภิตีที่หน้าห้องสอบเพื่อจะขอยืมสมุดจดงานวิชาสังคมไปจดเนื่องจากก่อนสอบโสกาลาป่วย หลายวัน
- อภิตี : มีอะไรหรือโสกา ฉันดีใจนะที่เห็นเธอมาสอบได้
- โสกา : ขอบใจนะที่เธอโทรศัพท์ไปบอกเรื่องตารางสอบแก่ฉัน สอบคราวนี้ฉันคงได้คะแนนไม่ดีเพราะป่วยเสียหลายวัน ฉันจะขอยืมสมุดจดงานวิชาสังคมและวิชาอื่น ๆ ของเธอไปลอกได้ไหม
- อภิตี : ได้สิ ฉันได้เตรียมสมุดจดงานทุกวิชาที่อาจารย์ให้จดงานในช่วงที่เธอลาป่วยมาให้เธอด้วย เพื่อว่าเธอจะได้เอาไปจดให้ทัน และถ้ามีอะไรไม่เข้าใจเราค่อยหาเวลามาคูยกกันนะ ฉันยินดีจะช่วยเธอเสมอ
- โสกา : ขอบใจจ้ะ ฉันกลับก่อนนะ
- อภิตี : ไม่เป็นไร ก็เราเป็นเพื่อนกันนี่จ้ะ
- ฉากที่ 4 ขณะที่โสกาลากำลังเดินลงบันไดพบมินตราที่นั่งหน้าเสา
- โสกา : มินตรา ทำไมมานั่งหน้าเสาอยู่ตรงนี้ล่ะ เธอลงมาจากห้องสอบตั้งนานแล้ว

ฉันนี่กว่าเธอกลับบ้านไปแล้วนะ

มินตรา : ฉันกลับบ้านไม่ได้เพราะกระเป๋าสตางค์ฉันหาย ฉันเพิ่งนึกได้ว่าลืมวางไว้ที่อ่างล้างหน้าในห้องน้ำหญิงชั้น 4 พอไปหาอีกทีก็ไม่พบแล้ว ฉันไปแจ้งฝ่ายประชาสัมพันธ์ไว้แล้ว

โสภา : ดีแล้วละ เอาเงินของฉันไปก่อน 50 บาท พอไหม ฉันไม่จำเป็นต้องใช้เพราะคุณพ่อของฉันขับรถมารับ เอาไปเถอะนะ ไม่ต้องคิดมาก

มินตรา : จะดีหรือ

โสภา : ดีสิ เราเป็นเพื่อนกัน มีอะไรก็ต้องช่วยกัน ไปเราเดินไปด้วยกัน

มินตรา : ขอบใจนะโสภา ขอบใจจริง ๆ แล้วฉันจะรีบนำเงินมาคืนเธอในวันพรุ่งนี้

โสภา : ไม่เป็นไร

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ

ครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง	ความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น : การปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ
ชื่อกิจกรรม	คู่ปรับ...คู่ปลอบ
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอบ” 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่เรื่องความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วยการปลอบใจเพื่อนเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอบ” 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจำนวนหนึ่งอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ส่วนที่เหลือเป็น ผู้สังเกตการณ์ 1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอบ” ให้ผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง 1.5 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแนะนำตนเองตามบทบาทที่แสดง 1.6 ผู้วิจัยและนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริงและให้ผู้แสดงแสดงตามลำดับเหตุการณ์ 2. ขั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน แล้วให้นักเรียนช่วยกันทบทวนและวิเคราะห์ประสบการณ์ ๑ ที่ได้รับจากสถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอบ” ตามหัวข้อดังต่อไปนี้ 2.1.1 การกระทำของชนพรและสุพัฒน์แสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นชนพรหรือสุพัฒน์ นักเรียนจะกระทำเช่นนั้น

หรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.3 ถ้าเพื่อนของนักเรียนประสบปัญหาเช่นเดียวกับนวนลวรรณ
นักเรียนจะทำอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอแนวการวิเคราะห์
สถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอม”

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่
ปรับ...คู่ปลอม” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนโดย
เน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการแสดงความเห็นอกเห็นใจเพื่อนด้วยการปลอมใจเพื่อนเมื่อ
เพื่อนไม่สบายใจ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้า
ร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน
การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นและการสรุป
ของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
เรื่อง การปลอบใจเพื่อน เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ
“คู่ปรับ...คู่ปลอบ”

นววรรณเป็นนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัด และไม่มีญาติอยู่ในกรุงเทพฯ เลย ดังนั้นบิดามารดาของนววรรณจึงให้นววรรณพักที่หอพักของโรงเรียน ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่นววรรณต้องจากบ้านจากครอบครัวมาอยู่ตามลำพัง นววรรณเป็นคนพูดน้อยจึงมีเพื่อนสนิทเพียง 2 คน คือ ธนพร และสุพัฒน์ ซึ่งเป็น นักเรียนที่พักในหอพักเช่นกันแต่อยู่คนละห้อง

เย็นวันหนึ่งหลังจากทานข้าวที่โรงอาหารแล้ว นววรรณแอบมานั่งอยู่คนเดียวที่ม้านั่งหน้าหอพักหญิง ธนพรและสุพัฒน์เดินกลับมาจากทานข้าวเห็นนววรรณนั่งเหม่อ ชีมเศร้าจึงเข้าไปถาม นววรรณเล่าว่าคิดถึงบ้านและกลัวใจเรื่องเรียนด้วย เพื่อนในห้องส่วนมากเก่ง ๆ ทั้งนั้นทำให้รู้สึกว่าตัวเองด้อยกว่าคนอื่น เวลาเรียนมักจะคิดไม่ทันเพื่อนและไม่สนิทกับใครเลยในห้องเรียน ธนพรและสุพัฒน์ช่วยกันปลอบใจนววรรณว่าอย่าคิดมากและแนะนำนววรรณให้พูดคุยกับเพื่อน ๆ ในห้องเดียวกันให้มากขึ้น พยายามปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน หากไม่เข้าใจควรถามอาจารย์ผู้สอน ธนพรและ สุพัฒน์ยังบอกนววรรณว่าหากนววรรณมีเรื่องไม่สบายใจ ยินดีจะรับฟัง เป็นเพื่อนคู่คิดหรือจะปรับทุกข์ได้ตลอดเวลาและยินดีจะช่วยเหลือ นววรรณชอบใจในความมีน้ำใจของ ธนพรและสุพัฒน์ที่ปลอบใจเมื่อตนไม่สบายใจ

สถานการณ์จำลองเรื่อง “คู่ปรับ...คู่ปลอม”

- บรรยาย** : นววรรณเป็นนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัดและไม่มีญาติอยู่ในกรุงเทพฯ เลย บิดามารดาของนววรรณจึงให้นววรรณพักที่หอพักในโรงเรียน ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่นววรรณต้องจากบ้านจากครอบครัวมาอยู่ตามลำพัง นววรรณเป็นคนพูดน้อย จึงมีเพื่อนสนิทเพียง 2 คน ที่อยู่หอพักเดียวกันคือธนพรและสุพัฒน์ เย็นวันหนึ่งหลังจากนววรรณทานอาหารเย็นที่โรงอาหารแล้ว นววรรณแอบ มานั่งอยู่คนเดียวที่ม้านั่งหน้าหอพักหญิง ธนพรและ สุพัฒน์ เดินกลับมาจากทานข้าวเห็นเข้าจึงเดินเข้าไปถาม
- ธนพร** : นววรรณ มีเรื่องอะไรไม่สบายใจหรือ ฉันเห็นเธอนั่งเหม่อลอย มีเรื่องอะไร ไม่สบายใจ เล่าให้พวกเราฟังซิเผื่อว่าพวกเราอาจจะช่วยเธอได้นะ
- สุพัฒน์** : ใช่ เราเป็นเพื่อนกัน มีเรื่องไม่สบายใจอะไร ก็มาปรับทุกข์กันได้ จะได้หาทางแก้ไข ใจล่ะ
- นววรรณ** : ฉันคิดถึงบ้านและกลุ่มใจเรื่องเรียนด้วย เพื่อน ๆ ในห้องเขาเก่ง ๆ กันทั้งนั้น ฉันรู้สึก ว่าฉันด้อยกว่าคนอื่น เวลาเรียนมักจะคิดไม่ทันเพื่อนเลย ฉันไม่กล้าถามใคร เพราะ ไม่มีเพื่อนสนิทเลย
- ธนพร** : อย่าคิดมาก เธอบอกว่าเธอไม่มีเพื่อนสนิทในห้องเลย แล้วเธอคุยกับใครบ้าง หรือเปล่า
- นววรรณ** : เธอก็รู้ว่าฉันไม่ค่อยพูดกับใคร ฉันมีเธอเป็นเพื่อนสนิทเพียง 2 คนเท่านั้น
- สุพัฒน์** : ถ้าเธอไม่พูดกับเขาก่อน เขาก็คงไม่กล้าพูดคุยกับเธอนะสิ ฉันคิดว่าเธอควร จะปรับตัว ให้เข้ากับเพื่อนมากขึ้น พูดคุยกับเขาให้มากขึ้นเธอก็จะมีเพื่อนมากขึ้นเอง เมื่อเธอมีเพื่อนมากขึ้น เธอก็จะไม่เหงาและเวลาเรียนจะได้มีการปรึกษากัน ช่วยกัน
- นววรรณ** : จริงอย่างที่เธอพูด ฉันต้องพยายามปรับตัว ฉันต้องเรียนที่นี่อีก 2 ปี ฉันต้องทำได้
- ธนพร** : มันต้องอย่างนี้สิเพื่อน
- สุพัฒน์** : เราจะเป็นกำลังใจให้เธอนะ
- นววรรณ** : ขอบใจมากนะที่ให้กำลังใจฉันและให้คำแนะนำที่ดีแก่ฉัน ขอบใจจริง ๆ

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ

ครั้งที่ 10

หัวข้อเรื่อง	ความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น : การให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา
ชื่อกิจกรรม	กำลังใจ...ให้เธอ
จุดมุ่งหมาย	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วยการให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนมีปัญหา
เวลา	50 นาที
สื่อที่ใช้	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ” 2. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้
วิธีดำเนินการ	ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมโดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นการมีส่วนร่วม 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยบอกวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่เรื่องความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วยการให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา 1.2 ผู้วิจัยเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ”. 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจำนวนหนึ่งอาสาสมัครเป็นผู้แสดง ส่วนที่เหลือเป็นผู้สังเกตการณ์ 1.4 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ”. ให้ผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง 1.5 ผู้วิจัยให้ผู้แสดงแนะนำตนเองตามบทบาทที่แสดง 1.6 ผู้วิจัยและนักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริงและให้ผู้แสดงแสดงตามลำดับเหตุการณ์ 2. ขั้นวิเคราะห์ 2.1 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4 คน แล้วให้นักเรียนช่วยกันบทบาทและวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากสถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ”. ตามหัวข้อดังต่อไปนี้ 2.1.1 การกระทำของดวงพรและสมฤทัยแสดงถึงอะไร 2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นดวงพรหรือสมฤทัย นักเรียนจะกระทำเช่นนั้น

หรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.3 ถ้าเพื่อนของนักเรียนประสบปัญหาเช่นเดียวกับลัดดา
นักเรียนจะทำอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอแนวการวิเคราะห์
สถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ”.

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง
“กำลังใจ...ให้เธอ” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนโดย
เน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการแสดงความเห็นอกเห็นใจเพื่อนด้วยการให้กำลังใจเพื่อนเมื่อ
เพื่อนมีปัญหา

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจาก
การเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน
การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นและ
การสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
เรื่อง การให้กำลังใจเพื่อน เมื่อเพื่อนมีปัญหา
“กำลังใจ...ให้เธอ”

ลัดดาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 บ้านของลัดดาอยู่ไกลจากโรงเรียนมาก ลัดดาต้องตื่นตั้งแต่ตีห้าเพื่อจะนั่งรถเมล์มาให้ทันโรงเรียน ลัดดามักจะมาโรงเรียนสายเสมอเนื่องจากต้องทำการบ้านมาก ทำให้ต้องนอนดึก ลัดดารู้สึกอ่อนเพลีย ทำให้เรียนไม่ค่อยรู้เรื่องและเรียนไม่ทันเพื่อน

วันหนึ่งหลังรับประทานอาหารกลางวัน ดวงพรชวนสมฤทัยและลัดดามานั่งเล่นได้โถงอาคารเรียน ดวงพร และสมฤทัยกำลังคุยถึงการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ ทั้งสองคนตื่นเต้นที่จะได้รู้ผลการทดสอบ ในขณะที่ลัดดานั่งเหม่อลอย ดวงพรสังเกตเห็นลัดดานั่งซึมและสองสามวันมานี้ ลัดดาไม่ค่อยพูดคุยและสนุกสนานเหมือนก่อน จึงถามลัดดาปรากฏว่าปัญหาของลัดดาคือเรียนไม่ค่อยรู้เรื่องและเรียนไม่ทันเพื่อนเนื่องจากรู้สึกอ่อนเพลียจากการที่ต้องเดินทางไกล ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ทำให้รู้สึกท้อแท้และลัดดายังกังวลเรื่องการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์เกรงว่าจะสอบไม่ผ่าน เพราะไม่รู้เรื่อง แม้ว่าจะลำบากเรื่องการเดินทางมาโรงเรียน คุณพ่อและคุณแม่ของลัดดาไม่อนุญาตให้ลัดดามาพักอยู่ที่หอพักใกล้โรงเรียนเพราะเป็นห่วง และไม่สามารถมาส่งลัดดาได้ เพราะต้องรับ – ส่งน้อง ๆ ดวงพรเข้าใจปัญหาของลัดดาในขณะที่สมฤทัยพยายามปลอบใจลัดดาว่าอย่าคิดมาก

สัญญาณเพื่อให้นักเรียนเตรียมตัวเข้าเรียนในช่วงบ่ายดังขึ้น สมฤทัยชวนเพื่อน ๆ ให้รีบเข้าเรียนเพราะอาจารย์พรณี ซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิชาคณิตศาสตร์ไม่ชอบให้นักเรียนเข้าห้องเรียนช้า

ในช่วงโมงคณิตศาสตร์ ก่อนที่อาจารย์พรณีจะเข้าห้องนักเรียนทุกคนรู้สึกตื่นเต้นกับการที่จะได้รู้ผลการสอบ เมื่ออาจารย์พรณีประกาศผลการทดสอบปรากฏว่าดวงพร และสมฤทัยสอบผ่าน ในขณะที่ลัดดาสอบไม่ผ่าน เมื่อทราบผลว่าตนเองสอบไม่ผ่าน ลัดดานั่งซึม ดวงพรซึ่งนั่งคู่กับลัดดาได้แต่เอามือของตนกุมมือเพื่อนเพื่อให้กำลังใจ อาจารย์พรณีบอกแก่นักเรียนที่สอบไม่ผ่านถ้าไม่เข้าใจเนื้อหาตรงไหน สามารถไปขอคำอธิบายจากอาจารย์ได้หรือนักเรียนที่เก่งจะช่วยอธิบายเนื้อหาให้เพื่อนก็ได้ ถือเป็น การแสดงความมีน้ำใจ

หลังเลิกเรียน ดวงพรชวนสมฤทัยและลัดดามานั่งคุยกันได้โถงอาคารเรียนเพื่อหาทางช่วยลัดดา สมฤทัยเสนอว่าลัดดาต้องพยายามใช้เวลาว่างที่มีอยู่ในการทบทวนบทเรียน ดวงพรเสนอว่าทุกคนควรจะช่วยกันทบทวนบทเรียนในช่วงเวลาพักและเวลาว่าง ลัดดาเห็นด้วยกับความคิดดังกล่าวและเสนอที่จะอธิบายวิชาภาษาอังกฤษให้เพื่อน ๆ เพราะเป็นวิชาที่ตนถนัด ส่วนดวงพร และสมฤทัยจะอธิบายวิชาคณิตศาสตร์ให้ลัดดา ส่วนวิชาอื่น ๆ ดวงพรเสนอว่าให้ทุกคนอ่านมาก่อนแล้วค่อยมาทบทวนร่วมกันในเวลาว่าง สมฤทัยบอกลัดดาว่าอย่าท้อใจ เพราะเพื่อน ๆ จะคอยช่วย

เหลือและจะเป็นกำลังใจให้ลัดดา ลัดดาชอบใจในความมีน้ำใจของเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจ ลัดดาบอกกับเพื่อน ๆ ว่าจะไม่ท้อแท้และจะพยายามต่อสู้ต่อไป

สถานการณ์จำลองเรื่อง “กำลังใจ...ให้เธอ”

- บรรยาย** ลัดดาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 บ้านของลัดดาอยู่ไกลจากโรงเรียนมากลัดดาต้องตื่นตั้งแต่ตีห้าเพื่อจะนั่งรถเมล์มาให้ทันโรงเรียน บ่อยครั้งที่ลัดดาไปโรงเรียนสายเพราะต้องการทำการบ้านจนดึกและรู้สึกอ่อนเพลียเวลาเรียนทำให้เรียนไม่ค่อยรู้เรื่องและไม่ทันเพื่อน
- ฉากที่ 1** หลังจากรับประทานอาหารกลางวัน ดวงพร ชวนสมฤทัยและลัดดา มานั่งเล่นใต้โถงอาคารเรียน ดวงพร สมฤทัย กำลังคุยถึงการทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ที่ผ่านมา ทั้งสองคนรู้สึกตื่นเต้นที่วันนี้จะได้รู้ผลการทดสอบในขณะที่ลัดดานั่งเหม่อลอย ดวงพร สังเกตเห็นลัดดานั่งเงิบไม่ค่อยพูดคุยกับเพื่อน จึงเดิน เข้าไปหาลัดดา
- ดวงพร** : ลัดดาเป็นอะไรหรือ สองสามวันมานี้ฉันรู้สึกว่าคุณแปลกไป ไม่ค่อยพูดคุยกุศลสนุกสนานเหมือนก่อน
- ลัดดา** : ฉันเรียนไม่ค่อยรู้เรื่อง รู้สึกเหนื่อยกับการเดินทางมาเรียนที่นี่ การบ้านมากทำให้นอนดึกและต้องตื่นแต่เช้าเพื่อมาให้ทันโรงเรียน ตอนเย็นก็ต้องรีบกลับบ้าน ไม่มีเวลาอ่านหนังสือเลย
- ดวงพร** : เธอไม่สบายใจเรื่องเรียนไม่ทันเพื่อน เพราะเหนื่อยจากการเดินทางทำให้ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนและไม่มีเวลาอ่านหนังสือ
- ลัดดา** : นั่นแหละคือปัญหาที่ฉันไม่สบายใจ การทดสอบคณิตศาสตร์ที่ผ่านมา ฉันทำไม่ค่อยได้เลย คงสอบไม่ผ่านแน่ ยิ่งคิดยิ่งกลุ้ม
- สมฤทัย** : ใจเย็น ๆ อย่าคิดมาก เรามาช่วยกันหาทางแก้ปัญหากันดีกว่า
- ลัดดา** : เรื่องที่คุณพ่อคุณแม่จะอนุญาตให้ฉันมาพักอยู่หอพักใกล้โรงเรียนเลิกคิดไปได้เลย ท่านไม่ยอมแน่และท่านก็ไม่สามารถมาส่งฉันได้เพราะท่านต้องไปส่งน้อง ๆ
- บรรยาย** เสียงสัญญาณดังขึ้น นักเรียนทุกคนเตรียมตัวขึ้นห้องเรียนในช่วงบ่าย
- สมฤทัย** : เราขึ้นห้องกันก่อนเถอะ อาจารย์พรณีไม่ชอบให้เราเข้าห้องช้า
- ฉากที่ 2** ในห้องเรียน 1503 นักเรียนกำลังคุยถึงการสอบวิชาคณิตศาสตร์ ทุกคนตื่นเต้น ที่จะได้รู้คะแนน อาจารย์พรณีเดินเข้าห้อง นักเรียนทุกคนแสดงความเคารพ อาจารย์พรณีบอกคะแนนนักเรียนที่สอบผ่าน และนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน ลัดดานั่งซึมเมื่อรู้ว่าสอบไม่ผ่าน ในขณะที่ดวงพร และสมฤทัย สอบผ่าน
- (ดวงพรเอามือของตนกุมมือของลัดดาเพื่อให้กำลังใจ)

อาจารย์พรณี : สำหรับคนที่สอบไม่ผ่านหากไม่เข้าใจเนื้อหาตรงไหน ก็ไปพบครูได้หรืออาจจะให้เพื่อนที่เข้าใจช่วยอธิบาย คนที่เก่งช่วยอธิบายให้เพื่อนที่ไม่เข้าใจถือเป็นการแสดงความมีน้ำใจต่อเพื่อนด้วย

บรรยาย **หลังเลิกเรียน ตวงพร ชวนสมฤทัยและลัดดาไปคุยกันที่ใต้โถงอาคารเรียน**

ตวงพร : ลัดดา ฉันคิดได้แล้วว่าเราจะแก้ปัญหาของเธออย่างไร

สมฤทัย : ใช่ เธอจะต้องใช้เวลาว่างที่เธอมีอยู่ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด

ตวงพร : ในช่วงพักหรือเมื่อเรามีเวลาว่าง เราจะมาช่วยกันทบทวนบทเรียนด้วยกัน

ลัดดา : เป็นความคิดที่ดี ฉันเห็นด้วย ฉันจะอธิบายภาษาอังกฤษให้พวกเธอนะ

ตวงพร : พวกเราจะช่วยอธิบายคณิตศาสตร์ให้เธอ ส่วนวิชาอื่น ๆ เราควรแบ่งกันไปอ่านแล้วหาเวลามาทบทวนกันในเวลาพักบ้าง เวลาว่างบ้าง

สมฤทัย : อย่าท้อใจนะลัดดา พวกเราจะเป็นกำลังใจให้เธอ และพวกเรา ก็เชื่อว่าเธอจะทำได้ ฉันคิดว่าขณะนี้ วิธีนี้น่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด

ลัดดา : ขอบใจนะสำหรับน้ำใจและกำลังใจที่เธอมีต่อฉัน ฉันจะไม่ท้อแท้และจะพยายามต่อสู้ต่อไป

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ

ครั้งที่ 11

หัวข้อเรื่อง ความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น : การกล่าวคำชมเชยเพื่อน
เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

ชื่อกิจกรรม ความสำเร็จของเพื่อน

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการกล่าวคำชมเชยเพื่อน
เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

เวลา 50 นาที

สื่อที่ใช้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นแม่แบบด้านความมีน้ำใจ
2. เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบเรื่อง “ความสำเร็จของเพื่อน”
3. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น โต๊ะ เก้าอี้

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการกิจกรรมโดยใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกที่นักเรียนประสบความสำเร็จ
แต่ไม่ได้รับการยอมรับหรือคำยกย่องจากผู้ใกล้ชิด

1.2 ผู้วิจัยบอกนักเรียนว่าจะมีเพื่อนกลุ่มหนึ่งมาแสดงละครเรื่อง “ความสำเร็จ
ของเพื่อน” ให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนช่วยกันจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแนะนำตัวเองตามบทบาทในละครและเมื่อ
ทุกคนพร้อม ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่เป็นแม่แบบแสดงละคร

1.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของแม่แบบที่แสดง เพื่อให้เกิดความ
คิดที่จะเลียนแบบ

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของ
แม่แบบในละครเรื่อง “ความสำเร็จของเพื่อน” ดังนี้

2.1.1 การกระทำของวิทยาและเฉลิมแสดงถึงอะไร

2.1.2 ถ้านักเรียนเป็นวิทยาหรือเฉลิม นักเรียนจะปฏิบัติตนเช่นนั้น
หรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1.3 การกระทำของมนตรีแสดงถึงอะไร

2.1.4 ถ้านักเรียนเป็นมนตรี นักเรียนจะปฏิบัติตนเช่นนั้นหรือไม่
เพราะเหตุใด

2.2 ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากการชมละครเรื่อง “ความสำเร็จของเพื่อน” โดยการสนทนาซักถาม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการชมละครแม่แบบเรื่อง “ความสำเร็จของเพื่อน” เกี่ยวกับการกล่าวคำชมเชยเพื่อนเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จแล้วสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียน โดยเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการกล่าวคำชมเชยเพื่อนเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกัน

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียนขณะร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นและการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการใช้เทคนิคแม่แบบ
เรื่อง การกล่าวคำชมเชยเมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จ
“ความสำเร็จของเพื่อน”

ในช่วงโม่งโฮมรุม อาจารย์อรรณซึ่งป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชั้น ม. 4/1 เดินเข้าห้องประจำชั้นเพื่อแจ้งเรื่องสำคัญให้นักเรียนทราบ

อาจารย์อรรณ : อีก 2 สัปดาห์จะมีการสอบกลางภาคแล้วนะ ขอให้นักเรียนเตรียมตัวให้พร้อม อ้อ! นักเรียนคงทราบข่าวที่เพื่อนของเราคือพรเทพและอภิกกร ซึ่งเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของโรงเรียน มีส่วนทำให้ทีมบาสเกตบอลชายของโรงเรียนของเราได้รับรางวัลชนะเลิศ เราควรแสดงความชื่นชมกับเพื่อนของเรานะ

(นักเรียนส่วนใหญ่ปรบมือแสดงความยินดีในขณะที่พรเทพและอภิกกร ยิ้มแก้มแทบปริด้วยความภูมิใจ)

แล้วอย่าซุ่มกีฬาเพลินจนลืมการเรียนล่ะ เอาล่ะใครอยากแสดงความยินดีกับเพื่อน ๆ เป็นพิเศษก็เชิญตามสบาย แต่อย่าเสียงดังนะ ครูไปละ

มนตรี : พรเทพ อภิกกร นายแน่นมาก ยินดีด้วยนะ
 อภิกกร : ชัวร์อยู่แล้ว
 พรเทพ : น้อย ๆ หน่อยเพื่อน อย่าโอ้อวดมาก เดี่ยวคนเขาจะหมั่นไส้
 อธิวิทย์ : ลูกใครหว่า เก่งจัง
 พรเทพ : ขอบใจในน้ำใจของเพื่อน ๆ เราขอรับไว้เป็นกำลังใจในการแข่งขันครั้งต่อ ๆ ไป

(มนตรีเห็นว่าขณะที่เพื่อน ๆ กำลังแสดงความยินดีกับพรเทพและอภิกกรอยู่นั้น วิทยากลับเฉลิมซึ่งนั่งอยู่มุมหลังห้องทำท่าวางเฉยไม่สนใจที่จะแสดงความยินดีกับเพื่อน ๆ จึงเดินมาหาเพื่อนทั้งสองคน)

มนตรี : มนตรี เฉลิม ไม่ไปแสดงความยินดีกับเพื่อน ๆ ของเราลั๊กหน่อยหรือ
 วิทยา : ไม่เห็นจำเป็นเลย ถ้าเก่งจริงควรเก่งด้านการเรียนมากกว่า
 เฉลิม : ใช่ เวลาเรียนเห็นคุ้ยอยู่บ่อย ๆ เรียนก็อย่างงั้น ๆ แหละ
 มนตรี : มันคนละเรื่อง ไม่มีใครเก่งไปเสียทุกอย่าง แต่ละคนก็มีความสามารถต่างกัน แต่เมื่อเพื่อนทำดีหรือประสบความสำเร็จ เราควรแสดงความมีน้ำใจกับเพื่อนบ้างชมเชยเขาบ้าง แต่ต้องทำด้วยความจริงใจนะ

- วิทยา : แล้วทำไมไม่ต้องทำล่ะ
 เฉลิม : ฉันว่าไม่จำเป็น เวลาเราได้ Top วิชาต่าง ๆ ไม่เห็นอยากจะให้ใครมาชมเลย
 มนตรี : ขอโทษนะที่ต้องพูดตรง ๆ ก็เพราะพวกนายคิดแต่เรื่องของตัวเอง คิดแต่เรื่องเรียน เรื่องคะแนน นายเคยทำอะไรเพื่อส่วนรวมอย่างจริง ๆ จัง ๆ บ้าง เวิร์กไม่ค่อยทำ พวกนายก็รู้อยู่แก่ใจ
 วิทยา : ก็ไม่ชอบทำนะ เย็นก็ต้องรีบกลับบ้านไปเรียนพิเศษ
 เฉลิม : ฉันก็เหมือนกัน
 มนตรี : แม้ว่าพรเทพและอภิกรเขาจะเรียนไม่เก่งเท่าพวกนาย เวลาเรียนมักจะคุยไม่ค่อยสนใจ แต่เวลาเพื่อนของความร่วมมือเพื่อนงานส่วนรวมพวกเขาจะช่วยเพื่อน ๆ อย่างเต็มที่ ไม่เคยเกี่ยงงาน พวกเขาจึงเป็นที่รักของเพื่อน ๆ
 วิทยา : แล้วทำไมไม่เห็นเพื่อน ๆ รักฉันอย่างนั้นบ้างล่ะ
 เฉลิม : ไม่มีใครอยากมากุญกับเราเลย
 มนตรี : นายก็ลองคิดดูสิ ขอโทษนะที่ฉันอาจจะพูดแรงไปหน่อย แต่ฉันไม่อยากให้เราแตกแยกกัน เราเห็นว่านายเป็นเพื่อน เพื่อนก็มีอะไรน่าจะเตือนกันได้

โครงการพัฒนาความมีน้ำใจ

ครั้งที่ 12

หัวข้อเรื่อง ปัจฉิมนิเทศ : สรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ประโยชน์และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการแสดงความมีน้ำใจในด้านต่าง ๆ ต่อผู้อื่น
2. เพื่อให้นักเรียนบอกประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
3. เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงความมีน้ำใจ แล้วนำความรู้มาพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความสำคัญและคุณค่าของความมีน้ำใจ

ในด้านต่าง ๆ

3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในชีวิตจริงได้ตลอดจน ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความมีน้ำใจเพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

5. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมแล้วกล่าวปิดโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในขณะปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ภาคผนวก ข.

- ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความมีน้ำใจ
- ตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจของนักเรียน
ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ
โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
- ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวของนักเรียน
ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ
โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
- ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ
โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
- ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
ของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจ
โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความมีน้ำใจ

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1.	3.9095	16.	4.3907
2.	3.5206	17.	4.1462
3.	4.0000	18.	7.3304
4.	5.7736	19.	9.4677
5.	7.1281	20.	5.0571
6.	5.8198	21.	5.0400
7.	7.1229	22.	4.3859
8.	3.8227	23.	6.6502
9.	5.6253	24.	5.7870
10.	6.6323	25.	5.8790
11.	3.9306	26.	4.8703
12.	5.3694	27.	4.7270
13.	5.2852	28.	5.6376
14.	6.6997	29.	5.2141
15.	3.9183	30.	3.9753

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.8835

ตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลัง
การเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	24	33	9	81	
2	25	35	10	100	
3	26	30	4	16	
4	27	38	11	121	
5	27	44	17	289	
6	28	42	14	196	6.537**
7	29	40	11	121	
8	29	48	19	361	
9	30	36	6	36	
10	31	37	6	36	
11	32	34	2	4	
12	34	41	7	49	
รวม	-	-	116	1410	

**มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านการไม่เห็นแก่ตัวของนักเรียนก่อนและหลัง
การเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	10	14	4	16	
2	7	11	4	16	
3	11	12	1	1	
4	8	13	5	25	
5	7	14	7	49	
6	12	17	5	25	4.622**
7	11	18	7	49	
8	10	14	4	16	
9	10	12	2	4	
10	14	15	1	1	
11	12	12	-	-	
12	17	17	-	-	
รวม	-	-	40	202	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นของนักเรียนก่อนและ
หลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	8	11	3	9	
2	10	15	5	25	
3	10	9	1	1	
4	10	14	4	16	
5	9	15	6	36	
6	7	11	4	16	6.081**
7	11	19	8	64	
8	10	15	5	25	
9	12	13	1	1	
10	7	11	4	16	
11	12	13	1	1	
12	8	11	3	9	
รวม	-	-	45	219	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนความมีน้ำใจด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนก่อนและหลัง
การเข้าร่วมโครงการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	6	8	2	4	
2	8	9	1	1	
3	6	8	2	4	
4	9	11	2	4	
5	11	15	4	16	
6	9	14	5	25	6.485**
7	7	11	4	16	
8	9	11	2	4	
9	8	11	3	9	
10	10	11	1	1	
11	8	9	1	1	
12	9	13	4	16	
รวม	-	-	31	101	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางฉวีลวัลย์ อัมรินทร์
วันเดือนปีเกิด	7 ตุลาคม 2501
สถานที่เกิด	อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	163 หมู่ 8 หมู่บ้านร่วมเกื้อนิเวศน์ แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2517	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดนายโรง
พ.ศ. 2521	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต
พ.ศ. 2525	กศ.บ. (ภาษาอังกฤษ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ. 2543	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร